

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :1

23 Ekim 2024 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.37

BAŞKAN: Cüneyt YÜKSEL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Orhan KIRCALI (Samsun)

SÖZCÜ: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)

KÂTİP: Oğuzhan KAYA (Çorum)

----- 0 -----

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın milletvekilleri, değerli katılımcılar; toplantı yeter sayımız vardır. Komisyonumuzun 28'inci Yasama Dönemi 6'ncı toplantısını açıyorum.

Dünkü toplantımızda (2/2616) esas numaralı Noterlik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin ilk 13 maddesini görüşerek kabul etmiştik.

Şimdi, 14'üncü maddenin görüşmeleriyle çalışmamıza kaldığımız yerden devam edeceğiz.

14'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 14- 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanununun 30 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesine "Cumhuriyet başsavcısı" ibaresinden sonra gelmek üzere ", Cumhuriyet başsavcivekili" ibaresi ile fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiş ve maddenin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İş durumunun gerekli kıldığı yerlere birden fazla Cumhuriyet başsavcivekili atanabilir." "Cumhuriyet başsavcivekili 19 uncu maddede belirtilen görevleri yerine getirir."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Maddeyle ilgili konuşmak isteyenler...

Sayın Alp, buyurun.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

İyi çalışmalar diliyorum öncelikle Komisyonumuza, değerli bürokratlara da tekrardan hoş geldiniz diyorum.

Görüşülmekte olan kanun teklifinin çerçeve 14'üncü maddesi üzerine partimizin görüşlerini arz edeceğim.

Sayın Başkan, sayın üyeler; biz 14'üncü maddenin kanun teklifinden çekilmesini talep ediyoruz çünkü madde son derece tartışmalı bir maddedir. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu bölge adliye mahkemesi cumhuriyet başsavcılıklarına bundan sonra, eğer kanun bu şekilde yasalaşırsa başsavcı vekilleri atayabilecektir. Başsavcı vekillerini kıdem esası yerine Hâkimler ve Savcılar Kurulunun birinci sınıf hâkim ve savcılar içerisinde ataması söz konusu olabilecektir. Bölge adliye mahkemesinin en kıdemli cumhuriyet savcısı artık o mahkemenin cumhuriyet başsavcı vekili olarak görev yapamayacaktır ve başsavcı vekili, o mahkemenin cumhuriyet savcılarları arasında kıdem esasına göre değil, Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından birinci derece hâkim ve savcılar arasından atamayla belirlenecektir. Biz bu kanun teklifini aslında, resmen ve hukuken Türkiye'de liyakat sistemine son veren bir kanun teklifi olarak değerlendiriyoruz. Eğer bu kanun teklifini kabul ederseniz yargının en üst organlarından başlamak suretiyle Türkiye'de liyakati kaldıracaksınız, onun yerine çok daha uslu, daha çok söz dinleyen kişileri göreve başlatacaksınız.

Birkaç örnek üzerinden ben bu iddiamızı değerlendirmeye çalışacağım. İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcısı yakın bir geçmişte Hakimler ve Savcılar Kuruluna bir mektup yazdı, bu mektubunda yargıdaki çürüme iddialarını dile getirdi. Yargı mensuplarının bir kısmının Fetö'yle yaptıkları mücadele sonrasında kendilerinde artık her türlü işi yapmaya hak gördüklerini bizzat söyledi. Bu mektup Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine geldi, Hakimler ve Savcılar Kurulunun gündemine geldi. Henüz bu mektup üzerine nasıl bir işlem yapıldığı konusunda kamuoyunun çok yeterli bilgisi yok ama bir fotoğraf çekildi ve yargının en üst düzey mensupları tarafından açıkça toplumun huzurunda dile getirildi. Böyle bir yargısal ortam içerisinde, yargıdaki liyakati ortadan kaldıracak, tecrübeli insanların yerine liyakat esasıyla değil de sadakat esasıyla atama yapmaya yol açacak bu düzenlemelerden hepimizi geri dönmeye çağırıyoruz.

İstanbul'a yeni bir Başsavcı atadınız, adı Akın Gürlek. Daha önce Ağır Ceza Mahkemesi Başkanırken verdiği kararları biliyoruz, bugün Türkiye'nin gündeminde tartışılan çok önemli kararlara imza attı; Canan Kaftancıoğlu kararına imza attı, Selahattin Demirtaş kararına imza attı ve daha tartışılan birçok karara imza attı. Önce getirdiniz Adalet Bakanlığına Bakan Yardımcısı yaptınız, şimdi İstanbul'a geri gönderdiniz ve İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı yaptınız. Yaptığı ilk iş İstanbul Belediyesine müzakereler yazarak onlarca ihaleye ilişkin dosyaları celbetmek oldu. Ne görevle orada olduğunu aslında daha ilk günden kendisi de ispat etti. Böyle bir durumda başsavcılıklara, başsavcı vekilliklerine siyasi kararlarla atama yapmak için bir kanun teklifi getiriyorsunuz. Bazı savcılarınız var, yeni sevgilisinin eski 5 sevgilisini emniyete çektiren savcılar. Liyakat esası kalktıktan sonra bu savcılarının yeni görev yerleri nereye olacaktır? Bazı savcılarınız var... Yenidoğan çetesi gündemde değil mi? O savcılarını tehdit etmek için yanına giden vatandaşları hatırlıyorsunuz, değil mi? Herkesle fotoğrafı var; MİT Başkanıyla fotoğrafı var, Cumhurbaşkanıyla fotoğrafı var, bakanlarla fotoğrafı var, herkesle fotoğrafı var. Savcının yanına gidiyor, diyor ki: "Benimle bir fotoğraf çektir, bundan sonra hiç kimse sana dokunamaz." Eğer yargı bu hâldeyse, bu insanlarla fotoğraf çektirenlere kimse dokunamaz bir hâl geldiyse, pervasızlıkla Türkiye'nin gündemine bu geldiyse siz nasıl olur da liyakati kaldırırsınız da onun yerine atama usulünü getirirsiniz? Kıdem esasını niye kaldırıyorsunuz? Kim söz dinlemiyor? BAM savcılarını tecrübesiz mi, BAM savcılarını öngörüsüz mü, liyakatsiz mi; siz neye göre bu düzenlemeyi yapıyorsunuz? Bizim Komisyonumuzun önüne getirdiğiniz gerekçeye göre, bazı hâkim ve savcılarının ileri yaşa geldiği için emeklilik nedeniyle sık sık değiştiğini, bunun da sakınca doğurduğunu söylüyorsunuz. Tecrübeli hâkimler ne zamandan beri hukuk sistemine bir sakıncadır? Tecrübesizlikle oraya gelmiş insanları nasıl ve hangi amacınıza sakınca olarak görüyorsunuz? Bu kanun teklifi baştan aşağı sakattır, sorunludur. Bu kanun maddesinin derhâl geri çekilmesini talep ediyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :2

Bunu da ekleyeyim: Suça karışan savcılarınız var, cezaevleri ağzına kadar hâkim ve savcı dolu; hepsi terör suçundan yatıyor, hepsi sizin iktidarınızda oldu, sizin iktidarınızda atandı. Cezaevleri ağzına kadar hâkim, savcılarla, liyakatsiz hâkim, savcılarla doluyken siz liyakat esasını kaldırmayı hangi kamu vicdanına sığdıracaksınız ve bunu topluma nasıl savunacaksınız?

Böyle bir ortamda bu kanun teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul görmeyeceğini düşünüyoruz. Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu kanun teklifinin geri çekilmesini talep ediyoruz.

Saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Sayın Alp.

Madde üzerinde başka söz isteyen var mı?

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Ben de istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Hocam.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Sayın Başkan, ben de aynı kanaatteyim. Şu anda Türkiye'nin en önemli sorunlarından biri, yargının bağımsızlığını kaybetmiş olması ve hukukun üstünlüğünü esas alan kararlara değil, yargı kuruluşlarının maaşesef siyasi saiklerle verilen kararlara imza atmış olması. Aslında bizler öteden beri Türkiye'de, hukuk devletinin tam anlamıyla yerleşemediğini, yargı bağımsızlığının sağlanamadığını iddia ediyorduk ama şunu mutlaka kayıtlara geçirmek isterim: Türkiye'de hiçbir zaman yargı şu an olduğu kadar bağımsızlığını ve tarafsızlığını ve dolayısıyla güvenilirliğini kaybetmemişti. Hâliyle bu hüküm yargıya duyulan güveni bir kat daha azaltacak, dolayısıyla hukukun üstünlüğüne duyulan güven ortadan kalkacak; bu ise çok ciddi sosyal patlamalara sebep olabilecektir. Eğer biz hukukun üstünlüğünü hâkim kılacak kurallara, bunları yürürlüğe koymaya özen göstermezsek vatandaşlar yargıya duydukları güveni tamamen yitirdiklerinde artık topluma orman kanunları hâkim olacaktır, herkes kendi hakkını kendi yöntemleriyle teslim almaya çalışacaktır ki işte o zaman içinden çıkılmaz bir süreci yaşıyor olacağız. Eğer gerçekten bu hükmün gerekçesi 65 yaşın emeklilik yaşı olması sebebiyle ortaya çıkan değişikliklerse bunun daha rasyonel bir çözümü var. Ben çeşitli yerlerde de bunu beyan etmişim, 65 yaşın bir emeklilik yaşı olması çok önceki yıllara dayanan bir husustur. Aslında bugün insan ömrü uzamıştır, bir insanın sağlıklı yaşayabileceği, zihin sağlığını koruyabileceği süre de uzamıştır. Dolayısıyla, bunun çözüme 65 yaş örneğinin 70'e çıkarmak olabilir; böylece, kişilerin en verimli çalışma sürelerinde de emekliliğe mahkûm edilmeleri önlenmiş olur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Hocam.

Buyurun Sayın Uzun.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok Kıymetli Komisyon üyesi arkadaşlar, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlarımız; hepimize iyi bir çalışma günü dileyerek sözlerime başlamak istiyorum.

Hukuk güven esası üzerine kurulmuş bir müessese. Bu nedenle, hukukta güvensizlik yaratan her bir adım, özünde böyle bir saikle yapılmamış olsa bile toplumda ciddi endişeyle karşılanıyor ve bu nedenle hukuku güvenli kılmak hepimiz için vazgeçilmezlerimizden. Örneğin, tabii yargıç ilkesi hukukumuzda neden girmiştir? Davaların özel hâkimler tarafından görülmesinin yaratacağı endişeyi bertaraf etmek, aslında hiç öyle olmayacak olsa bile bununla ilgili bir kaygı kalmasın, herkes önceden belli olan yargıç huzuruna çıkarılsın ve oradan çıkan karara saygı gösterilsin, hukuka üstünlük sağlansın istenmiştir. Buna ilişkin hukukumuzda yapılmış düzenlemeler var, bu düzenlemelerden bir tanesi de kıdemli savcının başsavcı vekili olarak görev yapması. Kıdem sizin ayarlayıp ayarını değiştirebileceğiniz bir şey olmadığı için kendi içinde bir objektiflik taşıyor ve bugüne kadar uygulanmış. Elbette uygulama sırasında bazı kuralların iyi gitmediğine ilişkin tespitler yapılabilir ve bunlarla ilgili düzenlemeler yapılabilir. Ancak yapacağımız düzenleme anlık değerlendirmelerle değil, toplumun hukuka olgusal güvenini zayıflatacak olgulardan arındırılmış, daha güçlendirilecek olgular olmak durumunda. İktidarlar değişir, görevler değişir, sonunda o iktidar döneminde yapılan ve temeli daha öncelerden var olmayan bir atama o iktidarın kendisinin yaptığı ve kendi çıkarları için yaptığı atamalar hâlinde düşünülmeye başlar. Biz Anayasa değişikliği sırasında HSK'nın mevcut yapısını yapılan atamalar, Kurulun oluşturulması nedeniyle hukuka gerçekten uygun olmadığı ve müdahaleye açık, siyasi müdahaleye açık olduğu konusunda hepimiz eleştirdik ve sanırım bu konuda en azından bu Komisyon itibarıyla, Adalet Komisyonu itibarıyla farklı düşünen arkadaşımızın olmadığını zannediyorum. Hukuk üzerinde siyasetin, siyasetin etkisinin HSK üzerinde bulunmaması, siyasi vesayet kaldırılması nedeniyle Adalet Bakanının, HSK Başkan Yardımcısının üyesi olması gibi konular çokça tartışıldı. HSK tarafından bu yapısı itibarıyla, HSK tarafından yapılacak bir görevlendirmenin özellikle yapıldığına ve o Başsavcı Vekilinin siyasi bir saikle oraya getirildiğine ilişkin kanaat her geçen gün toplumda artacak ve zaten hukuka olan güvenin yerle bir olduğu bir dönemde bulunduğumuz dikkate alınırsa yaptığımız işin hukuka, en azından zihinlerimizdeki ve her bir hukukçunun mutlak inandığına inandığım hukukun üstünlüğüne fayda getirmeyeceğini düşünüyorum. Mevcut kuralın aksayan bölümünü gidermek için başsavcı vekilliklerinin sayısının çoğaltılmasını, Sayın Genel Müdürün dün ya da Sayın Bakan Yardımcımızın dün sunuşta söylediği kıdem esasına göre yorulmuş arkadaşların o görevde kalmaları nedeniyle verimde düşüklük yarattığı belki de gerçeğini bertaraf etmenin yolu vardır. Ancak bir şeyi bertaraf etmek için sistemi tamamen ortadan atan ve daha kötü, toplumun bu kez hepsinin hukuka olan güvenini zedeleyecek bir düzenleme yapmak durumunda değiliz. O nedenle başsavcı vekilliklerinin sayısının çoğaltılması suretiyle mevcut başsavcının kıdemine bağlı olarak meslekteki yaşı, deneyimi itibarıyla belki de emekliliğine az kalmış olması nedeniyle görevi artık eski enerjisinde yapamıyor hâlini aşabiliriz. Aştığımızda kıdem sırasına göre sıraladığımız başsavcı vekilliklerinden performansı bir kişiden beklediğimiz işi belki birden fazla kişiden elde etmek durumunda kalabiliriz. Belki bu maliyetli de olabilir ancak hukukun üstün olduğunun toplum tarafından bilinmesinden daha iyi şey yapmış olmayız. Bizim ihtiyacımız ve bizim ödevimiz hatta, bu Komisyon olarak görevimiz olduğunu düşündüğüm şey Türkiye'de hukukun üstünlüğünün azaltılmış olmasının etkilerini ortadan kaldırmaktır, ona daha imkân verecek düzenlemelerden özellikle kaçınmaktır. Ben bu hususun, başsavcı vekilliklerinin sayısının çoğaltılması suretiyle endişelerin bertaraf edilebileceğini bir uygulamacı olarak, otuz sene adliyelerde bulunmuş birisi olarak, işleyişi bilen birisi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyona:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :3

olarak söylüyor, öneriyorum. O nedenle bu düzenlemenin bu yönüyle ele alınması açısından mevcut gündemimizden, tekliften çıkarılmasını, bu hâliyle çalışılarak tekrar önümüze getirilmesini ve sonuçta da hukukun üstünlüğüne el birliğiyle katkı koymamızı hem şahsım hem de grubumuz adına öneriyorum.

Teşekkür ediyorum ben.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Uzun.

Sayın Bülbul, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Bu düzenlemeler -hem 14 ve 15 hakkında konuşuyorum- ilgili bölge adliye mahkemesindeki cumhuriyet savcılarını araştıran kademeli olanı başsavcı vekili sayan uygulamayı kaldırmak, yerine HSK tarafından bu atamanın yapılacak olması, liyakat, deneyim, siyasallaşma endişesi, hukuk güvenliği, mesleki ilkeleri yönünden karıştırılabilir bir hâle getirmek anlamına geliyor. Zira bu yeni başsavcı vekilleri siyasallaşmış bir HSK tarafından atanacakları gibi diğer cumhuriyet başsavcılarının adli ve idari görevlerine ilişkin işlemlerini inceleyecek ve cumhuriyet başsavcısına bilgi verecektir. Ayrıca teklifin gerekçesinde kademeli cumhuriyet savcılarının emeklilik, tayin gibi nedenlerle görevden sık sık ayrılması bir sakınca sayılırken HSK'nin elinde bu başsavcı vekillerini sık sık değiştirmeyetkisi de vardı. HSK'nin siyasallaşmış yapısı ve bugüne kadar kullandığı birçok atama ve görevden alma tercihini düşündüğümüzde, kritik konumdaki bir soruşturma, kovuşturma nedeniyle başsavcı vekillerinin sık sık değişmesi, bölgedeki kademeli cumhuriyet savcılarının yeni baskılarla karşılaşmasını da mümkün hâle getirebilecektir. Bölgedeki en kademeli cumhuriyet savcısının tecrübesi yerine, HSK'nin belirleyeceği birinci sınıftaki bir hâkim veya savcının bu konuma atanması, bazı yerler ve davalar üzerinde kamuoyunda yeni şüphelerin oluşması tehlikesini de içermektedir.

Sayın Başkan, ülkemizde yargının geldiği noktada -HSK'nin bulunduğu nokta- bizim için en büyük endişe yargının siyasallaşması. Yargının siyasallaşması demek, örneğin, Akın Gürlek'in Bakan Yardımcılığına gelmesi, Bakan Yardımcılığından sonra İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına gitmesi demektir. Yargının siyasallaşması demek, Hasan Yılmaz'ın -SBK'nin tedbir kararında talebi bulunan bir başsavcı, İstanbul Başsavcı Vekilinin- daha sonra Bakan Yardımcılığına getirilmesi -SBK kaçtıktan sonra- daha sonra Bakan Yardımcılığından Yargıtay üyeliğine getirilmesi demektir. Yani bu çerçevede bir gerçek var: Yargı siyasallaşıyor, HSK de bu siyasallaşmanın içerisinde bir kurum. Bunu ortadan kaldırmanın yollarını oluşturmamız gerekiyor. Yani somut nedenler açık ve net.

Şimdi, bizim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde verilerimiz var. Bu verilere göre Şubat 2024 sonu itibarıyla, AHİM'de bekleyen her 100 davadan 35'i Türk vatandaşlarının yaptığı başvurulardan oluşuyor. Şöyle baktığımız zaman, burada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde bekleyen dosya sayılarının oranları var; bizim 100 davadan 35, Rusya 16, Ukrayna 12,9, Romanya 6, Yunanistan 3,6; İtalya 3,6; Sırbistan 2,3; Azerbaycan 3,1; diğer 37 ülke ise 13.2. Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine üye olan 49 ülke çerçevesinde de düşündüğümüz zaman, bu 100 davadan 35 dava, Türkiye'deki yargıda adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini açıkça ortaya koyuyor. Türkiye, yine, AHİM verilerine göre, 2023 yılında en çok adil yargılanma hakkının ihlali ve güvenlik ve özgürlük hakkının ihlali konularında mahkûm edilmiş durumda. Yani 2023 yılında adil yargılanma hakkının ihlali konusunda bir hak ihlali varsa demek ki yargıda bir şeyler ters gidiyor. Bu ters giden şeyler neler? Yine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 2023 yılı itibarıyla en çok emsal karar verdiği ülke Türkiye arkadaşlar, emsal karar verilen ülke Türkiye. Uluslararası camiada 124 emsal dava Türkiye kararı olarak biliniyor. Şimdi, bir, 100 davadan 35'i; iki, adil yargılanma hakkının ihlali ve güvenlik ve özgürlük hakkının ihlali; Türkiye'nin 2023 yılında AHİM'de; üç, en çok emsal karar verilen ülke de Türkiye, 124 Türkiye emsal kararı. Bu neyi gerektiriyor? Demek ki bizim ilk derece yargı ve üste Yargıtay, Danıştay gibi kurumlarda verilen kararların adil yargılanma hakkının ihlalinde... Yani iç hukuk yolunda hakkını alamayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları var, hakkını alamıyor. Nereye gidiyor? Yargının en üst noktasına, Anayasa Mahkemesine, bireysel başvuru hakkını kullanıyor. Bireysel başvuru hakkını kullanmada da Türkiye yüz bin davayı aşmış durumda. Bu çerçevede de Adalet Bakanlığı çözümler arıyor bireysel başvuru hakkında. Demek ki bir sorun var. Bu sorunun nedenlerini araştırdığımız zaman, tabii ki yargının siyasallaşması.

Arkadaşlar, illerlerden geliyoruz, illerden geliyoruz, ilçe başkanlıklarının ya da il başkanlıklarının ya da belirli partilerde siyaset içerisinde bulunanların yargıyı etkilemediğini kim söyleyebilir? Biz, 27'nci Dönemde ve 26'nci Dönemde HSK'nin yapısıyla ve hâkim ve savcılarının yapısıyla ilgili yaptığımız dönüşümlerde, bir siyasi partiye üye olan bir avukatın, hukuk fakültesi mezununun hâkim veya savcılığa geçebilmesine olanak sağlamadık mı? Sağladık. Nasıl oluyor bu iş? Bir hâkim veya savcı belediye başkanı adaylığına ya da milletvekilliğine aday olduğu zaman kazanamazsa geri dönmesi kolay oluyor mu? Olmuyor, hemen hemen geri dönemiyor. Ama bir siyasi partinin belediye Meclis üyesi, bir siyasi partinin üyesi, bir siyasi partinin il veya ilçe yöneticisi çıkıyor, hâkimlik sınavına giriyor, ondan sonra mülakattan sonra hâkim veya savcı oluyor. İşte, bizim endişelerimiz bunlar. Siz siyasi... Geçen dönemde yine seçim kurullarının oluşmasında hâkim ve savcılarının kurayla kademeli hâkim yerine getirilmesi konusunda da bizim endişelerimiz vardı. Bu endişelerimizin başında ne vardı? Bu siyasi parti üyesi olan hâkim, savcılarının başvurusu ve kura yoluyla ya da kıdem esasını bir kenara bırakarak seçim kurullarının başına getirilmesiydi endişemiz. Oradaki endişelerimizi aynen tekrar ediyoruz. Yani yargı siyasallaşmıştır; hâkim, savcılarının bir bölümü belirli siyasi parti üyeliklerinden gelen hâkim, savcılardır ve artık hâkimler, savcılar özellikle siyasi ve muhalif davalarda saraya bakarak karar vermektedir. Bu, açık ve nettir. Biraz önce sayın İnan kardeşim...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Açık ve net olan bir şey yok, itiraf edin.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ama söylüyorum.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Ama her şeyi...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Örnekleri söylüyorum.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Bize örnek vermediniz, sadece genelleme yaptınız.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bakın, isim veriyorum, Akın Gürlek olayını açık ve net söylüyorum. Bir, Selahattin Demirtaş davası; iki, Canan Kaftancıoğlu davası, üç; Sözcü davası; dört...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Yargıyı etkilemeye çalışan asıl sizsiniz.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :4

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ama devam ediyorum, bakın...
ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Hâkimlerin kararlarını burada sorgulama hakkını buluyorsanız nasıl özgür ve bağımsız yargı...
SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Şengül Hanım, bakın... Ama ben örnek veriyorum size.
ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Beğenmediğiniz dava sonuçlarının üzerinden bunun tarafsız olmayan bir tavır olduğunu nasıl iddia edebilirsiniz?
SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Çağlayan Adliyesinde gezici mahkeme reisiydi bu Akın Gürlek. Enis Berberoğlu davası... Bu davalarda gezici heyetin başkanı olarak...
ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Sonuçlarını beğenmediniz diye, bu, onun özgür olmadığı anlamına gelmez.
SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Burada Parlamento demek, konuşulan yer demektir, parlamenter de konuşan kişi demektir. Lütfen Şengül Hanım, lütfen, net söylüyorum size.
ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Doğruyu söylemek de onun görevidir. Ama sizin söylediğiniz...
İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Bütün FETÖ'cü hâkim ve savcılar kararlarını böyle savundu zamanında. Bütün FETÖ'cü hâkimler aynı savunmayı yapıyordu. "Yargı özgürdür." diyordu, "Bağımsızdır." diyordu, "Kimse bu kararları tartışmasın." diyordu. Şimdi geldiniz, aynı şeyi kendiniz yapıyorsunuz.
SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ekrem İmamoğlu davasında hâkimi Samsun'a süren ben miyim? Lütfen, lütfen...
BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın milletvekilleri, sayın milletvekilleri, söz isteyin lütfen.
ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - "Hâkimler tarafsız, bağımsız olmalı." diyorsunuz, verdikleri kararları yargılıyorsunuz. Sizin beğenmediğiniz kararlar...
İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Kararı yargılamıyoruz, biz atamayı konuşuyoruz.
BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Karlı... Sayın Alp...
SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Biz Parlamentodayız Sayın Karlı...
FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Ne bağıırıyorsun ya, niye bağıırıyorsun?
BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Alp...
FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Neden bağıırıyorsun ya?
İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Öyle müdahale edemezsin. Bağıırırsan bağıırım. "Neden bağıırıyorsun?" diye önce vekiline söyleyeceksin.
FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Sakin ol ya!
BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Arkadaşlar, arkadaşlar, Sayın Bülbül'ün konuşmasına izin verin.
FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Karşınızda bir kadın milletvekili var, saygılı olun. Kadın hakları diye bağıırıp duruyorsunuz. Karşınızda bir kadın milletvekili var, saygılı olun, bağıırıp duruyorsun!
İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Milletvekiliyle konuşuyorum ben, kadın-erkek davası değil bu.
FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Burası bağııracak yer değil.
İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Ne demek "Bağııracak yer değil."
ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Adaletle olan güveni zedelemek, bu topluma yaptığınız en büyük zarardır, haksızlıktır. Bunu da hoyratça yapmayın.
BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Karlı, söz vereceğim size.
SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Arkadaşlar, dediğim gibi, Parlamento demek, konuşulan yerdir, parlamenter demek de konuşan kişidir. Biz halkın iradesini, vatandaşın adaletsizlik çığlıklarını, hukuk devletinin ihlallerini burada söylemek zorundayız. Biz burada söylemeyeceğiz, nerede söyleyeceğiz arkadaşlar, nereye söyleyeceğiz?
NURETTİN ALAN (İstanbul) - Sayın Bülbül, görülmekte olan davalar da konuşulmaz. Anayasa 138'de, görülmekte olan davalarda Parlamentonun...
SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Alan, onlar geçen davalar, geçen.
İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Görülmekte olan dava değil onun bahsettiği, bir baş savcı atama kararından bahsediyor, görülmekte olan bir dava değil ve baş savcının daha önceki yaptıklarından bahsediyor. İki farklı şey, ikisini birbirine karıştırmayın; siyasi atamadan bahsediyor.
SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Arkadaşlar...
NURETTİN ALAN (İstanbul) - İmamoğlu davasından bahsediyor.
İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Siyasi saikle yapılan yargısal müdahaleden bahsediyor. Onun konuşulma...
BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam Sayın Alan, karşılıklı konuşmayalım lütfen.
SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Arkadaşlar...
BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Alan, söz vereceğim size.
SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Arkadaşlar, bu madde 14 ve 15'inci maddedir. 14'üncü ve 15'inci maddede ne vardır? Cumhuriyet başsavcı vekillerinin BAM'a atanmasıyla ilgili yeni bir düzenleme vardır. Nedir bugüne kadar? BAM'da kıdemli olanlar başsavcı vekili oluyordu, şimdi ise "HSYK tarafından atanması" deniyor. Birinci sınıfa ayrılmış ya da birinci sınıfa ayrılma nitelikleri olan, BAM'da çalışmamış olan savcılar belirli bir süre savcılık yapmışsa BAM'a atanacak arkadaşlar. Kim atayacak? HSYK atayacak. Kıdemi bir kenara itmişsiniz. Burada liyakat diyoruz, yargının siyasallaşmasındaki endişelerimizi ortaya koyuyoruz. Burada bunu konuşmayacağız, Akın Gürlek'i konuşmayacağız, gezici heyetin başkanı, Enis Berberoğlu davasında verilen "Anayasa Mahkemesi kararını tanımıyorum." diyen yargıcı konuşmayacağız, Çağlayan adliyesindeki 7 tane siyasi davada gezici heyetin başkanını konuşmayacağız ve ödüllendirilip de bakan yardımcısı yapıldıktan sonra bu kişi girecek, şu anda İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı olarak atanacak bakan yardımcılığı yetkisi az kalmış gibi, daha sonra çıkacak, hâkimin bu 'ahmak' lafı Süleyman Soylu'ya söylenmiştir dedikten sonra, YSK heyetine hakareten dolayı ceza veren hâkim konusunda konuşmayacağız ve Akın Gürlek'in

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyona:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :5

gönderdiği savcıların şu andaki İstanbul Büyükşehir Belediyesinde olmayan suçlamalarla dosya hazırlamasını konuşmayacağız, neyi konuşacağız? Tabii ki konuşacağız bunu, bunları konuşmak zorundayız. Biz Çağlayan Adliyesinde gezici heyet başkanı istemiyoruz, Saraydan talimat alıp "Şu karar verilecek." diye dava açacak, karar verecek hâkim, savcı istemiyoruz arkadaşlar. Ben bir milletvekili olarak hakkımda fezleke düzenlendiği zaman... İfade özgürlüğümü kullandığım Mecliste yaptığım konuşmalardan dolayı hakkımda fezleke düzenlenmesini istemiyorum. Bir milletvekili olarak ben ifade özgürlüğünü kullanmak istiyorum ki vatan daş kullandığı zaman cezaevi yolu gösteriliyor. Şimdi, "Yargıya güven." deniliyor, "Yargıya müdahale." deniyor, yahu arkadaşlar, dün açıkladım, dün, OECD'ye üye miyiz biz Türkiye Cumhuriyeti olarak? Üyeyiz. OECD rakamından bahsettim size, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü'nün Bir Bakışta Hükümet Raporu'na göre -net, istiyorsanız göndereyim raporu da- 2010'da yüzde 59 iken şu anda 38 üye arasında 36'ncı olmuşuz yargıya güvendi. Bu bir gerçek. Diyoruz ki biz: Yargı siyasallaşmasın, Hükümet, yargı, iktidar yargıya müdahale etmesin. Bakın, bir tane daha yargıya müdahale, 2022 Türkiye Raporu'nda Türkiye'deyürütme tarafından yargıya müdahale edilmesinin yerleşik bir sorun hâline geldiğini açıklıyor. Bunu nasıl inkâr edebilirsiniz? Şimdi, açılan siyasi davalarda yargıya müdahale edilmediğine nerede "Hayır." diyebilirsiniz? Biz bunu yaşıyoruz arkadaşlar. Bu kardeşiniz 27'nci Dönemde Tayipler alemi karikatürünü "retweet"lediğinden dolayı şu anda hakkında fezleke düzenlendi. 27'nci Dönemdeki 72 Cumhuriyet Halk Partisi milletvekili hakkında şu anda Ankara'dan İzmir'e, Antalya'dan Trabzon'a kadar haklarında davalar açıldı, Cumhurbaşkanına hakaret davası açıldı. Böyle şey olabilir mi? Dün açıkladım size ben, dezenformasyon yasasını getirdiniz, 63.000 kişi hakkında soruşturma var. "Cumhurbaşkanına hakaret" denilen -şu anda siyasi partinin başkanı olan- parlamenter sistem dışında Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde bir parti başkanına Cumhurbaşkanına hakaret suçu olabilir mi? Biz bunları konuşmayacağız, nerede konuşacağız? Bu nedenle, bu çerçevede bu maddeyi değerlendirmek lazım. Bu maddeyi değerlendirmesek Türkiye'de hukuk devletini inşa edemeyiz. Biz her zaman şunu söylüyoruz: Demokrasi ve özgürlükler. Bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının geleceği bir savcının, bir hâkimin siyasal vereceği karara bağlı olmaması. Ekrem İmamoğlu gibi yüzlerce vatandaşımız var siyasi yasaklı yapılmak istenen. Kemal Kılıçdaroğlu hakkında -yine söylüyorum- zorla getirme kararı veren hâkim hakkında bir çalışma yapıldı mı? İnan kardeşim söyledi, bu İsmail Uçar denilen, şu anda Yargıtay üyesi olan İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcısı çıkıp da hâkimlerin ve savcılarının Anadolu Adliyesinde davalarda rüşvet aldığı, uyuşturucu davalarında bir gün dahi yatmadıklarını belirtti. Ne oldu, ne oldu o hâkim ve savcılara? Adalet Bakanlığı mensupları niye susuyorsunuz? Konuşsanıza. İşte, bunlar burada konuşulacak arkadaşlar, Adalet Komisyonunda konuşulacak, başka yerlerde konuşulmayacak.

Sayın Başkanım, sayın üyelerim; bu nedenle bu madde açıkça yargının siyasallaşması ve "HSK" denen siyasallaşan HSK'nin yargıya müdahalesinin açık maddesidir. Bu madde Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin geldiği hukuk tanımaz, adalet tanımaz bir yapının getirildiği bir maddedir.

Bu nedenle, bu maddenin geri çekilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Sayın Bülül.

Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan teşekkür ederim.

En başta söyleyeyim en sonda söyleyeceğim: Yargının bağımsız olması gibi bir durum Türkiye'de daha önceleri söz konusu muydum, yargı mevcut iktidar öncesinde bağımsız mıydı? Bu sorunun cevabını biz hiçbir zaman olumlu olarak vermeyiz. Türkiye'de hiçbir zaman yargı bağımsız olmadı, Türkiye'de yargı bağımsızlığı hiçbir zaman sağlanmadı, bu bunu her zaman söyledik, söylemeye devam ediyoruz. Ama mesele şu an önümüzde duran, tartışılan kanun maddesiyle bölge adliye mahkemelerindeki başsavcı vekilinin Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından atanması meselesi değil, aslında mesele çok daha derin bir mesele, mesele yargının tamamen görevlendirilen, atanmış kişilerin siyasal kişilikler olması noktasındaki sorundur. Bunu ben şöyle bir ayırım yaparak sürekli, daha önce anlattım, burada tekrar söyleyeceğim, zapta geçmesini de istiyorum. 2011 yılından önce gündemde sürekli bir tartışmavardı, Yargıtay ve Danıştay üye sayısını 2 katına çıkaracak bir yasal düzenleme tartışılıyordu. Bu yasal düzenlemede Yargıtay ve Danıştaydan başlamak üzere yargının, hani hiçbir zaman bağımsız olmayan ama kısmen bağımsızlığını korumaya çalışan bir yargının tamamen siyasallaşması ve tamamen o dönemin iktidarıyla birlikte hareket eden FETÖ'nün iradesine girmesi noktasında yürütülen bir çalışma vardı. Yargıtay ve Danıştay üye sayısını 2 katına çıkaracak yasal düzenlemeye ilişkin kamuoyunda yoğun tartışmalar vardı. Ana muhalefet -sadece ana muhalefet de değil- o dönemin ana muhalefeti ile birlikte muhalefet "Biz asla buna müsaade etmeyiz de Yargıtay ve Danıştay üye sayısını iki katına çıkaracak düzenlemenin karşısında set oluruz, sokağa ineriz." diyordu. Ta ki 2011'de bir gece Balyoz soruşturması yapıldığında, kamuoyu ve muhalefet o Balyoz soruşturmasıyla ilgilendiği aynı gece Yargıtay ve Danıştay üye sayısını 2 katına çıkaracak olan düzenlemenin Meclisten geçmiş olması gibi. Yargı bağımsızlığına en büyük darbe aslında o gün indirildi, yargı hiçbir zaman bağımsız değildi ama tamamen bağımsızlığını yitirecek olan süreç o gün başladı. Önce Yargıtay ve Danıştaydan başlandı, daha sonra bu, bütün yargı süreçlerinin tamamında oldu ve günümüze kadar hâkim ve savcılarının ihraçlarıyla, farklı süreçlerle ya da özellikle atanmış olan, üst makamlara atanmış olan kişilerle birlikte yargı tamamen iktidarın egemenliği altına, hegemonyası altına girmiş oldu. 2011 yılında bu yapıldıktan iktidar tek değildi az önce de söyledim, yine söylüyorum, FETÖ'yle birlikte yargı, diğer bütün kamu kurumları gibi tamamen ele geçirilmişti, bağımsızlık tamamen ortadan kaldırılmıştı. Geldiğimiz noktada ise bugün biz artık yargının bağımsızlığının kırıntılarını arıyoruz.

Az önce sayın Alan Anayasa'nın 138'inci maddesini hatırlattı, yürütülmekte olan ya da devam eden bir dava ile ilgili konuşulmasının Anayasa'ya aykırı olduğu noktasında bir hatırlatmada bulundu, ben de kendisine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Selahattin Demirtaş'la ilgili vermiş olduğu karar sonrasında Cumhurbaşkanının söylediklerini hatırlatıyorum. Ne demişti? "Geçirini yapar, işi bitiririz." demişti ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararını uygulamamıştı. Yürütülmekte olan, devam eden ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu bir kararın uygulanmamasından söz ediyoruz ve burada doğrudan Cumhurbaşkanının ifade ettiği bir durumdan söz ediyoruz. Peki, bu o zamanla mı sınırlı kaldı? Hayır. Bugün, 2011 süreciyle birlikte başlayıp tamamen iktidarın tercihleriyle şekillenen Yargıtay ve Danıştay üyelerinin ortaya çıkardığı durumu en son Can Atalay kararıyla birlikte yeniden gördük. Can Atalay kararıyla birlikte anayasal düzene karşı açıkça bir başkaldırı yapıldı; anayasal düzen ortadan kaldırıldı, Anayasa uygulanmadı. Şimdi, hâl böyleyken biz meseleye sadece bir bölge adliye mahkemesine atanacak olan

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyona:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :6

başsavcı vekilinin Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından atanmasını sorun olarak görüp ama işi özünden görmez, yargının tamamen bağımsızlığını ortaya koyacak tutumlar ortaya koymaz, bunun muhalefetine gerçek anlamda yapmaz ve iktidar olarak da gerçekten yargı bağımsızlığını istiyorsak bu noktada düzenlemeleri yapmaz isek yapılacak olan bütün çalışmaları beyhudedir, boşadır, faydasızdır. O yüzden, mesele, sadece Hâkimler ve Savcılar Kurulunun atayacağı bir başsavcı vekili meselesi değildir. Mesele, bugün yargı bağımsızlığının tamamen ortadan kaldırılmış olması ve iktidarın hegemonyasının altına tamamen girmiş olmasıdır. Eğer bizim Adalet Komisyonu olarak amacımız, gerçekten bu ülkede bir yargı bağımsızlığı sağlamak ise o zaman hâkim ve savcılar özgür bırakacağız, hâkim ve savcılar bağımsız bir şekilde mesleklerini, görevlerini ifa edecek; bağımsız bir şekilde mesleklerini, görevlerini iktidardan hiçbir korku, kaygı duymadan yerine getirdikleri zaman, o zaman biz de rahatlıkla yargı bağımsızlığı noktasında adımlar atabileceğiz. Bunun yolu da -en başta biz söyledik- yargı bağımsızlığını sağlayarak hâkim ve savcılarının atanmasıdır, bağımsız hâkim ilkesini koruyabilmektir, tabii hâkim ilkesini koruyabilmektir. Selahattin Demirtaş kararında olduğu gibi, Can Atalay kararında olduğu gibi, Kobani davasında olduğu gibi ya da yürütülen tüm davalara baktığımız zaman siyasetin müdahalesiyle ortaya çıkan bütün yargılama süreçlerinde olduğu gibi iktidar yargının üzerinden elini çekmelidir.

Bu yüzden biz de meselenin sadece bu madde olmadığını belirtiyor, bu kapsamda yargı bağımsızlığı için ciddi, samimi, hakiki ve gerçekten demokrasiyi, adaleti, adil yargılamayı esas alacak bir düzenin kurulması için çalışma yürütülmesini önemsiyor, bu noktada yasa teklifinin ilgili maddesinin teklif içeriğinden çıkarılmasını teklif ediyoruz, talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Uçar.

Sayın Uzun, bir daha mı söz istiyorsunuz?

CUMHUR UZUN (Muğla) - Çok kısa...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Doğru şeyler yapmak adına yanlış örnekleri sıralama sırasında karşılıklı aslında ses yükselterek bu yanlışların doğru anlaşılmasına engel olacak bir ortam oluştu, o nedenle tekrar söz almak durumunda kaldım.

Değerli arkadaşlar, biz burada size yaşanan aksaklıkları, bizim cephemizden görülen ve somutlaşan aksaklıkları aktarıırken olası bir yanlışlığa gidilmemesi için önlem alma imkânı sağlayabilmek adına bunları söylüyoruz. Bakın, bu söylenenlerin hepsini uzun uzun tartıştığımızda hukuki boyutları itibarıyla sizlerin de hak vereceği noktalardaki yanlışlıklar olduğunu ama bu yanlışlıklardan sadece bireylerin değil toplumun, toplumdaki adalet duygusunun yara almakta olduğunu çok açık olarak göreceksiniz.

2019 yılında sizin iktidarınız sırasında strateji belgesi hazırlandı ve buna bağlı olarak bir sürü hukuk reformunun yapıldığı iddia edildi. Strateji belgesinin içinde hâkimlerin coğrafi teminatıyla ilgili madde başlığı vardı, aradan geçen neredeyse altı yıllık bir dönemde coğrafi teminat yargıçlara verilmedi. Aslında, bugün yaptığımız gibi, bugüne kadar çıkarılan birçok yasanın içinde sadece bir madde ve on dakikada gerçekleştirilebilecek bir düzenleme idi. Coğrafi teminatın verilmemesi sonucu ne oldu biliyor musunuz? Bir sürü şey oldu ama en akılda kalanı söyleyeyim: Ekrem İmamoğlu davasında bu davaya bakan yargıç Samsun'a sürüldü arkadaşlar, yerine başkası konuldu ve yerine konulan kişi kendisinden talep edilen düzeyde bir karar oluşturdu. Eğer coğrafi teminata gerçekten inanmış ve bugüne kadar bu coğrafi teminatla ilgili işlemi yapmış olsaydınız Samsun'a sürdüğünüz hâkimi sürememiş ve hukukun kendi içinde işleyişine olanak vermiş olacaktınız. Bu yapılmadığı zaman, bu örneği verdiğimizde buna "Hâkimin kararını mı tartışıyorsunuz?" şeklindeki bir karşı çıkış ilkesel ve hukukun üstünlüğünü sağlamaya yönelik çalışmalarımıza engel olur. Bırakın biz yanlışları sizlerin önünüze serelim, siz bunlardan gerçekten inandıklarınızı ve değerlendirmeye aldıklarınızı ortaya koyun. Bu nedenle bizim söylediklerimize birazcık itibar etmeniz, Anayasa Mahkemesiyle bu denli davalışmamızın önüne geçeceği gibi, ülkemizin hukuk adına, hukuka güven adına yapacağı çalışmalara da katkı sunacaktır diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Uzun.

Şimdi, Sayın Alan, söz istiyor musunuz maddeyle ilgili?

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Evet, istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL -

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Sayın Başkanım, sayın hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Anayasa'nın 138'inci maddesi "Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz." Elbette ki sayın vekillerimizin sınırsız noktada burada her konuyu görüşebilme, öneriyi sunabilme hakları vardır. Ancak Anayasa'mızın koyduğu sınırları da biraz önce söylemiştim, kayda geçsin diye tekrar etmiş oldum.

Şimdi, burada bir hususu da hani vaktinizi çok fazlamadan... Sayın Bülbül 217/A dezenformasyon yasasıyla ilgili olarak 63 bin kişinin yargılandığını...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Kamu barışıyla ilgili suçlardan dolayı soruşturma açıldı.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Başka bir madde mi? Ben onu anlamadım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Dezenformasyon da var.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Siz "dezenformasyon" diye kullandınız onun için söylüyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Değil, değil, kamu barışıyla ilgili...

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Genel başka maddeleri kapsadığını söylemediniz ama "dezenformasyon" dediniz. Sadece kayda geçsin diye söylüyorum Sayın Bülbül. Dezenformasyon yasasıyla ilgili olarak 2022'de 139 kişi, 139 soruşturma sayısı, 2023'te 2.381, 2024'te 10/10/2024'e kadar 1.668 soruşturma sayısı var. Hani buradaki 63 bin sayısını düzeltmek istiyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Kamu barışını ilgilendiren...

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :7

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Tabii, diğer maddelerle ilgili, hangi maddeleri kapsadığıyla ilgili söylemediğiniz için, sadece "dezenformasyon" dediğiniz sizin Sayın Bülbul ben onunla ilgili bilgiler vermiş oldum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Genel Müdürüm var mı sizin açıklamalarınız?

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Efendim, şöyle arz etmem lazım, özellikle başsavcı vekilinin görevlendirilmesiyle alakalı dün ön sunumda "Hani böyle bir istatistik var mı kıdeme ilişkin?" denmişti. Ben şunu arz edeyim: Ankara, İstanbul'a özellikle baktığımız zaman istinaf mahkemelerinde görev yapan cumhuriyet savcılarının kıdem durumu birbirine çok yakın. Bu şu anlama geliyor: Emekli olduğunda hemen arkasındaki en yakın sicil yani dönem arkadaşı neredeyse o geliyor. O emekli olduğunda hemen arkasındaki yine ona çok yakın dönem arkadaşı belki de o geliyor. Bu da oradaki verimliliği düşürün. Niye? Hafıza gidiyor, oradaki tecrübe gidiyor, deneyim gidiyor, uygulama birliği bozuluyor. O anlamda biz bunun kıymetli olduğunu düşünüyoruz. Kıdemlinin yerine emekli olup gittiğinde oradaki verimin düştüğünü, dosyaların akamete uğradığını düşündüğümüz için bu önerildi, bu şekilde hazırlandı. Takdir tabii ki Komisyonun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Bülbul, soru mu var?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Evet, evet, Sayın Genel Müdüre bir soru soracağım.

Şu anda birinci sınıfa ayrılmış ve birinci sınıfa ayrılma niteliklerine haiz BAM'da görev alabilecek sürede çalışmış Türkiye'de kaç savcı var? Sayı olarak, bu önemli. Biz onu biz onu söylemiştik dün. Bu kadar savcı arasından kaç emekliliğe yakın?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - BAM'da savcı olabilmek için sekiz yıl görev şartı vardır fiilen, başsavcı ve başsavcı vekilliği için birinci sınıf olma şartı vardır. O anlamda on beş yıl gerekir onlar için, diğerleri için sekiz yıl. Başsavcı vekilliği için bin civarındadır efendim, en fazla.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yani kaç BAM var Sayın Genel Müdürüm?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - 17 BAM var efendim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - 17 mi? En son Denizli'de kuruldu.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Denizli ve Tekirdağ'da kuruldu. Malatya...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - 17 tane BAM bin kişilik bir savcı var, savcı arkadaş var yani o kadar. Hemen emekliye mi ayrılıyor bunlar?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Efendim, "en kıdemli" dediğimiz zaman...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yani hemen tayinleri mi çıkıyor bu arkadaşların? Yani "BAM" demek Tekirdağ, Denizli, Ankara, İstanbul ana yerler.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Sayın Bakanım, Ankara, İstanbul'da... Bizim zaten yani dosyaların uzadığı yerler Ankara, İstanbul. Buralarda bizim önlem almamız lazım. En kıdemli hâkim, savcılarımız da Ankara'da, İstanbul'da, İzmir'de görev yapıyor o anlamda. Diyarbakır'da zaten sorun yok efendim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bunların tayinleri mi çıkıyor Sayın Müdürüm? Sayın Genel Müdürüm, en iyi yere gelmiş arkadaşların kaç emekli, onu soruyoruz. Emekliliğe gelmiş ne kadar arkadaşımız var bin kişi içerisinde?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Efendim, ona geriye dönüp bakmak lazım, ona tek tek sicillere bakmak, dosyalara bakmak lazım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkanım, burada kanun gerekçesi 2 şey; emekliliğe gelmiş, tayin çıkıyor. Bu nedenle kıdemi bırakıyoruz. Neye getiriyoruz? "HSK tarafından birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcılarını atama yapıyoruz." diyorsunuz. İşte, onu öğrenmek istiyoruz, etki analizi yapmak istiyoruz.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Süleyman Bey, aslına bu kanunla kaç kişi atanacak, onu soracaksın.

Kaç başsavcı vekili atanacak?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Efendim, ihtiyaca göre Ankara, İstanbul ve İzmir...

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Yani en fazla?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - En fazla 1, şu an zaten her yerden 1.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Yok, yok, toplamında?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 30 olacak ikişer ikişer atanırsa.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - 30 ya da 40 kişi.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Hayır, her yerde ikinciyi atamayacaklar.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Arkadaşlar, bu başsavcı, başsavcı vekillerinin görevi ne olacak? Bazı savcıların yapmış oldukları işlemler konusunda onlarla ilgili düzenlemelerde karar merci olacak, rapor verecek başsavcıya; çok önemli bir nitelik bu. Yaptıkları işlemler ne? Hangi siyasi davalarla, muhalif davalarla ilgilenecekler?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - İstinaftaki cumhuriyet savcılarını duruşmalara çıkıyor, 308/a gereğince itiraz dosyalarını değerlendiriyor ve temyiz dosyalarını değerlendiriyor. Tebliğname olmadığı için istinafta temyiz önemli bir yargı işlemi oluyor. O anlamda, dosyanın temyize gidip gitmeyeceği; itiraz yolunun, olağanüstü kanun yolunun kullanılıp kullanılmayacağı noktasında uygulama birliği olması için her savcı kendine göre temyiz edebilir.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Genel Müdürüm, cumhuriyet savcılarını adli ve idari görevlerine ilişkin işlemleri inceleyip cumhuriyet başsavcısına bilgi verecek mi, vermeyecek mi?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - İhtiyaç hâlinde verecek tabii ki efendim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Verecek. Bu nedir?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Uygulama birliğinin sağlanması açısından bilgi vermesi lazım efendim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :8

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Uygulama birliğini sağlamak açısından diyorsunuz. İşte, biz de yargının siyasallaşma birliğini sağlamak istemiyoruz. Etki analizi yapmamışsınız, amaç farklı diye düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Uluay, buyurun

HALİL ULUAY (Kastamonu) - Sayın Başkanım, sayın heyeti saygıyla selamlıyorum.

Aslında benim, bu kanun teklifini incelediğimde en kolay geçeceğini düşündüğüm maddelerden biriydi bu çünkü BAM'larda başsavcıya, başsavcivekiline ihtiyaç var ve bu başsavcı vekillerinin de HSK tarafından atanması en doğal olanı olarak gördüm. Dolayısıyla çok fazla itiraz geleceğini zannetmiyordum ama sanki "Adalet Bakanı atar" ya da "Cumhurbaşkanı atar" gibi bir hüküm koymuşuz algısıyla itirazlar gelmeye başladı. BAM'daki başsavcıların da hâkimlerin de kıdemlisinin de kıdemsizinin de tamamının atanmasını ve diğer özlük işlerini düzenleyen HSK'dir. Dolayısıyla Hâkim ve Savcılar Kurulunun bunu ataması kadar doğal bir şey olamaz.

Emeklilikten kastettikleri -az önce müdürümün de açıkladığı üzere- altı ay... Şimdi, bir başsavcı vekili emekli olduğunda en kıdemlisinin altı ay süresi kalmış yaştan, tekrar başsavcı vekili atandığında altı ay sonra o da gidecek. Dolayısıyla zaten emeklilik moduna girmiş oluyor. Burada kanun teklifinin gerekçesinde emeklilikten kastedilenin bu olduğunu düşünüyorum ben ve burada kıdemlilerin arka arkaya atanması -az önce söylediğim gibi- altı ay ya da üç ay, dört ay emeklilik süresi kalmış başsavcı vekillerinin atanması, oradaki insicamı bozacağından HSK tarafından bunun atanması gayet normaldir.

Tekrar edeyim isterseniz, sanki "Adalet Bakanı atar" deseydik bu tepkiler gelirdi diye düşünüyorum. HSK'nin atılması kadar normal bir şey olmadığını düşünüyorum. Şöyle yapsa...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Halil Bey, çok doğru söylediniz, biraz sonra etki ajanına gireceğiz, Adalet Bakanı izin verecek, demek ki etkileri oluyor.

HALİL ULUAY (Kastamonu) - Yok, yok. Şöyle yapabilseydik belki...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Demek ki işine geldiğinde izin verecek, işine gelmediğinde izin vermeyecek.

HALİL ULUAY (Kastamonu) - O farklı birşey, yok. Yani oradaki kıdemli başsavcı vekilini de atayan kurum, Hâkimler ve Savcılar Kurulu. Dolayısıyla oradaki savcıların tüm özlük haklarını, atamasını, değiştirilmesini hepsini yapan.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - HSK'nin Başkanı kim? Başkan Yardımcısı kim?

HALİL ULUAY (Kastamonu) - Bak, HSK'yi tartışabiliriz, o farklı bir şey ama burada tartıştığımız konu şey değil bence. Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, özellikle Sayın Uluay'ın açıklamalarından sonra bayağı bir...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Adalet Bakanı konusundan siyasallaşmayla ilgili konuya girdi.

HALİL ULUAY (Kastamonu) - Konuya girmedim ben, burada dedim ki: Sanki "Adalet Bakanı atar" denmiş yani kanun teklifi o şekilde düzenlenmiş gibi tepkiler geldi, bunu anlamakta zorlanıyorum dedim yani HSK'nin ataması gayet normaldir.

Şimdi, emekliliğine altı ay kalmış bir savcımızı düşünelim, bir önceki başsavcı vekili emekli olduğunda...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Vekilim, etki analizini öğrenemedik Genel Müdürümüzden.

HALİL ULUAY (Kastamonu) - Ama bu bugünü verecek.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Genel konuşuyor, "bin kişi" diyor.

HALİL ULUAY (Kastamonu) - Anladım da Genel Müdür bugünün verilerini verir. Biz bu kanunu bugüne göre yapmıyoruz ki, belki üç sene, belki beş sene sonra karşılaşacağımız sıkıntılar olacak yani kanun ileriye dönük yürüyecek tekrar değiştirinceye kadar. Yani emekliliğine yaş sınırından altı ay kalmış bir başsavcı vekilinin atanması da oradaki süreci çok sağlıklı işletmez diye düşünüyorum ben.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Sayın Uluay.

Sayın Özbudun, bu konuyla mı ilgili söz mü istiyorsunuz?

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Sayın Başkan, söz verdiğiniz için teşekkür ederim.

Ben Sayın Uluay'ın açıklamaları üzerine söz almış bulunuyorum. Kendisi açıklamalarının başlangıcında şunu ifade ettiler, dediler ki: "Ben en kolay olarak bu maddenin Komisyonumuzdan geçeceğini düşündüm." Evet, çok haklı. Neden çok haklı? Çünkü bu maddelerin gerekçeleri öyle aldatıcı bir üslupla yazılmış ki -dün de bunu zikretmiştim- bu maddelerin neden ihdas edildiğini anlayabilmek gerçekten ilk bakışta mümkün değil. Dolayısıyla, biz bütün bu teklif metinlerini incelerken çok geniş çaplı bir araştırma yapmaya mecbur kalıyoruz. Bakın, üstelik bizebu metinleri cuma akşamı tebliğ ettiniz ve salı günü de bunu görüşmeye başladık. Şimdi, verdiğiniz zaman son derece kısıtlı, maddelerin gerekçeleri ise anlaşılması için değil, âdeta anlaşılmaması için yazılmış durumda. Eğer bu gerekçe metinleri daha sarıh yazılacak olursa o zaman Komisyondan kolay mı geçer, zor mu geçer, daha kolay bir tahmin yapmak mümkün olabilir.

Şimdi, gene aynı bağlamda ikinci noktaya işaret edeceğim. Sayın Uluay dedik ki: "Bunu Hükümet mi atayacak? HSK atayacak, dolayısıyla sorun yok." Asıl sorun işte burada başlıyor. Neden? Çünkü bir hukuk devletinde yargı bağımsızlığının esas olduğu bir anayasa düzeninde bizim literatürde "yargı konseyi" olarak adlandırdığımız Hâkimler Savcılar Kurulu benzeri olan organlar. Yani bunlar hangi organlar? Hâkim ve savcıların özlük hakları üzerine karar verme yetkisine haiz olan organlar. Bunların bağımsızlığına, tarafsızlığına özel olarak itina etmek gerekiyor. Bu bağlamda bizim de üyesi olduğumuz Avrupa Konseyinin yayınlanmış belgeleri var. Örneğin Avrupa Yargıçları Danışma Kurulu, Avrupa Konseyinin bir organı ve Venedik Komisyonunun yayınladığı belgeler var. Şimdi, ben bu belgelerin detaylarına tabii ki burada değinecek değilim ama şu an bizim Anayasa'mızın 159'uncu maddesiyle düzenlenen Hâkimler ve Savcılar Kurulunun bu belgelerde, uluslararası standartlarda öngörülmüş kriterlere

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :9

uyumadığını belirtmek isterim. Biraz daha açayım, şu anki sistemde 159'uncu maddeye göre Hâkimler Savcılar Kurulu toplam 13 üyeden oluşuyor. Bu 13 üyeden toplam 6'sını Sayın Cumhurbaşkanımız doğrudan doğruya atıyor. Şimdi, mevcut sistemimizde Sayın Cumhurbaşkanı tarafsız bir aktör değil, kendisi taraflı bir aktör. Neden? Çünkü bir siyasi partinin lideri pozisyonunda hâliyle bu pozisyon, o pozisyonda olan herkes için siyaseten taraflı olmayı emreden bir pozisyon. Aksi hâlde siyasi partilerin hiçbir manası kalmazdı. Peki, geri kalan 7 üyeyi kim atıyor? Geri kalan 7 üyeyi Parlamento atıyor ama nasıl bir biçimde atıyor? Bu, demin bahsettiğim uluslararası belgelerde öngörülmüş olan nitelikli çoğunluk metoduyla atamıyor. Dolayısıyla, burada bu atama işlemine hâkim olan irade kimin iradesi? Cumhur blokunun iradesi Cumhur bloku ne demek? Adalet ve Kalkınma Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisinden oluşan bir blok demek. Peki, gelelim toplam sonuca 13 üyenin belirlenmesinde etkili olan irade, Cumhur blokunun iradesi. Şimdi böyle bir sistemde biz, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun özerk bir organ olduğunu, onun yapacağı atamaların, tarafsız atamalar olduğunu iddia edersek kendimizi kandırılmış oluruz. Şimdi, burada ben tartışma yaratalım, birbirimizle düello yapalım diye bunları açıklamıyorum. Eğer bağımsız bir yargı düzeni kuramazsak, eğer hukuk devletinin tüm unsurlarına dayanan bir anayasa düzeni kuramazsak, hepimiz böyle bir sistemin altında kalıp eziliriz ki, nitekim eziliyoruz. Eğer bugün Türkiye'de bir cezasızlık kültürü yerleşmişse, eğer bugün çocuklarımız göz göre göre öldürülüyorsa ve failer ceza almıyorlarsa, eğer bugün bir küçücük çocuğumuz aile içinde şiddete maruz kalıp öldürülüyorsa ve onun failibulunmuyorsa, eğer bugün kadınlarımız katlediliyorsa, eğer bugün yaşama hakkımızı emanet ettiğimiz hastaneler bizzat cinayet merkezi hâline geliyorsa burada durup düşünmemiz gerekiyor. Eğer bu ülkede hesap verilirlik esasına dayanan bir sistem kurulsaydı, eğer bu ülkede hukuk devleti esasına dayanan bir sistem kurulsaydı, biz bugün bunları konuşmuyor olacaktık. Bunları konuşmamızın temelindeki asıl faktör, maalesef, hukuksuzluğun kural hâline gelmesi, hukukun ise adaletin ise âdeta kumsalda toplu iğne başı aramak kadar imkânsız bir fiil hâline gelmesidir. Dolayısıyla, bu madde bu teklif metninden çekilmelidir, aksi hâlde Türkiye'nin bugünkü adaletsizlik sorunu daha da katlanarak büyüyecektir.

Hep yaşa referans veriliyor, bir kez daha tekrar etmek istiyorum. Bugünün standartlarında 65 yaş gerek üniversitelerdeki öğretim üyeleri için gerekse yargı sistemine mensup olan kişiler için çok erken bir emeklilik yaşıdır; bu, bir verimsizliktir. Bugün 65 yaş herkesin en verimli olarak çalışacağı, mesleğini en rahat icra edeceği bir yaşdır. Neden? Çünkü artık çocuklarını büyütüştür, ekonomik baskılardan kurtulması icap etmektedir, hâliyle mesleki birikimleriyle kendisini mesleğine en rahat adayabileceği bir yaşdır. Çözüm yaştan 70'e çıkarılmasıdır. O nedenle bunu öneriyorum. Teklif metninden bu madde çekilmelidir.

Teşekkürler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Değerli Hocam.

Sayın Hocam, hakim ve savcılar için emeklilik yaşını 70 olarak mı öneriyorsunuz?

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Evet, 70 yaşı öneriyorum, tabii ki 75 dahi olabilir Sayın Hocam, 75 dahi olabilir. Bakın, ben bugün 61,5 yaşındayım, çok kısa bir süre sonra 62 yaşında olacağım. Ben mesleğimin en verimli çağında olduğumu düşünüyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Allah sağlıklı, sıhhatli uzun ömürler versin inşallah.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Teşekkürler, sağ olun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sağ olun.

Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, ben de teşekkür ederim.

Aslında söyleyeceklerim aynı konuya ilişkindi, Serap Hocam söyledi, ben çok kısa keseceğim. Eğer Hakimler ve Savcılar Kurulu bağımsız olsaydı, seçilmeleri ve atanmaları bağımsız usulle gerçekleşmiş olsaydı söylediğimize yüzde 100 katılırdık. Mesele bizim için bugün Hakimler ve Savcılar Kurulunun Başkanlığını Adalet Bakanı Sayın Yılmaz Tunç'un yapması meselesi değil, bugün Sayın Yılmaz Tunç yapıyordur, yarın belki Komisyon Başkanımız Cüneyt Bey Adalet Bakanı olacaktır, belki o yapacaktır, mesele kişiler değil burada bizim için; mesele bizim için burada Hakimler ve Savcılar Kurulunun Başkanlığını, Adalet Bakanının yapması, ilgili Bakan Yardımcısının Hakimler ve Savcılar Kurulunun üyesi olması, yine 4 üyenin doğrudan Cumhurbaşkanınca seçilmesi, 7 üyenin de TBMM'deki -çoğulcu demokrasinin uygulanmadığı Türkiye Büyük Millet Meclisinden söz ediyorum- milletvekilleri tarafından seçilmesi. Dolayısıyla, tam da 13 üyenin doğrudan iktidar tarafından atandığı bir sistemden söz ediyoruz. Dolayısıyla, böyle bir sistemde atamaların tamamen Cumhurbaşkanı ve iktidarca yapılıyor olmasından kaynaklı olarak Hakimler ve Savcılar Kurulunun yapmış oldukları ya da yapacakları bu tarz atamalar tamamen siyasi, söylediğimiz tam da budur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Uçar.

Maddenin geneli hakkındaki müzakereleri tamamladık, şimdi önergelere geçeceğiz.

Madde üzerinde 3 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağız.

İlk önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2616) esas no.lu Noterlik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül
Aydın

İsmail Atakan Ünver
Karaman

Turan Taşkın Özer
İstanbul

Gizem Özcan
Muğla

Cumhur Uzun
Muğla

İnan Akgün Alp
Kars

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :10

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Söz konusu teklifin 14'üncü maddesi Anayasa'nın 138'inci maddesine aykırıdır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Noterlik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 14-26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 30'uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Her bölge adliye mahkemesi de bir Cumhuriyet başsavcılığı bulunur. Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığı, Cumhuriyet başsavcısı ve yeteri kadar Cumhuriyet savcısından oluşuyor. En kıdemli Cumhuriyet savcısı, Cumhuriyet başsavcivekili olarak görev yapar. İş durumunun gerekli kıldığı hallerde kıdem sırasına göre birden fazla başsavcivekili görevlendirilebilir."

Cumhuriyet başsavcivekili 19 uncu maddede belirtilen görevleri yerine getirir.

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Olgun, konuşacak mısınız?

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Bir iki kelime konuşacağım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Şimdi, efendim, bu kanun teklifinin Adalet Bakanlığı bürokratları tarafından açıklanmasında emekliliği yakın olan kişilerin başsavcı vekili olup diğer işlerde çalışmadığı, başsavcıların zor durumda kaldığı söylendici için biz de şöyle bir teklifte bulunduk, böyle düşünüyoruz: Bir değil, iş durumuna göre, kıdem sırasına göre birden fazla başsavcı vekili atanırsa bu sorun çözülür diyoruz. Teklifimiz de bu yöndedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/2616 esas numaralı Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinde yer alan "belirtilen" ibaresinin "ifade edilen" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Onur Düşünmez

Zülküf Uçar

Hakkâri

Van

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Anlam bütünlüğünün sağlanması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 14'üncü madde kabul edilmiştir.

Şimdi 15'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 15-5235 sayılı Kanunun 44 üncü maddesinin başlığına "Cumhuriyet başsavcısı" ibaresinden sonra gelmek üzere ",başsavcivekili" ibaresi ve birinci fıkrasına "Cumhuriyet başsavcıları" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve Cumhuriyet başsavcivekilleri" ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Madde üzerinde söz almak isteyen yok.

Madde üzerinde ilk 2'si aynı mahiyette olmak üzere 3 adet önerge vardır. Aynı mahiyetteki önergeleri okutup birlikte işleme alacağım.

Okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Noterlik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :11

Hakan Şeref Olgun
Afyonkarahisar

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Süleyman Bülbül
Aydın

İsmail Atakan Ünver
Karaman

Turan Taşkın Özer
İstanbul

Gizem Özcan
Muğla

Cumhur Uzun
Muğla

İnan Akgün Alp
Kars

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/2616 esas numaralı Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinde yer alan "ve" ibaresinin "ile" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Onur Düşünmez
Hakkâri

Zülküf Uçar
Van

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Anlam bütünlüğünün sağlanması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15'inci madde kabul edilmiştir.

Şimdi 16'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 16-26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa 339 uncu

maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Devletin güvenliği veya siyasal yararları aleyhine suç işleme

Madde 339/A- (1) Bu Bölümde düzenlenen suçları oluşturmamak kaydıyla, Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları aleyhine yabancı bir devlet veya organizasyonun stratejik çıkarları veya talimatı doğrultusunda suç işleyenler hakkında üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası verilir. Fail hakkında hem bu suçtan hem de işlediği ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükümlenir.

(2) Fiil, savaş sırasında işlenmiş veya Devletin savaş hazırlıklarım veya savaş etkinliğini veya askerî hareketlerini tehlikeyle karşı karşıya bırakmış ise faile sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Suçun, milli güvenlik açısından stratejik önemi haiz birimler ile proje, tesis ve hizmetleri yerine getiren kurum ve kuruluşlarda görev yapanlar tarafından işlenmesi halinde verilecek ceza bir kat artırılır.

(4) Bu suçtan dolayı kovuşturma yapılması, Adalet Bakanının iznine bağlıdır."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Madde üzerinde söz almak isteyenler?

MURAT EMİR (Ankara) - Başkanım, uygun görürseniz ben söz almak istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekilimiz Sayın Emir.

Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, çok değerli Adalet Komisyonu üyelerimiz ve bizleri takip eden değerli basın mensupları ve bürokrat arkadaşlar; hepinizi en içten saygılarımla selamlıyorum.

Öncelikle bu yasa teklifinin daha önce kamuoyuyla paylaşıldığını ve biz başta olmak üzere tüm toplum kesimlerinden önemli ölçüde tepki aldığını işaret ederek sözlerime başlamak isterim. Ve altı ay önce, bayram öncesinde dokuzuncu yargı paketi Meclisimizin gündemine geleceği sırada, zamanında bizim görüşmelerimiz sonucunda AKP Grup Başkan Vekillerinin böyle bir yasa tasarısı üzerinde çalışmadıklarını ve Genel Kurula getirmeyeceklerini söylediklerini anımsatmak isterim. Tabii, bu, ileride

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :12

hiçbir şekilde böyle bir yasa maddesi getirmeyeceğiz anlamına gelen bir söz değildi ama orada, başta biz olmak üzere toplumsal muhalefetin, Parlamentodaki muhalefetin bu anlamsız, belirsiz, kanunilik içermeyen yasa tasarısını bir anlamıyla püskürtmek anlamında yararlı bir işlevi olmuştu ama bugün, maalesef, yine bu yasa maddesiyle karşı karşıyayız ve biz de bunun üzerinde konuşuyor olmaktan, şu Adalet Komisyonunda bunu konuşuyor olmaktan doğrusu büyük bir üzüntü duyuyoruz, Meclisimiz adına üzüntü duyuyoruz, Adalet Komisyonumuzun kalitesi, niteliği anlamında da üzüntü duyduğumuzu ifade etmek isterim.

Diğer bir nokta, böyle bir yasanın gerçekten bir yargı paketinde ve özellikle Türk Ceza Kanunuyla ilgili maddelerin düzenlendiği bir kanun teklifi paketinde olması hem de temel kanun olarak gelmesi beklenirdi; çok önemli bir kanun maddesi ama bunu Noterlik Kanunu gibi bir torba kanunun içine eklemiştir. Bu bile aslında buradaki ciddiyetsizliği apaçık ortaya koyan bir durum çünkü böyle bir yasaya ihtiyaç var ise sizin nezdinizde bunun gerçekten başlı başına tartışılması, tüm tarafların konuşması, baroların konuşması, üniversitelerin konuşması, akademisyenlerin konuşması, Meclisteki komisyon çalışmaları başta olmak üzere buradaki tartışmaların kaliteli ve özgün olması açısından bir Noterlik Kanunu torba yasasına sıkıştırılmış olmasını da bir talihsizlik ve Adalet Komisyonumuza yakışmayan bir tutum olarak değerlendirdiğimizi belirtmek isterim.

Değerli arkadaşlar, bu maddeyle yepyeni bir suç tanımı yapılıyor ve özellikle 339'uncu maddedeki devletin güvenliğine karşı işlenen suçlara yepyeni bir suç tanımı eklenerek yeni hükümler getiriliyor ve özellikle de bakınız, "Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk" bölümünde yer alan suçları oluşturmamak kaydıyla, devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları aleyhine yabancı bir devlet veya organizasyonun stratejik çıkarları veya talimatı doğrultusunda suç işleyenlere hapis cezası öngörüyor. Ne anlıyorsunuz bundan? Son derece karmaşık, sınırları belirsiz, öngörülemez, tarif edilemez, her okuyanın kendine göre anlayacağı, her siyasetçinin ve onun görevlendirdiği yargıcın, hâkimin o günkü siyasal konjonktüre göre değerlendireceği ve buna göre cezai süreci yürüteceği bir maddeyle karşı karşıyayız, çok açık. Dolayısıyla, böyle bir maddenin Ceza Kanunu'na girilmesi ve uygulamaya geçmesi gerçekten Türk hukuk tarihi açısından da içinde bulunduğumuz kırık dökük demokrasi kırıntılarımız açısından da, hele hele demokratik, sivil, özgürlükçü bir Anayasa yapacağıyla Meclisin koridorlarında dolaşıldığı bir süreçte, gerçekten Türkiye'ye katkı vermeyecek; tam tersine, savcılara, hâkimlere, her düşünen, tweet atan her kuruluş, her kişi, her gazeteci, her bilim insanı, her siyasetçi için gerektiğinde kullanılacak bir maymuncuk vermek eline ve o kılıçla da herkesi korkutmak, korku imparatorluğunu pekiştirmek ve her tarafından tel tel dökülen iktidarını "Acaba biraz daha sürdürülebilir miyim?" gayretinin devamını getirmek olduğunu anlıyoruz. Böyle bir maddeyle bir cadı avı döneminin başlayacağından kaygılıyız çünkü Dezenformasyon Yasası'yla başlayan bir süreç var, o yasada da yine sınırları belirsiz bazı kavramlar üzerinden "halkı dezenforme etme suçu" tanımı yapılmıştı ve onunla da önemli ölçüde başta ifade özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırıldığını maalesef yaşıyarak gördük.

Şimdi, buna benzer uygulamalar dünyada var mı, başka ülkelerde oluyor mu diye baktığınızda -çünkü sizler de zaman zaman basında atıf yapıyorsunuz- bu şekilde bir yasanın sadece Rusya'da olduğunu görüyorsunuz. Elbette ki siyasi açıdan, politik açıdan ve özellikle kişisel mentorluk, kişisel yol göstericilik açısından Sayın Cumhurbaşkanının Putin'in izinden gittiğini ve Putinvari bir yönetimi yavaş yavaş inşa ettiğini, sıkıştıkça da Putin'den destek aldığını biliyoruz. Dolayısıyla da Putin'in 2012 ve 2015'te Rusya'da yaptığı bir yasanın bir benzerinin Türkiye'de de oluşuna doğrusu şaşırıyoruz ama içimiz kan ağlıyor ve kaygılanıyoruz. 2012'de, Putin, etki ajanlığıyla ilgili olabilecek bir yasanın bir benzerini, 60 maddelik bir kanun düzenlemesini getirdi ve burada üçüncü başkanlık dönemi söz konusuydu ve Rusya'nın ilk yabancı temsilci yasasını geçirdi ve Batılı analistler, yasayı, Putin'in muhalefeti yok etme, sivil toplumu engelleme girişimi olarak nitelendirdiler ve yasanın geçmesi sonrasında Rusya'da birçok sivil toplum kuruluşu kapatıldı. Rus Hükümeti bu tepkilere karşı Amerikan Yabancı Temsilciler Kayıt Yasası'nı baz aldığını söyledi -kısaltılmış harfleri "FARA" isimli olan bir kuruluş ama bununla ilişkisi olmadığını birazdan ifade edeceğim- ve 2015'te de yine Rusya'da İstenmeyen Kuruluş Yasası geçti. Rusya, maalesef Avrupa içerisinde antidemokratik uygulamalarıyla, baskıcı uygulamalarıyla, özgürlükleri sınırlayan uygulamalarıyla başı çeken ülkelerden biri. Gürcistan Rusya'nın izinden gitti ve Rusya'daki yasanın bir benzerini yaptı, "Yabancı Etkinin Şeffaflığı" konulu yasası 17 Nisanda birinci, 1 Mayıs'ta da ikinci oylamadan geçti, Cumhurbaşkanı veto etti ve üçüncü kez oylanmayı bekliyor. Benzer düzenlemeler Macaristan'da, Kırgızistan'da, Bosna Hersek'te, Sırp Cumhuriyeti'nde, Amerika'da, İsrail'de var ama bu düzenlemeler bizdeki gibi değil. Bunların çoğunluğunda yabancı yatırımcılardan fonlanan kuruluşların kayıt yaptırması gerekliliği ve kayıt yaptırmadığı durumda da para cezası uygulanacağı hükümleri söz konusu.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Amerika'da hapis de var.

MURAT EMİR (Ankara) - Amerika'da hapis var ama ifade edeceğim şimdi oradaki amacı.

Burada söz konusu olan şu, tek tek ülkeleri de ifade edeceğim ama genel olarak buradaki yasalar şöyle işliyorlar: Bir fon, bir kuruluş eğer yabancı ülkelerden, yabancı kaynaklardan ekonomik kaynak buluyorsa, finanse ediliyorsa otomatik olarak o ülkenin politikalarını, o ülkenin taleplerini, o ülkenin stratejik çıkarlarını faaliyette buldukları ülkenin gündemine taşıdıkları veya orada bir etki yaratmaya çalıştıkları varsayılıyor. Mesela, İsrail'de bu yarısından fazlası olarak geçiyor; mesela, Gürcistan'da bu yüzde 20 sınırı. Yani Gürcistan diyor ki: "Siz yüzde 20'den fazla finansınızı bir başka ülkenin bir başka kuruluşundan alıyorsanız ben bunu bileceğim, herkes bunu bilecek ve sizin raporlarınızı, sizin sözlerinizi buna göre dinleyecekler." İsrail de bunu yüzde 50'yle sınırlamış, yüzde 50'yi geçerseniz bunu bildirmek zorundasınız. Amerika da diyor ki, 1938 sayılı bir Yasa bu, yabancı bir hükümetin

yönetimi veya kontrolü altında hareket eden bireyleri veya kuruluşları kaydetmek amacıyla yürürlüğe giren bir kanun. 2016'da bu, yabancı müdahaleye karşı koyma olarak da değiştirildi; Rusya'nın etkileri, Amerikan seçimlerinde vesaire gündeme gelmişti. Burada ya yabancı ülkenin temsilcisi olacaksınız yani bunu herkes bilecek ya da gideceksiniz FARA'ya kendinizi kaydettireceksiniz, "Ben yabancı bir kuruluştan kaynak alıyorum ve ben şu faaliyetleri yürütüyorum." diye kendinizi kaydettireceksiniz. Sayın Başkan, bunların hemen hemen hepsinde idari para cezası var, bakılabilir. Belki çok uyulmadığı zaman, tamamen bu kuralın dışında kalındığı zaman, özellikle Amerika'da FARA sistemine kaydolmadığınız zaman cezai uygulama da olabilir ama bu çok nadir çünkü öncesinde para cezalarıyla zaten kişiler ve kurumlar tazyik ediliyorlar.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :13

Peki, bizdeki nasıl? Bizdekinin bunlarla bir ilişkisi yok, bizdeki bambaşka bir şekilde, subjektif, hâkimin, savcının ne anladığına göre, daha doğrusu -açıkça konuşalım, Serap Hocam da biraz önce açıklıkla ifade etti- siyasi iktidarın durduğu pozisyona göre... Çünkü HSK'nın neredeyse tamamınıfilen siyasi iktidarın belirlediğini biliyoruz, HSK üzerinden yüksek yargının nasıl şekillendiği hepimizin malumu. Dolayısıyla da iktidar ne düşünüyorsa, ne söylüyorsa, ne murat ediyorsa, ne istiyorsa, kimi susturmak istiyorsa, kimi sindirmek istiyorsa, kimi tutuklamak, kimi gözaltına almak istiyorsa bunun için kullanılan bir şey. Yeri gelmişken söyleyeyim: Bu sizin tarif ettiğiniz suç herkes işleyebilir, hiç kimse işlemeyebilir çünkü belirsiz bir tarif var burada. Tabii, burada, yargının nasıl şekilleneceğini, Yargıtay kararlarının nasıl olgunlaşacağını şimdiden öngöremiyoruz ama bu facia eğer bu Meclisten geçerse en azından işgüzar savcıların elinde bir tutukluluk aracı olarak da kullanılacağını Türkiye gerçeğini bilen herkes rahatlıkla öngörebilir.

Bakınız, bir dezenformasyon yasası geçti, bu dezenformasyon yasasında da biz ısrarla söyledik. Halkı endişe, korku, panik yaratmak saikiyle ülkenin iç ve dış güvenliği, kamu düzeni, genel sağlığıyla ilgili gerçeğe aykırı bilgiyi yaymak suçu; böyle bir suç tarif edildi. Bir defa, failin amacını sorguluyor, "Amaçları bu olacak." diyor, bunlar da son derece müphem. "Halkı endişeye sevk etmek..." Ne anlıyorsanız anlayın. "İç ve dış güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığı..." Bakınız, mesela, bu yasa gerçekten işletilseydi ve o zaman olsaydı Fahrettin Koca tutuklanması gereken bir şahıstı çünkü kendi de itiraf etti sonradan, Covid vakalarının yirmide 1'ini söyledi, yirmide 1'ini.Türkiye'de her gün 30 bin Covid vakası oluyordu, kendisi çıkıyordu her gün 3 bin açıklıyordu; hatırlayın arkadaşlar. Şimdi, Fahrettin Koca'nın mutlaka tutuklanıp yargılanması gerekirdi bu yasaya göre. O sırada, ben, 30 binler civarında vaka var diye iddia ediyordum, Fahrettin Koca doğru ise benim tutuklanmam gerekirdi, dokunulmazlığımızın olmadığını var sayın. İyi ki bu yasa yoktu, eğer bu yasa olsaydı hakkımızda fezleke gelirdi ama biz belgeyi ortaya koyduk, bu sefer gerçekler yer değiştirdi, Fahrettin Koca yalan söyleyen, biz gerçeği söyleyen kişi durumuna geçtik. Bu sefer savcılar yer değiştirecekler, dosyalar yer değiştirecek; böyle saçma sapan bu yasa.

Peki, bu yasa sonucunda ne oldu? Büyük bir korku salındı, insanlar susturuldu, ifade hürriyetinin kullanılması önlendi, otosansür gündeme getirildi. Şimdi soruyoruz, biraz önce baktık, biraz önce siz de söylediniz, Bakanlığın istatistikleri, kamu barışına karşı 29.935 suç işlenmiş. Bunun içerisinde hangileri var? Halkı kin ve düşmanlığa tahrik, halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yaymak, dezenformasyon, suç ve suçluyu övme vesaire. Mesela, ben bunu merak ediyorum, bu dezenformasyon yasasıyla ilgili dosya sayısı kaçtır? Nasıl sonuçlanmıştı? Tutukluluk olmuş mudur? Yargıtay kararı oluşmuş mudur? Bunların hepsini bilmemiz lazım.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Sadece birkaç cümleyle...

MURAT EMİR (Ankara) - Ben bitireyim...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Alan, düğmeye basın da tutanaklara geçsin söyledikleriniz.

Siz gelmeden önce bu soru sorulduğu için ifade ettik.

MURAT EMİR (Ankara) - Ben buradayım.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Sözünlüze devam etmenizi isterim, sadece onu söylemek istedim.

MURAT EMİR (Ankara) - Yok, ben buradayım.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Burada mıydınız? Ha, tamam, özür dilerim.

MURAT EMİR (Ankara) - Buradaki konu şu, siz bunu söylediniz: "Kamu barışına karşı suçlar" dediniz, ben de bunun alt başlıklarındaki dezenformasyon yasasına tekabül eden rakamları merak ediyorum.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Tam tersini söyledik efendim, kamu barışını Sayın Bülbul söyledi. Siz "dezenformasyon" dediğiniz için ben "Dezenformasyonu ifade ettim." dedim. İsterseniz tekrar ifade edeyim, sözünüzü bölmüş olmayayım ama.

MURAT EMİR (Ankara) - Ben istatistikten baktım.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Ben söyleyeyim efendim, resmî rakamları isterseniz.

MURAT EMİR (Ankara) - Buyurun.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - (217/A)'dan bahsediyorum, "dezenformasyon yasası" diye belirttiğiniz yasa olduğu için.

2022 yılında 139, 2023 yılında 2.381, 10/10/2024 tarihine kadar 1.668 esas almış, bununla ilgili savcılık esas almış dosyalarımız var.

MURAT EMİR (Ankara) - Şüpheli kaç kişi?

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Şüpheli bunlarda, sadece şöyle söyleyebilirim: Sayıları bazılarında tek, bazılarında çift; isterseniz onları da bir birkaç dakika sonra söyleyebiliriz.

MURAT EMİR (Ankara) - Tamam, olur.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Hani, 2.300 olan da belki 2.600-2.700'dür ama söylebilirim biraz sonra.

MURAT EMİR (Ankara) - Teşekkür ederim.

Bu rakamlar da önemli çünkü bu kanun uygulanmaya başlanmış ve bu kanunun gerçekten sınırları belli olmadığı için nerede, nasıl biteceği belli olmayan bir hukuki uygulama gördüğümüzü ve buna Yargıtay kararlarıyla da tanıklık yapacağımızı şimdiden söyleyebiliriz.

Şimdi de bunun bir benzeri geliyor. Tabii, amacın Türkiye'de hak ve özgürlükleri genişletmek, Türkiye'deki ifade özgürlüğünü daha kullanılabilir bir hâle getirmek, Türkiye demokrasisini, hukuk devletini daha güçlendirmek olmadığını açıkça görüyoruz. Bu, böyle bir niyeti olan bir yasa yapıcının veya kanun teklifi verenlerin getirebileceği bir madde değil.

Bakınız, burada madde 339 son derece net; devletin güvenliğine karşı işlenen suçlar bakımından devletin güvenliği, iç veya dış siyasal yararları için gizli kalması gereken veya yasaklanmış olan bilgilerin birilerinin elinde olmasını tarif ediyor; çok somut, son derece somut. Şimdi, buna ek yapıyorsunuz, burada diyorsunuz ki: "Devletin güvenliği ve/veya iç veya dış siyasal yararları aleyhine..."

Şimdi, buradan devam ettiğinizde, bu tanımlar yapılmamış, keyfi uygulamalara açık ve özellikle kanunilik şartını karşılamayan bir şey. Suç ve cezaların kanuniliği ilkesi vardır. Suçun son derece açık, sınırları belirli, herbir okuyanın aynı şeyi anla-

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyona:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :14

yacağı ve bunun yargı uygulamalarıyla pekiştirileceği bir süreç gerekirken burada son derece müphem, sınırları belirsiz, belirli olmayan, öngörülemez; kimin ne yapınca suçlu olacağı, kimin ne yapınca suçlu olmayacağını belirli olmadığı bir düzenleme. Soyut bir şüphe getiriyorsunuz ve bu suçun faili muhtemeldir ki gazeteciler olacak, STK çalışanları olacak, sosyal medya kullanıcıları olacak, siyasetçiler olacak ve bu şekilde de yine bu antidemokratik uygulamalara, baskıcı uygulamalara, Anayasa'yı zaman zaman ilga eden, anayasa'yı zaman zaman askıya alan, zaman zaman hukuk devletini böylesine örseleyen uygulamaların çok daha derin, çok daha ağırını eklemiş olacaksınız.

Değerli arkadaşlar, güncel bir konuyla bu konuya yaklaşmak isterim. Bakınız, bir tartışma var, o tartışmayı biz birazdan Genel Kurulda yaparız. İçerisine hiçbir değer yargısı koymadan söylüyorum: Düne kadar Türkiye'de hiç kimse "Abdullah Öcalan gelsin, Meclisin bir kürsüsünden konuşsun!" diyemedi; onu söyleyen, bir başka devletin ajanı olmakla suçlanırdı ve altı saat içerisinde cezaevine konurdu. Bugün bambaşka bir iklim oluştu, bambaşka bir iklim.

Bu örneği şunun için veriyorum: Bu madde yani "devletin siyasal yararı, güvenliği ve siyasal yararları aleyhine" kavramından ne anladığınız; sizin pozisyonunuza göre, sizin durduğunuz yere göre, hayat görüşünüze göre, siyasi düşüncenize göre ve hatta Türkiye örneğinde olduğu gibi, siyasetin o günkü o soruna nasıl baktığına göre değişiyor. Yargı böyle bir şey değil, adalet böyle bir şey değil. Adaletin kılıcı keskindir, adaletin kılıcı herkese sallanır, adaletin gözü kördür, adalet o günkü siyasal konjonktüre göre karar veremez. Dolayısıyla, dün devletin aleyhine, siyasal güvenliği aleyhine veya siyasal yararları aleyhine "suç" diye tanımladığınız bir şeyi bugün "Devletin bekası için şart." diye tanımlarsanız ki bunlar oluyor Türkiye'de, o zaman yargı ne yapacak, yargıçlar ne yapacak, savcılar ne yapacak, bu dosyaları ne yapacaksınız? Dolayısıyla böyle bir kanun teklifini konuşmaktan bile ben doğrusu hicap duyuyorum ama bunların da bir şekilde konuşulması lazım, tutanağa geçirilmesi lazım.

Yaptırımlarda orantısızlık var, ajanlık faaliyetlerinin cezası belli, son derece ağır, bakıyorsunuz, burada cezalar o oranda ağır değil. Niye? Çünkü bu maddeyi yazarlar da biliyorlar ki aslında müphem, belirsiz, duruma göre kullanılacak, kime korku vermek istiyorsanız, siyasal iktidarın o günkü ihtiyaçları neyse onu temin etmek üzere kullanılacak bir yasa maddesi, üç yıla beş yıl, üç yıla yedi yıl yeteri kadar korku salacak diye düşünülmüş, dolayısıyla burada da bir yanlışlık var ama zaten özü yanlış olduğu için cezaların ağırlığı ve hafifliğinin burada bir değeri yok elbette. Suçların içtimaına bakıyorsunuz, eğer bir üstteki ajanlık suçu varsa içtima olmayacak ama bir başka suçu varsa içtima olacak. Burada da bir anlamsızlık, bir şey var, dolayısıyla burada hâkime, savcıya çok geniş bir takdir yetkisi tanınıyor ve bir muğlaklık içeriyor ve bu yasa teklifi gerçekten bu yönüyle, bu Meclisten geçmemeli, bu Komisyondan geçmemeli, böyle bir noterlik yasası içerisinde geçmemeli ve Türkiye'nin demokrasisine, özgürlüklere, Türkiye'nin demokrasi standartlarına, hukuk devletine katkı vermeyecek, Türk milletini, halkımızın en azından büyük bir bölümünü korkutacak, sindirecek veya otosansüre sevk edecek veya gerektiğinde onları susturmak, konuşturmak veya tutuklamak üzere kullanılacak böyle bir maddenin, baskı aracına dönüşecek bir maddenin buradan çıkartılması gerekiyor. Anayasa'nın neredeyse bütün özünü aykırı bir düzenleme bu. Bakınız, demokratik hukuk devleti ilkesine aykırı, kanunilik ilkesine aykırı, eşitlik ilkesine aykırı, cezalar bakımından ölçülülük ilkesine aykırı, ifade özgürlüğüne aykırı, uluslararası anlaşmalara, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi başta olmak üzere, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları başta olmak üzere bunlara aykırı ve Türkiye'yi Rusya ile Gürcistan'la aynı lige koyacak bir düzenlemeyi yapmayın, bu ülkeye bu kötülüğü yapmayın. Bu ülkenin daha çok konuşmaya, daha çok tartışmaya, daha çok düşünce özgürlüğüne, daha sınırları belirli suç ve cezanın kanuniliği ilkesinin hayata geçtiği düzenlemelere ihtiyacı var. Böylesine, iktidarların elinde oyuncak olacak, maymuncuğa dönüşecek maddelere ihtiyaç yok.

Sözlerimi toparlarken daha dün verilen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Rusya'yla ilgili kararını da sizlerle bir kez daha paylaşmak isterim. Rusya'nın bu Yabancı Ajanlar Yasası'yla ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bir karar verdi. 10'uncu madde ifade özgürlüğü ve 11'inci madde örgütlenme özgürlüğü bakımından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ihlal edildiği sonucuna vardı. Eğer, bu yasa Türkiye'de de böyle geçerse çok muhtemeldir ki yepyeni ihlal davalarıyla Türkiye Cumhuriyeti maalesef karşılaşacaktır, Türkiye'ye bu kötülüğü yapmayın. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Rusya'daki yasayla ilgili olarak ifade ve örgütlenme özgürlüğüne müdahale olarak buluyor. Yasa'nın belirsiz ve öngörülemez kriterlere bağlı olduğunu söylüyor, aynen bizim elimizdeki bu teklifte olduğu gibi. Aynı şekilde, keyfi kullanılabilirliğini söylüyor çünkü sınırları belirsiz, kimin nerede durduğuna göre değişiyor. Türkiye'deki siyasetçiler bir gün burada, söylemedi demeyin, burası Meclisin bir Komisyonu, burada bunları da konuşmak lazım. Türkiye'de özellikle siyasi iktidar, özellikle Cumhuriyet İttifakı, dün orada, bugün burada, u dönüşü yaparlar ama bu u dönüşlerine göre hâkimler, savcılar karar vermeye çalışırlarsa açıkta kalırlar, dolayısıyla böylesine müphem yasaları hâkimlerin, savcılarının eline vermeyin.

AİHM kararına geliyorum: Ajanlık suçlamasının çok ağır damgalayıcı bir tanım olduğunu ve böylesine bir maddeyle kurumlara ve kişilere ajanlık damgası vurulmasının da yine damgalayıcı etiketleme niteliği taşıyacağını ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı olduğunu söylüyor; orantısız yaptırımlar olduğunu söylüyor ve de son olarak hepimizin özlediği, hepimizin ihtiyaç duyduğu, herkesin ağızına pelesenk olmuş ama gerçekleştirilmesi imkânsızlaştırılmış, demokratik toplumla bağdaşmayan uygulamalar olduğu söyleniyor. Hepimiz söze gelince demokrasiyiz, hepimiz demokrasi standartlarımızın yükseltilmesinden yanayız ama demokratik toplumun gereklerine uygun olmayan yasaları da buraya getiriyorsunuz, biz de bunları konuşmak zorunda kalıyoruz.

Umarım bu yasa teklifi bu Komisyondan geçmez; bu Komisyonda olması gerektiği gibi bu tekliften çıkarılır ve demokratik bir yara daha almaktan kurtulmuş olur.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Emir.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Sayın Başkanım, Sayın Emir'in söylediği bu bölümü tamamlayabilirim eğer müsaade buyurursanız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :15

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Şimdi, Sayın Emir'in biraz önce sorduğu, (a) maddesinde düzenlenen halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma suçu hakkında söylüyorum: 2022 için açılan 139 dosya sayısı, şüpheli sayısı 216; 2023 için 2.381 dosya, 2.515 şüpheli; 2024 için 1.668 dosya, 1.859 şüpheli.

Yine, bunlardan kovuşturulmasına yer olmayan: 2022 için 44; 2023 için 1.102; 2024 için 859. Bunlardan 2022'de 2 tane dosya açılmış -kamu davası açılan- 2023'te 232 tane, 2024'te de 161 kamu davası açılmış. Açılan bu kamu davalarından 2022'de açıldığı için sonuçlanmamış hiç karar yok. 2023'te 5 tane mahkûmiyet kararı verilmiş, 72 tane beraat, 15 tane HAGB verilmiş. 2024'te 7 mahkûmiyet, 77 beraat, 16 HAGB verilmiş.

Yine, 2022 yılında bu yasadan dolayı 3 dosyada tutuklama talep edilmiş, 3 kişi tutuklanmış. 2023 yılında 13 dosyada tutuklama talep edilmiş, 24 kişi tutuklanmış. 2024 yılında da 6 dosyada tutuklama talep edilmiş, 6 kişi tutuklanmış.

Teşekkür ederim.

MURAT EMİR (Ankara) - 6 talep, 6 tutuklama...

NURETTİN ALAN (İstanbul) - 6 talep, 6 tutuklama efendim.

Yani 2024 yılında açılan 1.668 dosyadan 6 talep olmuş, 6 da tutuklama olmuş.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, sayın milletvekillerimize söz vereceğim, o yüzden Barolar Birliği biraz beklese...

Sayın Alp, buyurun.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın milletvekilleri, Komisyonumuzun gündeminde olan ve dokuzuncu yargı paketinin devamı niteliğinde olan bu mini pakette en sorunlu iki alan var, iki kanun teklifi var. Birincisi, bölge adliye mahkemelerindeki başsavcılıkları düzenleyen madde; bir diğeri de kamuoyunda "etki ajanlı" olarak anılan çerçeve kanununun 16'ncı maddesi.

Dünden itibaren müzakerelerde gerek bizim muhalefet milletvekillerinin suçun unsurlarına yönelik itirazları gerekse bugün Sayın Grup Başkan Vekilimizin uluslararası hukukla mukayeseli olarak yaptığı sunumda bu suça ilişkin muhalefetin itirazlarını yeterince anlaşılacağı kanaatindeyim; ben bugün işin siyasi tarafından bir itiraz dile getireceğim.

Sayın Başkanım,

siz bir hukuk profesörüsünüz, Komisyonumuzun Başkanısınız, sizeve Sayın Adalet Bakanına özellikle bu 16'ncı maddeyi Kanun Teklifi'nden çekmenizi tavsiye ediyorum çünkü Mayıs ayında gelen bu Kanun Teklifi'nde Mayıs'tan bugüne çok şey değişti. Türkiye'de bir siyasi iklim değişti ve bu iklime aykırı düşmemenizi de tavsiye ediyorum. Şöyle ki: 2010 yılında, Sayın Başkanım, bugünkü Dışişleri Bakanımız ve dönemin MİT Müsteşar Yardımcısı dönemin Başbakanını temsilen Oslo'da bir görüşme, bir süreç yürütüyordu. MİT Müsteşar Yardımcısı da bu sürecin içerisindeydi. Bu, kamuoyuna da aylar sonra yansıdı. Kandil'den uçağa bindirilip Oslo'ya götürülen muhataplarıyla "Kürt sorununu nasıl çözeriz?"... O güne kadar atılan belki de en cesur adımlardan biriydi. Bu müzakereler yapıldı, tam da o sırada Türkiye'de başka bir şey oluyordu. Daha sonra "paralel yapı" olarak adlandırılan yapı eş zamanlı operasyonlarla süreci baltalamaya ve yaptığı tutuklamalarla toplumsal bir gözdağı vermeye çalışıyordu. Yıllar sonra bu insanlar ne suçlardan mahkûm oldular, biliyorsunuz.

Dün Sayın Devlet Bahçeli'nin yaptığı açıklama, Sayın Cumhurbaşkanının yaptığı açıklama, Sayın Genel Başkanımızın yaptığı açıklamayla bugün buraya gelen kanun teklifi arasında çok büyük bir tezat var. Bir yandan hukuku siyasallaştırmak için 14'üncü maddede başsavcivekilliklerini siyasal kararlarla atama yetkisini düzenliyorsunuz. Bir yandan da Türk Ceza Kanunu'ndaki tüm suçları araç suç kabul ederek yeni bir casusluk suç ihdas ediyorsunuz; ki bu madde kabul edilirse Türkiye'deki toplumsal muhalefet üzerinde çok büyük bir baskı ve caydırıcı bir etki yaratacak. Sizden teklifteki bu iki maddeyi geri çekmenizi talep ediyoruz. Eğer Sayın Devlet Bahçeli veya Sayın Erdoğan dün söylediklerinde samimilerse siz bir yanlış yapıyorsunuz. Yok, eğer siz hukuken bir doğru yaptığınızı iddia ediyorsanız o zaman Sayın Bahçeli'nin veya Sayın Erdoğan'ın söylediklerindeki samimiyet tartışılır noktaya gelir. Ya o doğrudur ya bu yaptıklarınız doğrudur. Ya hukuku siyasallaştırılm ve herkesi casus olarak tutuklamanın yasal altyapısını, Türkiye'de otoriter bir rejimin yasal altyapısını tesis edelim, dünyada yeni faşizm olarak tartışılan sağ popülist yönetimlerin ihtiyaç duyduğu bütün bu otokratik yasaları yürürlüğe sokalım ya da bu sürecin ruhuna uygun davranın. Sizi bu tarihten hatadan vazgeçmeye davet ediyorum, Sayın Bakanı bu hatadan vazgeçmeye davet ediyorum. Mayıs ayında bu tartışmalar yoktu. Etki ajanlığı olarak getirmeye çalıştığınız madde kamuoyundan gelen tartışmalarla zaten ruhunu kaybetti. Sadece ve sadece casusluk suçlamasıyla Türk Ceza Kanunu'nda yeni bir suç ihdas etmeye çalışıyorsunuz. Burada bu tarihten hatadan dönmenizi, 14 ve 16'ncı maddeleri teklifinizden çekmenizi talep ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum Sayın Alp.

Buyurun, Sayın Özbudun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle benden önce söz alan tüm vekillerimizin açıklamalarına aynen iştirak ettiğimi belirterek sözlerime başlamak istiyorum.

Şimdi, ben konuşmamda bu maddenin, teklifin 16'ncı maddesinin hem Anayasa'ya aykırılık sorunu üzerinde duracağım hem de bunu açıkladıktan sonra böyle bir maddenin yürürlüğe girmesi hâlinde ortaya çıkan rejim değişikliğinin ne olacağına değineceğim; aslında her ikisi de birbirine bağlantılı olacak. Bu madde, çünkü konuşmalarında da ifade ettiğim gibi, modern ceza hukukunun norm yaratma, suç ve ceza yaratma tekniklerine uygun olarak kaleme alınmış değil. Neden? Çünkü modern ceza hukuku devletin en önemli yetkisi olan cezalandırma yetkisine çok kesin ve net sınırlar çizer. Bunun sebebi şudur: Modern demokratik ceza hukuku, devletin birey hakları üzerindeki en güçlü, en zalim yetkisinin cezalandırma yetkisi olduğu gerçeğinden hareketle bu yetkinin keyfi olarak kullanılmasını önleyecek birtakım yöntemlere yer verir ve bu yöntemlerden en önemlisi de aynı zamanda hukuk devleti kavramında mündemiç olan suç ve cezanın kanuniliği ilkesidir. Bu ilke neyi ifade ediyor? Bir fiilin suç sayılabilmesi için o fiilin mutlaka kanunda düzenlenmiş olması gerekir, cezasının da kanunda verilmiş olması gerekir. Yani, devletin, kanun ko-

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :16

yucu dışındaki bir başka organına suç ve ceza yaratma yetkisi verilmez. Ama bunu biçimsel bir kavram olarak ele almayalım yani kanun koyucu her fiili dilediği gibi suç olarak düzenleyemez ve ona ceza veremez. Bununla neyi kastediyorum? Önceki konuşmacıların da ifade ettikleri, benim de dün ifade etmiş olduğum, suçu tanımlayan maddenin özelliklerinin neler olması gerektiğini kastediyorum. Bu maddeye baktığımız zaman, maalesef, bu maddede suçun unsurlarını tanımlayan ifadeler fevkalade müphem ve muğlak ifadelerdir. Yani maddi âlemde tezahür eden hangi fiilin bu suç kapsamına girip girmediği konusunda sarih ifadeler yer almamıştır madde metninde; bu konuda, yargı makamlarına mutlak keyfî davranabilecekleri bir alan yaratılmıştır. Böylece, aslında kanun koyucuya ait olması gereken bir yetki, bizzat kanun koyucu eliyle yargı makamlarına devredilmiş olmaktadır. Bu yönüyle, aslında, teklifin 16'ncı maddesi, Anayasa'mızın 2'nci maddesinde yer alan değiştirilmesi yasaklanan hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Burada özellikle dikkatinizi şuna çekmek istiyorum: Anayasa koyucu, ilk 3 maddenin değiştirilmesini yasaklarken çok önemli bir şeyi murat etmiştir. Nedir bu? Bu, ilk 3 madde cumhuriyetimizin temel esaslarını düzenleyen maddelerdir. Bakınız, Anayasa'yı değiştirmek suretiyle bu kavramların ortadan kaldırılmasını yasaklayan Anayasa koyucu, herhâlde, kanun koyucuya "Siz dilediğiniz gibi bu kavramları delik deşik edebilirsiniz, bunları işletilemez hâle getirebilirsiniz." dememiştir. Maalesef, Türkiye'de çok uzun bir zamandan beri izlediğimiz manzara şudur: Anayasa'mızın 2'nci maddesinde yer alan, cumhuriyetin niteliklerini tanımlayan "insan haklarına saygılı, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti" kavramları sistematik olarak ihlal edilmektedir. Bundan derhâl geri dönülmelidir ve bu getirilen teklifin 16'ncı maddesi de hukuk devletini ihlal eden bir maddedir.

Öte yandan, Anayasa koyucumuz, suç ve cezanın kanuniliği ilkesinin önemine binaen bunun hukuk devleti ilkesi içinde mündemiç olması gerçeğiyle yetinmemiş, ayrıca ve açıkça 38'inci maddede ceza normlarının hangi özellikleri taşıması gerektiğini düzenlerken bizzat suç ve cezanın kanuniliği ilkesine yer vermiştir. Hâliyle, teklifin bu maddesi kanunlaşacak olursa Anayasa'mızın 2'nci maddesini ve 38'inci maddesini ihlal etmiş olacaktır.

Şimdi gelelim 13'üncü madde bağlamında bu maddenin nasıl bir Anayasa'ya aykırılık sorunu yarattığı gerçeğine. Bu madde çok açık bir biçimde temel hak ve hürriyetlere getirilen bir sınırı ifade ediyor -16'ncı maddeden bahsediyorum- aslında tabii ki Anayasa koyucu, temel hak ve hürriyetlerin sınırlanmasına imkân tanımıştır ama burada kanun koyucunun elini sınırlamıştır. Ne demiştir 13'üncü maddede? "Temel hak ve hürriyetler sınırlanabilir ama bu sınırlar ancak kanunla getirilebilir. Fakat kanun koyucu da bu sınırlamaları yaparken serbest değildir." Hangi ilkelerle sınırlıdır? Bir: Ölçülülük ilkesiyle sınırlıdır. Bu ne anlama geliyor, ölçülülük ilkesi? Bir hürriyeti sınırlamaktaki amaç ile o hürriyetin sınırlanması için seçilen araç arasında orantı olması gerektiği anlamına geliyor ve bizim Anayasa Mahkememiz de içtihatlarında bu ilkeyi o kadar güzel tanımlamıştır ki meraklılar için bir tane örnek vereyim. Tansel Çölaşan davasına bakarlarsa -bireysel başvuru davasıdır bu- orada ölçülülük ilkesi fevkalade güzel tanımlanmıştır ve Anayasa Mahkemesinin bütün içtihatlarında bu vardır. Anayasa Mahkemesinin kararlarının kesinliğini düzenleyen 153'üncü madde gereğince aslında bu içtihatlarda yapılan tanımlar bizim yani kanun koyucunun yetkisini de sınırlamaktadır. Dolayısıyla, eğer biz ölçülülük ilkesine riayet etmezsek hem 13'üncü madde ihlal edilmiş olacaktır hem de Anayasa'mızın 153'üncü maddesi ihlal edilmiş olacaktır.

Gelelim 13'üncü maddesindeki diğer sınırlara. Burada "hakkın özü" kavramından söz ediyor Anayasa koyucu, ne diyor? "Bir temel hak ve hürriyet kanunla sınırlanırken bir hürriyetin özüne dokunulamaz." diyor. Yine, Anayasa Mahkememiz içtihatlarında bunu o kadar güzel tanımlamış ki, diyor ki yüksek mahkeme: "Bir hürriyeti kısmen veya tamamen kullanılamaz hâle getirecek her sınırlama öze dokunma yasağını ihlal etmektedir." Şimdi, bu yönüyle de 13'üncü madde ihlal edilmiş olacak çünkü -birazdan değineceğim- bu madde kanunlaştığı takdirde, ifade hürriyetini ve bu hürriyetten müphem olan toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyetini, basın yayın hürriyetini, bilim sanat hürriyetini ihlal etmiş olacak. 13'üncü maddede öngörülen diğer yasak ise şudur: "Bir sınırlama demokratik bir toplum düzeni için vazgeçilmez olmalı, gerekli olmalı." Şimdi sorgulayalım: Bu düzenleme, teklifin 16'ncı maddesi demokratik bir toplum düzeni için gerekli midir? Hayır, değildir. Neden değildir? Çünkü gerek bizim Anayasa Mahkememizin içtihatlarını dikkate aldığımızda gerek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihatlarını dikkate aldığımızda gerekse akademik literatürü dikkate aldığımızda hakikat şudur: Demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından biri ifade hürriyetidir, ifade hürriyeti olmadan demokrasiden söz edemeyiz. Dolayısıyla, bu hüküm yani 16'ncı madde ifade hürriyetine getirdiği sınır dolayısıyla demokratik bir toplum düzeni içinde gerekli değildir. Bu yönüyle de 13'üncü maddeyi ihlal etmektedir.

Şimdi, dün de belirtmiştim, bir hususa daha dikkat çekeceğim. Bakınız, bu maddeyi eminim ki kamuoyunda meşrulaştırmak için dünyanın şu an içinde bulunduğu konjonktür, dünyanın üçüncü dünya savaşına gebe olduğu gibi hususlar zikredilecek. Böylece bu maddeye meşruluk zemini yaratılmak istenecektir. Ben de hemen bu tür girişimlere cevaben Anayasa'mızın 15'inci maddesini zikretmek istiyorum. 15'inci madde, bu Anayasa'nın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren mevcut olan bir maddedir yani askerî yönetimin 12 Eylül müdahalesini gerçekleştiren Soğuk Savaş koşullarında bu Anayasa'nın yazımını gerçekleştiren 5 generalin iradesinin ürünüdür. Ben şimdi buradan bu 5 generali saygıyla anacağım. Neden saygıyla anacağım? Bakın, şunu söylemişler, demişler ki 15'inci maddede: "Eğer Türkiye olağanüstü hâl, savaş, seferberlik atmosferinde olursa bu durumda temel hak ve hürriyetler kısmen veya tamamen durdurulabilir ama bu yapılırken şu kriterlere mutlaka uyulmalıdır: Bir, ölçülülük ilkesine uyulmalıdır, demin tanımını vermiştim; iki, mutlaka ifade hürriyetine uyulmalıdır yani ifade hürriyeti korunmalıdır; üç, Türkiye'nin milletlerarası hukuktan doğan yükümlülüklerine uyulmalıdır.

Ben şimdi sizlerin vicdanlarınıza seslenmek istiyorum: Her vesileyle bize yeni anayasa vaadinde bulunurken askerî müdahale eseri olan bu Anayasa'nın değişmesi gerektiğini söylüyorsunuz ama gerçekten çok üzgünüm, maalesef, demokrasi perspektifiniz, o kınadığınız askerlerinkinin çok daha gerisine düşüyor. O nedenle, gölge etmeyin, başka ihvan istemeyiz.

Şimdi, gelelim

diğer hukuki problemlere. Bakın, konuşmacılar da ifade ettiler dün Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu Rusya'ya ilişkin kararını. Şimdi, bu kararın bizim hukukumuz yönünden taşıdığı anlama değinmek istiyorum, önce genellikle bir yanılıgyı gidermek bakımından bu sözleşmenin ne olduğuna değineceğim. Avrupa Konseyi 1949'da kurulmuştur, Türkiye de Avrupa Konseyinin kurucu üyelerinden biridir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 1950'de imzaya açılmıştır, Türkiye 1950'de imzala-

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :17

miştir, 1954'te de onaylamıştır Türkiye bu sözleşmeyi. Türkiye 1987'de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine bireysel başvuru hakkını kabul etmiştir. Hani sizin sık sık övgüyle referans verdiğiniz merhum Turgut Özal var ya, Turgut Özal'ın liberalleşme politikaları çerçevesinde -çok isabetli politikalar bunlar, ben kendisini de rahmetle anıyorum- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine bireysel başvuru hakkı tanınmıştır. 1989'da yani gene sizin hep övgüye layık gördüğünüz Turgut Özal hükümetleri tarafından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarının Türkiye için bağlayıcı olduğu kabul edilmiştir. Gelelim bizzat sizin hükümetlerinizin teşebbüsüyle Anayasa'mızın 90'ıncı maddesinde yapılan değişikliğe. Bu madde diyor ki orijinal metni itibarıyla: "Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası sözleşmeler kanun gücündedir." fakat sizler, Adalet ve Kalkınma Partisi mensupları olarak -size de şimdi şükranlarımı sunacağım- çok isabetli bir biçimde Türkiye'de demokrasi ve insan hakları standartlarını yükseltmek için bu maddeye çok değerli bir hüküm eklediniz. Nedir o? Türkiye Cumhuriyeti devletinin taraf olduğu temel hak ve hürriyetlerin korunmasını düzenleyen milletlerarası antlaşma hükümlerinin kanunların üzerinde olduğunu kabul ettiniz. Yani şu an Türkiye'nin normlar hiyerarşisi içinde en tepede Anayasa, altında Türkiye Cumhuriyeti devletinin taraf olduğu temel hak ve hürriyetlere ilişkin milletlerarası antlaşmalar ve onun da altında kanunlar yer alacak. Şimdi, bu kanun teklifi kabul edilip kanunlaştığı takdirde ne olacak? Yargı kuruluşlarının önünde Anayasa'nın şu emri olacak: Eğer ulusal bir normla -yani sizin şu an bize sunduğunuz teklifin 16'ncı maddesiyle- Türkiye'nin taraf olduğu temel hak ve hürriyetlere ilişkin milletlerarası bir antlaşma anlamından çeliski olursa mahkemeler Türkiye'nin taraf olduğu temel hak ve hürriyetlere ilişkin milletlerarası antlaşma hükmünü uygulamakla yükümlüdür. Yani bu ne anlama geliyor? Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesi, 11'inci maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin bu maddelerin içeriğini tanımlayan içtihatları yönünde karar verecek mahkemelerimiz; Anayasa'nın emri bu. Şimdi, bakın, dün Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tam da teklifin 16'ncı maddesiyle örtüşen, Rusya'da kabul edilmiş bir madde üzerinde ne dedi? Dedi ki: "Bu madde sözleşmenin 10'uncu maddesini yani ifade hürriyetini düzenleyen maddeyi ve örgütlenme hürriyetini düzenleyen 11'inci maddeyi ihlal ediyor." Bakın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yerleşik içtihatlarında ifade hürriyeti nasıl tanımlanıyor biliyor musunuz? Siz biliyorsunuz Sayın Başkan. Diyor ki mahkeme: "Bir düşünce açıklaması Hükümeti ne kadar ciddi ölçüde eleştirirse eleştirsin, hükümet adamlarını ve toplumu ne kadar şok ederse etsin eğer o düşünce açıklaması şiddet çağrısı içermiyorsa, toplumu şiddete davet etmiyorsa o takdirde ifade hürriyetinin meşru sınırlar içinde gerçekleşmiştir." Şimdi, bu kadar sarıh konular varken bize burada tartıştığınız teklifin 16'ncı maddesi Anayasa'mızın biraz önce zikrettiğim 2'nci maddesini, 38'inci maddesini, 13'üncü maddesini, 15'inci maddesini, 90'ıncı maddesini, 153'üncü maddesini ihlal eden bir özellik taşıyor. Oysa bakın, Anayasa'nın 11'inci maddesi de bize Anayasa'nın üstünlüğü ilkesine uygun kanun yapmayı emrediyor. Hepimiz görev ve başlarken bir de yemin etik Anayasa'ya sadık kalacağımız konusunda, bu yemin de ihlal edilmiş oluyor. Dolayısıyla bu madde kabul edilmesi hâlinde çok ciddi bir Anayasa'ya aykırılık sorunu yaratacak, önce iç hukuk bakımından yargıya külfet getirecek, ardından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gidecek ve Türkiye ihlalle ilgili olarak tazminata mahkûm edilecek.

Şimdi gelelim bununla ilgili rejim değişikliğinin ne olduğu meselesine. Uluslararası literatürde yeni bir kavram var: Yarışmacı otoriterizm kavramı. Merak edenler merhum Hocamız Ergun Özbudun'un ve değerli Hocamız Ersin Kalaycıoğlu'nun eserlerini incelesinler, bunun ne anlama geldiğini görecekler. Yarışmacı otoriterizm şu kavramı ifade ediyor: Bir ülkede seçimlerin yapılması tek başına o ülkede demokrasinin mevcut olduğu anlamına gelmez. Biçimsel olarak seçimler yapılabilir fakat ülkeyi yönetenler getirdikleri yeni kanunlarla, izledikleri politikalarla yarışma alanını mütemediyen muhalefet aleyhine daraltıyorlarsa ve bütün bu düzenlemelerle kendilerinin iktidarının değişmesini imkânsız hâle getiriyorlarsa artık o ülkede yarışma boyutu ortadan kalkmıştır, dolayısıyla demokrasi ortadan kalkmıştır ve yarışmacı otoriterizm ortaya çıkmıştır. Bakınız, biz bu kavramı akademisyenler olarak aslında 2013'ten beri tartışıyoruz, 2013'ten bu yana izlenen politikaların Türkiye'yi yarışmacı otoriterizme sürüklediğini ve bu işin sonuçta bizi tam kapalı otoriter rejime götüreceğini söylüyoruz. İşte bu yönüyle anılan madde kabul edilmesi hâlinde Anayasa'mızın demokratik devlet ilkesini düzenleyen 2'nci maddesini, insan haklarına saygılı devlet ilkesini düzenleyen 2'nci maddesini de ihlal etmiş olacak ve bundan dolayı hepimiz mağdur olacağız.

Ümit ederim ki bu metni tekliften çıkarırsınız. Ben kendi adıma ve grubum adına teklifin 16'ncı maddesinin metinden çıkarılmasını öneriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Kıymetli Hocam.

Şimdi söz sırası Sayın Uçar, size mi düşüyor?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Bendeydi ama benim Genel Kurula geçmem gerekiyor. Gündem dışı var, o yüzden...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam.

Buyurun Sayın Düşünmez.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkari) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Dün burada Anayasa'ya aykırılık konusunda bu maddeye değinmiştik, yine tekrara düşmeden açıklamalarımızı yapmak istiyoruz. Maddenin öncelikle Anayasa'nın hukuk devleti ilkesi ve kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesini açıkça ihlal ettiğini tekraren belirtmiş olalım. Maddede yer alan "yabancı bir devlet veya organizasyonun stratejik çıkarları" son derece muğlak bir ifadedir ve keyfiyete yol açacaktır. Yine, yabancı organizasyon gibi TCK'ya yabancı, TCK'nın "Tanımlar" kısmında yer almayan bir ifadenin kullanılması da hukuki belirlilik ilkesini zedelemektedir. Yine, hangi eyleme hangi suçun düzenleneceği, hangi eylemle hangi suça vücut verileceği açıklanmamıştır. Ceza hukukunda yapılan olan yasaların tipiklik unsuruna uygun olması ön şarttır. Buna göre kanun metninde yer alan suç tipi işlenen suç fiiliyle bire bir örtüşecek şekilde açık ve anlaşılır olmalıdır. Metinde yer alan bu bölümde "düzenlenen suçları oluşturmak kaydıyla" ibaresi suç isnadına uğramış her türlü fiili eldeki madde kapsamında cezalandırılmak gibi bir keyfiyete yol açacaktır. Bu kanun aslında Demokles'in kılıcı gibi sizin gibi düşünmeyenlere, özgür basın emekçilerine, sivil toplum kuruluşlarına, insan hakları savunucularına her gün "Biz sizi bu yasal düzenlemeyle cezalandırırız." gibi baskıcı bir unsura dönüşecektir. Biz özgür basını ve muhalifleri susturmanın yolunun bu şekilde vücut bulmuş hâlini buradan, Komisyondan geçirmenize müsaade etmeyeceğiz. Genel Kurulda da burada da muhalefetimizi sürdüreceğiz. Demokles'in kılıcı gibi başımızda

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyona:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :18

sallanan bu maddeyi derhâl çekmenizi talep ediyorum. Serap Hocamın ve diğer arkadaşların anlattıkları Anayasa'ya aykırılıklar ve kanun metninin belirlilik ve tipiklik unsurlarını, ayrıyeten "Aynı fiilden iki ceza olmaz." ilkelerini hatırlatarak bu maddenin derhâl çekilmesini teklif ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Sayın Düşünmez.

Sayın milletvekillerim, bu arada soru, vesarie -yani düşüncelerinizi tabii söylüyorsunuz ama- sormak istiyorsanız MİT Hukuk Müşavirimiz burada ve Adalet Bakanlığımıza, teklif sahiplerine soru şeklinde de iletebilirsiniz.

Şimdi, Sayın Karşı, buyurun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Çok teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Çok Değerli Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz, değerli katılımcılar; ben de herkesi saygıyla selamlıyorum.

Birçok söz alınırken "Kayda geçsin." diye bazen maddeyle ilgili, bazen genel siyasetle ilgili giriş yapılıyor. Ben de bu minvalde, bu Komisyon çalışmasında biraz sonra söyleyeceklerimi ifade etmemem bir kadın olarak duyduğum üzüntüyle öz saygımızı zedelemiş olurum, o yüzden söz aldım. Dün çünkü sözümden feragat etmem gerektiği saat biraz geç olunca. Şu an kendisi aramızda değil ama maalesef bir kadın milletvekilimizin konuşması esnasında sarf ettiği bir sözü de ekleyip sonra maddeyle ilişkin görüşümü ifade edeceğim. Tutanakları da alıp acaba yanlış mı duydum diye bakmıştım. "Kadın politikacıların bedenini siyaset malzemesi yapan eril zihniyet" diye bir tabiri duymuş olmaktan gerçekten üzüntü duydum çünkü bu cümle üzerinden kadın haklarını ve hepimizi üzüntüye sevk eden yaşadığımız son hadiseleri konu ederek yine bir kadını, yine kadınları ve kadın politikacıları tahkir ve rencide eden bir noktaya getirilmişti. Burada eleştiri ve fikirlerimizi ifade ederken sos niyetine hakaret etmek, karşımızdaki rencide etmek bir usul galiba yakışmasa da bu sıfatlarımıza ama böyle bir usul var. Ben bu usule hiç alışmak istemiyorum ve her seferinde de itirazımı uygun dille ifade edeceğim. Hem Anayasa'yı hem hukuk devleti kavramını hem demokrasi kavramını hem kadın ve çocuk kavramını siyasetin malzemesi yapmamamız gerekiyor, bunu da her seferinde usanmadan söyleyeceğim. Dolayısıyla kendimi savunmak ya da bu sözün muhatabıymış gibi bir savunma mahiyetinde ifade etmiyorum, bir kadın olarak öncelikle ifade etmem lazım ama kadın politikacıların bedenini siyaset malzemesi yapan yaklaşımı kullanmak bile esefle kınayıcı bir durum. Bizim siyaset anlayışımız kadını toplumun temel taşı olarak görür. Bilmeyenlere tekrar anlatmayı, belki de unuttukları hususları hatırlatmayı bir görev addediyorum ve çok önemli bir yerde önemli görevler üstlendik. Ben de kayıtlara geçmesini istiyorum bunların.

Kadınlar, aile içinde olduğu kadar iş hayatında, bilimde, siyasette ve pek çok alanda ülkemizi ileriye taşıyan güçlü aktörler. Kadına karşı şiddetin önlenmesinden kadınların eğitimine ve iş gücüne katılımına ne kadar her alanda yaptığımız sayısız çalışma da bu niyetle yapıldı, kadınlarımızın hak ettiği saygı ve değeri görmesi için yapıldı. Bizim kültürümüz ve medeniyetimizde kadın haklarını geliştirmek için dışarıdan bir model almaya, başka yerden kopya çekmeye asla ihtiyacımız yok. Kadını yücelten, haklarını ve hukukunu koruyan sayısız felsefi ve pratik örnek zaten tarihimizde, inançlarımızda ve bizim toplumumuzda mevcut. Kadınlarımızın haklarını savunmak için başka coğrafyalardan tercüme edilen çözümlere değil, kendi değerlerimizden güç alarak hep birlikte ilerlemek vazifemiz. Bahsi geçen ifade, kadınların toplumsal konumuna yapılmış büyük bir haksızlık ve saygısızlıktır. Bizim siyaset anlayışımız, politikalarımız ve vizyonumuz, kadının aklına, emeğine ve hayatın her alanındaki varlığına saygı duyar. Bizim için önemli olan kadınların özgürce ve eşit bir şekilde toplumun tüm katmanlarına katılmasını sağlamaktır. Kadını bir malzeme olarak gören anlayış, bizim ideallerimize, değerlerimize ve Türkiye Cumhuriyetinin demokrasisine aykırı bir yaklaşım. Biz kadınları siyasetin merkezine koyan bir anlayışla onların haklarını savunmayı ve güçlenmeyi amaçlarken bu söylemle muhatap olmuş olmaktan üzüntü duyuyorum. Maalesef hâlâ bazı çevreler kadına yönelik şiddet üzerinden bunu öne çıkararak sadece bunun üzerinden değerlendirme yapmak suretiyle siyasetlerinde malzeme olarak kullanmakta. Oysa şiddet bir insanlık suçudur. Bunu her birimizin itiraz etmeksizin kabulünden daha doğal bir yaklaşım yok, bunun tartışılacak bir yanı da yok. Bizim görevimiz, hem iş hayatında hem evde çalışan, çocuklarını büyüten kadınlarımızın yükünü hafifletmek, onların hayatını kolaylaştırmak.

Bazı görüşler kadınları koruduklarını iddia ederken aslında aileye, kadına ve çocuğa en büyük zararı veriyor. Toplumdan uzak değilsek son günlerdeki olaylar üzerinden yapılan son bir araştırmada, mevcut durumda aile değerlerimizdeki dezenformasyonun etkisinin büyük olduğunu söyleyen kitlenin yüzde 50'den fazla olduğunu da ifade ediyor. Dolayısıyla, bu yaklaşımlar kadına ve çocuklarımıza ve toplumun temel taşı olarak gördüğümüz aileye en büyük zararı veriyor. Bizler çocukları da kadınları da toplumu da korumayı kendine en önemli vazife yapmış ve varlık amacımız yapmış bir zihniyetiz. Sadece propaganda, sadece vitrin olarak kullanma meselesinin arkasında durmuyor, esefle kınadığımızı ifade etmek istiyorum.

Bu minvalde de kadına yönelik şiddetin en uç boyutu olan kadın cinayetleri başta olmak üzere kadına karşı her türlü şiddetin önlenmesinde "şiddete karşı sıfır tolerans" ilkesiyle bugüne kadar tüm çalışmalarını yaptık. Ta 2012 yılında 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile devam eden yıllarda mevzuat değişiklikleriyle, özellikle Türk Ceza Kanununda kadına yönelik şiddet eylemlerinin daha etkin cezalandırılmasına yönelik birçok düzenleme yaptık. Hep birlikte zaten şahit olduk, metinleri tekrar tekrar ifade etmeye gerek yok.

O kadar çok şey anlatılacak ama konuşmalarda kadının yalnız kaldığı, şiddete uğrayan kadının ulaşacağı bir kurumun olmadığından bahsedilince bir iki şey daha eklemek istiyorum hoşgörünüze sığınarak. Kadına yönelik şiddetle mücadele ihtisas kurumsal mekanizmalarından en önemlilerinden biri şiddet önleme ve izleme merkezleri: ŞÖNİM. Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmi dört saat esasıyla yürüten merkezler, ki hâlihazırda 81 ilimizde 82 ŞÖNİM hizmet vermektedir. Şu anda toplantımıza katılım sağlayan Barolar Birliğinin de destekleyeceği, katılacağı gibi, her birimiz avukatlık mesleğimizde hem kadın hakları hem çocuk hakları komisyonlarında ve baro olarak da ŞÖNİM'lerde temsilci bulundurmamak suretiyle bu yapılan çalışmalara hem şahitlik etmiş hem destek vermişizdir. Hiç yokmuş gibi konuşmak, vatandaşlarımızın güven duygusunu zedeleyen, adalet duygusuna olan inancı etkileyecek çok tehlikeli yaklaşımlardır. Hiçbirisi siyasete kurban edilmemelidir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :19

Şiddete uğrayan kadınların şiddetten korunması, psikososyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocuklarıyla birlikte ihtiyaçlarının da karşılanması suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri kadın konuk-leri 81 ilimizde var. Bakanlığımıza bağlı olarak hizmet veren hâlihazırda 112 kadın konukevi bulunmakta. Hizmetlerin daha ulaşılabilir kılınması amacıyla Sosyal Hizmetler Merkezi bünyesinde şiddetle mücadele irtibat noktaları oluşturulmuş, hâlihazırda 418 şiddetle mücadele irtibat noktası ilçe bazında hizmet sunmakta. 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen tedbir kararlarının elektronik kelepçe, mağdur koruma ünitesi, GPS ünitesi gibi teknik araç ve yöntemler kullanılarak coğrafi bilgi sistemleri üzerinden izlenmesi amacıyla Aile Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı iş birliğinde teknik yöntemlerle takip, elektronik kelepçe uygulaması hâlen devam etmekte. Uygulama 2021 yılı itibarıyla 81 ilde de yaygınlaştırılmış şekilde uygulanmakta.

Yine Aile Bakanlığı bünyesinde hizmete sunulan Alo 183 Şiddetle, Mücadele Hattı, şiddete uğrayan ya da uğrama riski bulunan destek ve yardıma ihtiyacı olan kadın ve çocuklar için psikolojik, hukuki ve ekonomik danışma hattı yedi gün yirmi dört saat esasiyle ücretsiz olarak çalışmakta.

Yine, Aile Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının iş birliğinde şiddet mağduru veya şiddet görme riski altında olan kadınlar için iletişim teknolojisinin sunduğu imkânlardan faydalanarak KADES Kadın Destek Sistemi devam etmekte, hayata geçirilmiş, KADES mobil uygulamasında yer alan acil durum butonuna basılması hâlinde acil çağrı merkezine ihbar düşmekte ve en yakın kolluk biriminin en kısa sürede mağdurun konumuna intikali sağlanmakta.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede farkındalık yaratmak ve zihniyet dönüşümünün sağlanması amacıyla ülke genelinde kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personel ve toplumun farklı kesimlerine yönelik eğitim ve seminer çalışmalarlarıyla ilgili de sayısal bir veri vererek bu konudaki özet bilgimi sonlandırmak istiyorum. 2007 yılından itibaren başlatılan eğitim seminer faaliyetleriyle bugüne kadar 1 milyon 689 binin üzerinde er ve erbaş, 117 bin din görevlisi, 664 bin sağlık görevlisi, 612 bin öğretmen, 869 bin kolluk görevlisi, 1.837 mülki amir, 261 bin kamu görevlisi, 260 bin vatandaş olmak üzere 4 milyon 496 bin kişiye de bu anlamda eğitim semineri düzenlenmiş. Dolayısıyla yapılan hiçbir şey yokmuş gibi, mağdur olan ya da şiddete uğrama ihtimali olan çocuklar ve kadınlar için başvurulacak hiçbir imkânı olmaması demek, onların kendini güvensiz hissetmesi ve öz güvenini zedeleyen bir davranış olacaktır ki bu da çözüme katkı sağlamayacak bir yaklaşımdır.

Yeni Anayasa'yı da işimize geldiği gibi kullanmamamız gerektiğini ifade ettim. Az önce, yine anayasal kurum, yine demokrasinin bir gereği olarak Cumhurbaşkanlığı sisteminin kabul edildiği Türkiye Cumhuriyeti'nde, Cumhurbaşkanlığı makamını tanımamak ya da her türlü hakareti söyleme imkânını da buldukları bir Komisyon çalışmasında bunu ifade etmeyi de benim özgün bir yaklaşım olarak görmüyorum, ikiye bölünmüş bir yaklaşım olarak görüyorum. Bu konuda az önce yapılan konuşmalarda dünya örneklerinden sadece Rusya'dan bahsedildi. Halbuki, bu hususta, ilk 1938 yılında Nazi propagandasıyla mücadele için FARA Yabancı Temsilci Kayıt Yasası ve Yabancı Etki Ajanlığı Yasası ABD'de çıkmıştı. Şu andaki konuştuğumuz maddeye ilişkin de birkaç Avrupa örneğinden bahsetmek istiyorum.

Bunun paralelinde, Avrupa Komisyonu Üçüncü Ülkeler Adına Çıkarların Temsil Edilmesine İlişkin Şeffaflık Direktifi, Demokrasi Savunma Paketi anlamında "uyumlaştırılmış gereklilik" kavramı üzerinden Aralık 2020'de Avrupa Demokrasi Eylem Planı kapsamında çalışmalar yürütmekte. Yeni kuralların uygulanmasının denetlenmesi çerçevesinde bağımsız ve tanımlı yetkileri bulunan ulusal denetleme otoritelerinin oluşturulması öngörülmekte bu çalışma kapsamında.

İngiltere'de yine "FIRS" diye kısalttığımız Ulusal Güvenlik Yasası 2023 yılında yabancı güç yönlendirilmesi faaliyeti yürütenler için siyasal etki ve geliştirilmiş olmak üzere 2 kayıt aşaması öngörüyor. Buna göre İngiltere harici ülkelerin liderleri, hükümetleri, yerel hükümetleri, hükümet ajanları, otoriteleri ve siyasal partileri de dâhil bu kapsama. Bu etki faaliyetleri başlatıldığı günden itibaren yirmi sekiz gün içinde kayıt altına alınması gerekiyor. Söz konusu sürede kayıt zorunluluğu yerine getirmeyenlere para cezası ve iki yıla kadar hapis cezası söz konusu. Bu FIRS kapsamında yabancı güçlerin bizzat kaydı gerekmiyor. Korunan bilgiler kapsamında İngiltere'nin güvenliği ve çıkarlarını korumak amacıyla erişimin kısıtlandığı ve erişimin kısıtlanmasını beklemenin makul olduğu bilgisi de yer alıyor. Ayrıca yabancı istihbarat servisinin İngiltere'de veya İngiltere dışında ülkenin güvenliğini ve çıkarlarına halal getirebilecek faaliyet yürütmesine maddi olarak yardımcı olanlara da maksimum on dört yıla kadar hapis cezası öngörülüyor. Bu kapsamda, yabancı istihbarat servisine maddi olarak yardımcı olabilecek davranışlar arasında bilgi, bilgiye erişim, mal, hizmet veya para ya da para değeri gibi mali menfaatler sağlanması da yer alıyor.

Yine, Belçika'da Avrupa Parlamentosundaki yolsuzluk skandalının ardından bu konu gündeme gelmiş, Ceza Kanunu'nda yalnızca savaş zamanında ve düşman ülkelerde üretilen tehditleri içeren yasa değiştirilerek yabancı bir gücün karar alma süreçlerine müdahalesini suç sayan yeni bir hüküm eklenmiş, müdahale suçlarının yeni ceza kanunundaki sınıflandırmaya göre üç ila beş yıl hapisle cezalandırılacağı da yer almış.

Almanya'da Lobi Kayıt Yasası'nda Partiler Yasası var bu konuda. Saydamlık ve demokrasiyi koruma çerçevesinde Lobi Kayıt Yasası, yürütme ve yasama organını etkilemek için kullanılacak lobicilik faaliyetlerini kaydetmeyi ve izlemeyi, vatandaşlara ve sivil topluma bunlar hakkında bilgi sağlamayı amaçlıyor. Federal Meclisin ve Hükümetin üyeleri, kurulları, grupları, temasa geçmek isteyen kişiler, şirketler, dernekler, diğer kuruluşlar lobi siciline kayıt olmak zorunda. Bu bağlamda, lobi faaliyetinde bulunan kişiler, şirketler, dernekler, diğer kuruluşlar faaliyetlerine, projelerine fonların kaynağına ve mali durumuna ilişkin bilgi verme yükümlülüğünü taşıyor.

Avustralya'da da benzer bir kayıt sistemi var, açık ve şeffaf şekilde yapılması isteniyor. Yabancı etki ve yabancı müdahale arasında bir ayırım yapıp yabancı müdahaleyi yasa kapsamında yirmi yıla kadar hapis cezası verilme şeklinde ciddi bir suç olarak görüyor. Rusya, Çin, Gürcistan örnekleri de var.

Dolayısıyla, devletin güvenliği ve hepimizin güvenliği söz konusu olduğunda ortak konuşup hukuk çerçevesinde doğru bir mevzuat oluşturmak hepimizin görevi. Sadece, biz yapıyoruz diye toptancı bir ret yaklaşımı ve Avrupa müktesebatını dayanak aldığımız yerlerde bu az önce bahsettiğim örnekleri yok saymayı da doğru bulmuyorum.

Tekrar teşekkür ediyorum sabrınız için.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum. Sayın Karşı.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :20

Sayın Ünver, buyurun.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın milletvekillerim, herkesi saygıyla selamlıyorum.

Dün bir giriş yapmıştık genelinden bahsederken, özellikle sayın ilk imza sahibi Milletvekilimiz Nurettin Alan'ın bu suçla ilgili tek bir cümle kullandığını ifade etmiştim, bunun da bu düzenlemenin nasıl getirildiğini, niye getirildiğini açıklamaya yeterli olmadığını da söylemiştim. Eğer gerek görürlersen sonraki aşamada bu konuda bir açıklama yapmalarının da uygun olacağını ifade etmek istiyorum.

Bu metne baktığımız zaman -gereğesi üzerinden hareket edelim- belge ve bilgi temini veya açıklanması dışında devletin güvenliği ile iç ve dış siyasal yararları aleyhine olacak şekilde gerçekleştirilen diğer faaliyetler bakımından Ceza Kanunu'nda herhangi bir yaptırım öngörülmediği ifade ediliyor. "Bu nedenle bu düzenlemenin yapıldığını, "devletin güvenliği veya siyasal yararları aleyhine suç işleme" adı altında yeni bir suç ihdas edilerek devletin güvenliği ile iç ve dış siyasal yararları aleyhine yabancı bir devlet ve organizasyonun stratejik çıkarları veya talimatı doğrultusunda suç işleyenlerin üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı düzenlenmektedir." denilmekte. Burada, yabancı bir devlet veya organizasyonun talimatı doğrultusunda suç işleyenlerin cezalandırılmasıyla ilgili herhangi bir problemi kimsenin öngörmediğinde ittifak hâlindeyiz zannedersem. Yani talimat varsa, yabancı bir organizasyon veya devletin talimatıyla bir suç işleniyorsa elbette cezalandırılacaktır Türkiye aleyhine, devletimizin çıkarları aleyhine işlenen suç açısından. Ama burada özellikle "yabancı bir devlet veya organizasyonun stratejik çıkarları" mevzuu, buradaki bu tarif gerçekten açıklanmaya ve netleştirilmeye muhtaç. İmza sahibi milletvekillerimiz örneklenmediği için ben bir örneklendirme yapayım bu anlamda. Mesela, biz zamanında Suriye'deki olaylarla ilgili olarak Emevi Camisi'nde cuma namazı kılmaktan başladık, Esad'ın -sonra Esad oldu- halkına demokratik anlamda özgürleşme, siyasi reformlar, modernizm, ifade özgürlüğü gibi kazanımlar sağlaması gerektiğini ifade ederek bu hedefi yani Emevi Camisi'nde cuma namazı kılmaya hedefini dile getirdik vaktiyle. Yani halkta özgür ve demokratik bir Suriye özlemi olduğunu ifade ederek bunları söyledik, daha sonra da Esad'ın oradan, iktidardan ayrılmasını ifade ettik. Aynı şekilde, Esad da Türkiye'yle ilgili

olarak müteakibiyle karşılığında Türkiye'nin daha özgür olması, daha müreffeh bir ülke olması gerektiğini ve mevcut iktidarın da görevi bırakması iktidardan uzaklaştırılması gerektiğini çeşitli yollarla ifade etti, şu oldu, bu oldu. Veya benzer ülkelerle de bu tür karşılaştırmalar yapılabilir.

Şimdi, muhalefet ne istiyor Türkiye'de? İktidarı değiştirmek istiyor. Ne diye istiyor? Özgürlükler, demokrasi, daha müreffeh ülke, insan haklarına saygılı bir ülke özlemiyle bunları dile getiriyor. Şimdi, Suriye'nin stratejik çıkarları ne oldu? Türkiye'de iktidarın değişmesi. Yerel muhalefetin Türkiye'deki talebi ne? Doğal olarak iktidarı değiştirmek yoksa muhalefet olmanın bir anlamı yok, herkes bir olur zaten. Şimdi, burada birisi kalksa, savcının birisi kalksa, dese ki: "Muhalefet ile -örnek verdiğim için söylüyorum- Suriye devletinin stratejik çıkarları uyuştur. Hadi ben sizin hakkınızda soruşturma başlattım ondan sonra adalet bakımından izin istiyorum, bu maddeye göre dava açacağım." Mümkün mü? Bence buraya göre mümkün. Şimdi, bunu önleyecek hangi mekanizma var? Muhalefetin siyaset yapmasını sağlayacak, güvence altına alacak hangi mekanizma var? Yok.

Mesela Rusya'yla ilgili bir başka örnek verelim: Türkiye'deki sol siyaset akımları genellikle NATO'nun varlığına karşıdır. Türkiye'nin NATO'da olmasıyla ilgili hep karşı olduğunu ifade ederler. Bazen de İsrail söz konusu olduğu zaman Kürecik'teki Radar Üssü'nün kaldırılmasını, İncirlik Üssü'nün kapatılmasını da dinî hassasiyeti olan gruplar ve siyasi yaklaşımlar ister. Şimdi, Rusya da ne ister? NATO'nun Türkiye'den çıkmasını, etkinliğinin azalmasını ister, falan filan. Bu da Rusya'nın stratejik hedefleridir. Türkiye'deki sol gruplar zaman zaman dinî hassasiyeti olan grupların NATO karşıtlığı üzerinden Rusya'yla çıkarları uyuştur mu, stratejik çıkarlar uyuştur mu? Uyuştur. Bir savcı bununla ilgili soruşturma yapar mı? Yapar. Şimdi, bunu güvence altına alacak yani Türkiye'deki muhalif kesimlerin çeşitli konulardaki itirazlarını yapabilmelerini güvence altına alacak bir mekanizma var mı? Yok. Bu maddenin bu "stratejik çıkarlar" ifadesiyle bunların hepsine imkân sağlayan bir madde olduğunu düşünüyorum. Mesela savunma sanayimizde ileri gitmiş, bazı konularda önemli gelişmeler kaydetmiş kuruluşlarımız var. Savunma sanayisi sonuçta bir ekonomik faaliyet aynı zamanda ve ekonomik rekabet içerisinde bir firma bu savunma sanayi kuruluşlarıyla rekabet edebilir mi? Edebilir. Onları geçmek isteyebilir? İsteyebilir. Onların geride kalmasını, kendisinin önünde olmasını isteyebilir mi? İsteyebilir. Bu ekonomik gerekçelerle gayet doğal karşılanır ama bunun yanında bizim ülke olarak rekabette olduğumuz bazı ülkelerde savunma sanayimizin daha geride kalmasını veya öne çıkan firmalarımızın daha geride kalmasını, güç kaybetmesini isteyebilir mi? İsteyebilir. Şimdi, yabancı devlet ve organizasyonların stratejik çıkarları ile Türkiye'de savunma sanayisinde ekonomik rekabet yapan bir firmanın çıkarları uyuştur mu? Uyuştur, çakıştı. Şimdi, bununla ilgili bir düzenleme, bir soruşturma yapılabilir mi? Yapılabilir. Neye göre? Gereğesi okuyoruz: Düzenlemeyle devletin iç ve dış siyasal yararına yönelik gerçekleştirilen ve teşkil eden fiillerin bu madde kapsamında ayrıca cezalandırılması kabul edilmektedir. Bu kapsamda iktisadi, mali, askerî, millî savunma, kamu sağlığı, kamu güvenliği, kamu düzeni, teknolojik, kültürel, ulaştırma, haberleşme, siber alan, kritik altyapılar ve enerji gibi diğer yararlar da devletin iç veya dış siyasal yararları kavramı içinde kabul edilecektir." Şimdi, bütün faaliyet alanlarını bu maddenin kapsamı içerisine almışsınız. Kritik altyapılar ve enerji; aynı şey, az önce söylediğim şekilde, hak savunucuları ve çevreciler. Enerjiye, enerji konusunda, bir barajın bir yere yapılması veya bir nükleer üretecek bir tesisin yapılması noktasında itiraz dile getirdikleri zaman bunlar çevrede bizle enerji rekabetinde olan ülkelerin stratejik çıkarlarıyla uyuşur mu? Uyuşur ama itiraz noktası farklı. Birisi çevre üzerinden itiraz ediyor, öbürü devletler arası rekabetten dolayı itiraz ediyor. Bu madde kapsamında çevrecileri de buraya sokabilir miyiz? Sokarız. Kültürel farklılıklar: Bir başka ülkenin kültürel yapısı veya Türkiye'de bir azınlık grubunun dile getirdiği kültürel yaklaşımlar da bu madde kapsamında suç görülebilir mi? Görülebilir. Her şey bunun içerisinde yani burada -az önce tüm konuşmacılar ifade ettiler- öngörülebilir, bilinebilir bir suç tarifi yok. Dolayısıyla suçun kanunilik ilkesini karşılamıyor. İfadeleri muğlak. Serap Hocam da ifade etti, ölçülülük ilkesine de uygun değil bu anlamda. Yani kime hangi yerden ne vurulacak, belli değil.

Şimdi, aslında -burada yapılmak isteneni dün de ifade ettim- "İktidara muhalefet etmek suçtur." diye yazılabilse "İktidara muhalefet etmek suçtur." yazacaksınız arkadaşlar. Yani o noktada kötü yazılmış. Ya, belki az önce Şengül Hanım da Avrupa'da çeşitli örnekler verdi ama bu düzenleme yapılabilir mi? İhtiyaç duyulursa yapılabilir, evet ama bu kanun yapma tekniği suçta kanu-

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :21

nilik ilkesine uygun olarak yapılabilir ama öyle bir kanun yapıyoruz ki soyut kavramlar, müphem ifadeler, kapsam belirsiz, daha doğrusu her şeyi içine alan bir kapsamda ve bunun yapılmasının amacını daha önceki tecrübelerimizden kaynaklı olarak şöyle düşünüyoruz: Bu "İhtiyaç olduğu zaman kullanalım, muhalefetin kafasına sopayı indirelim." düzenlemesi. Şimdi, buradan vazgeçmek lazım. Eğer gerçekten ülkenin güvenliği tehdit altındaysa, hepimizin güvenliği tehdit altındaysa bunu daha iyi izah etmeniz ve bu düzenlemeyi de suçta kanunilik ilkesine uygun hâle getirmemiz lazım. Madem bir iş yapacaksak hep beraber yapalım ama yasa yapma tekniğine uygun şekilde yaparak bunu yapalım.

Şimdi, "casusluk" diyoruz. "Casusluk" ifadesi ve buraya da uymuyor aslında. Şimdi, "casusluk" bilgi sahibinin izni olmaksızın askerî, siyasi veya ekonomik değeri olan bilgilerin genellikle yasa dışı yollardan elde edilmesi faaliyetine verilen isimdir. Biz burada diyoruz, gerekçede yeni bir casusluk suçunu ihdas ettiğimizi ifade ediyoruz. Gizli belgelerin rıza dışında elde edilmesi yok, bilgilerin rıza dışında elde edilmesi yok, adlandırma da doğru değil. Yani en uyan buna...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Ünver, öyle bir adlandırma var mı orada.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Gerekçesinde var casusluk.

"Böylelikle belge ve bilgi temini veya açıklanması dışında casusluk maksadıyla suç işlenmesi de ayrı bir suç olarak düzenlenmekte ve casusluk faaliyetleriyle daha etkin mücadele edilmesi amaçlanmaktadır." Yani bunu casusluk olarak ifade ediyor.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Yedinci bölümün dışındakileri ifade etmek kullanılmış herhâlde oradaki ifade.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Yani bence bu suçu tarif etmek için kullanıyor.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Tarifinde var da yedinci bölümdekileri bir daha düşünmeyelim diye.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Yeni bir casusluk suçu tarif ediyor bence.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Tabii, tabii, ediyor da...

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - İşte ama casusluk bu değil.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Yedinci bölüm hariç.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - "Bu casusluk." diyor işte, "Bu da casusluk suçu." diyor.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Tabii, tabii.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Ama işte biz de ona itiraz ediyoruz, casusluk bu değil diyoruz. Rıza dışı bilgi edinme yok, ondan sonra, yasa dışı yollardan bilgi edinme yok, bunların paylaşımı yok. Yani casusluk tarifine de uymuyor bu.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Yedinci bölümdekilerin dışındakiler olarak tanımlanıyor yani orada var birçok dediğiniz şey, onun için söyledim.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Bir daha bakalım.

Ya, bence isimlendirme yanlış, esas olan etki ajanlığıdır, tarif edilmek istenen. O söylenmek istenmediği için belki geçen dönem eleştiriler geldi yasa geri çekilirken. O eleştirilerden de etkilenerek biraz daha yumuşatılıp, daha doğrusu daha çok dehşet verici bir tanım yapalım, adı "casusluk" olsun, millet de buna ikna olsun denilerek böyle bir gerekçelendirme yapıldığını düşünüyorum ben, bunun da yanlış olduğunu ifade etmek istiyorum.

Şimdi, burada, en çok zarar görecekları, daha doğrusu bu suçlamaya muhatap olabilecekleri ifade ettiğimiz zaman; hak savunucuları, sosyal medya kullanıcıları, gazeteciler, siyasetçiler ve yabancı kuruluşlardan fon alan kurum ve kuruluşlar ilk planda belki görülebilir. Aslında, herkes bu suçun muhatabı olabilir ama bu yabancı kuruluşlardan fon alan kurum ve kuruluşlarla ilgili... İşte, geçen dönem, önceki taslakta bununla ilgili bir başka ifade vardı, o geri çekildi ama burada Adalet Bakanının izninin alınacak olmasını da bir tehdit unsuru, farklı bir boyuta taşıyan durum olarak görüyorum, bunu ifade etmek istiyorum. Şimdi, yabancı kuruluşlardan fon alan kurum ve kuruluşlar 2 türlü: Bir muhalif olanlar var, bir de iktidar yanlısı olanlar. Şimdi, savcı soruşturmayı başlattı, izin alacak, Adalet Bakanına müracaat etti. Şimdi, az önce Sayın Vekilim Uluay'da ifade etti, Adalet Bakanı siyasi bir kimlik. Şimdi, savcı izin verilip verilmemesi noktasında müracaat etti, siyaseten baktı, bizden olanlara dokunmayalım, işte, muhalif olanlara izin verelim; dedi mi? Der.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Soruşturmada yok efendim, kovuşturmada var; orayı bir düzeltelim.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Tamam, kovuşturmaya geçmek için, doğru.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Aynen öyle.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Tamam, kovuşturma yapılması için müracaat etti, Adalet Bakanı onunla ilgili değerlendirmesini yaptı, siyasi bir değerlendirme yaptı, bizden olanlara vermeyelim, olmayanlara verelim dedi; engel var mı? Yok. Madem öyle bunu niye Adalet Bakanına bağlıyoruz? Açıklamak lazım. Madem diğer suçlarla ilgili, casusluk suçlarıyla ilgili Cumhuriyet savcısı doğrudan soruşturma yapıp dava açabiliyorsa bu konuda niye böyle bir ikircikli tutum alındı, farklılaşmaya gidildi? Bunun da izaha muhtaç olduğunu ifade etmek istiyorum diyelim şimdilik, tekrar söz almak üzere bir ara verelim.

Teşekkür ederim.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Biraz dinlene dinlene yani.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Biraz da sizden gelenlere bakalım, ne geliyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Sayın Ünver.

Şimdi, Sayın Uzun, buyurun.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli arkadaşlar, etki ajanlığını üç ay önce ortaya attınız ve toplumun büyük bir kesiminden ve bizden bunla ilgili tepkiler üzerine taslakten geri çektiniz fakat aynı etki ajanlığını bu kez ne olduysa tekrar yeni bir torba içinde bu görüşmekte olduğumuz kanun teklifiyle birlikte huzurumuza koydunuz. Aslında, buna yönelen toplumsal tepki üzerine o dönem AKP Grup Başkan Vekili Sayın Muhammet Emin Akbaşoğlu "Başından itibaren yoktu." diyerek böyle bir hazırlığın varlığını toptan reddetti. Daha sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisi kaynaklarından da bunun geri çekildiği, şimdilik gündem olmayacağı ifade edildi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :22

Bu konunun toplumda yaraltmış olduğu etki üzerine geri çekilmesinin sebebi neydi? Şimdi tekrar getirmenizin sebebi nedir? Bunun bir kere topluma anlatılması ve açıklanması lazım. Yasama faaliyeti yapıyoruz, yasama faaliyeti yaparken bu yasama faaliyetini neden yaptığımızı, hangi ihtiyacı karşılamak üzere yaptığımızı burada yasama faaliyeti yapan herkesin bilmeye hakkı var.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Soruyu dinlemiyor bizim Sayın Alan. O bakımdan, sorun önemli bir sorun ama çözemeler galiba bir sorunu. Yani çok önemli bir soru sordu Vekilim.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Çok özür diliyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Aynı soruyu tekrar eder misiniz?

CUMHUR UZUN (Muğla) - Sayın Alan,

Sayın Alan, ben tekrarlayacağım ama bütün arkadaşlarımızın, yasama faaliyeti içinde bulunan arkadaşlarımızın, bu Komisyondan bu geçerken, bu Komisyonda görev yapan arkadaşlarımızın, toplumda daha önce tartışılan, çekilen, geri gelen, yoktu denilen, etki ajanlığı, adını nasıl koyarsanız koyun ama yaygın adıyla artık etki ajanlığı olarak konulan bu maddeye niçin ihtiyaç vardır? Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenmiş olan, hatta geniş düzenlenmiş olan ki olması gerektiği gibi geniş düzenlenmiş bulunan 14 maddedeki casusluk suçuyla ilgili düzenlemelerin, her birisi ayrı maddeler hâlindeki düzenlemelerin hangisi, neye yetmemiştir de o yüzden bu yasanın ihdasına ihtiyaç duyulmuştur? Bunu bilmeye hakkımız var. Yarın öbür gün biz bu kanunun çıkışına "hayır" dediğimizi ifade edebiliriz, biz buna karşı çıktık diyebiliriz ancak bu kanun neden yapıldı sorusunu bir Komisyon üyesi olarak açıklayamamak bizim için herhâlde kabul edilebilir bir şey olmaz. O nedenle, bu düzenlemeye neden ihtiyaç duyuldu, Türk Ceza Kanunu'nun içinde 14 madde hâlinde yedinci bölümde düzenlenmiş olan Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk bölümü neyi karşılamadı, o nedenle de 339'uncu madde tahtında var olan düzenlemenin yetersizliği şu noktada karşımıza çıktı da bu düzenlemeyi yapmak ihtiyacındayız? Biz bunu bilmeye ihtiyaç hâlindeyiz.

Şimdi, böyle, bunun açıklanmadığı ve bunun gerekçelendirilmediği hâllerde bizim merakımız elbette devam ediyor. Burada devletin güvenliği aleyhine suç işleyen, cezalandırılmasını diyen hiç kimse yoktur; bundan emin olun ama niyetin devletin güvenliği olmadığı bizce çok açık. Eğer devletin güvenliği olmuş olsaydı, bu, bütün yönleriyle çok açık şekilde buradaki maddeler de uymayan neydi ya da siz uymadığını sanıyorsanız biz bunu anlatır, buranın buna cevaz verdiğini açıkça ortaya koyarak bu konuyu halledebilirdik. Zaten devletin güvenliği değil, devletin siyasal yararları aleyhine diye bir tanımlama var içinde. Yani devletin güvenliğinden bahsetmiyoruz,tekrar söylüyorum, biz açıklanmadığı için öbür maddeler bunu karşılamaya yetiyor olarak anlıyoruz.

Devletin siyasal yararları aleyhine... Fakat bugün gerçekçi olmak gerekirse Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte artık devletin değil, iktidarın ve bütün yasama, yargı ve yürütme bizim tanımlamamızla tek elde birleştiği için, tek adam rejiminin iktidarın siyasal çıkarlarına denk gelmediği için böyle bir düzenlemeye gidildiğini düşünüyoruz. Hâl böyle olduğunda iktidarın görüşleri doğrultusunda olmayan ve bunu dile getiren, iktidarın görüşlerinin aleyhinde düşünceleri dile getiren herkese devletin güvenliği ve siyasal çıkarları aleyhine suç işledi denilerek cezalandırılmasına imkân sağlanmak için düzenlemeler yapılmakta olduğunu görüyoruz.

Devletin güvenliğini tehlikeye atmak; bu ülkede olup biten hukuksuzlukları, yolsuzlukları, katliamlarını, insan hakları ihallerini, hayvan katliamlarını dile getirmek, özgür ve bağımsız bir şekilde gazetecilik yapmak, sosyal medyada iktidarın kötü uygulamalarını eleştirmek, sivil toplum kuruluşlarında mücadele etmek suretiyle olamaz. Ama bakın, şöyle olur: Devletin güvenliğini tehlikeye atmak -yapılanlardan yola çıkarak söylüyorum- kozmik odaya terör örgütü sokmak devletin güvenliğinin aleyhine bir işlemdir. Elde bulgu, bilgi yokken bir başka ülkenin bize saldıracağına ilişkin şayialar yaymak ve bunun üzerinden vergi salmak devletin bir güvenliği meselesidir. Milyarlarca dolar ödediğimiz silahları kendi hatalarımız yüzünden alamamak ya da kullanamamak devletin güvenliğini tehlikeye atmaktır. Tank palet fabrikasını başkalarına kiraya vermek, ülkemizin ihtiyacı için yapılmış bir yeni başkalarına kullanılmak devletin güvenliğini tehlikeye atmaktır. Bakın, ülkede işlenen bir cinayetin, Kaşıkçı cinayetinin dosyasının failini ülkeye teslim etmek bir güvenlik meselesidir. Ülkede bombalar patlarken bunları önlemek yerine bunların üzerinden siyasi çıkar devşirmek bir güvenlik problemdir. Sizin bu yaptığınız devleti değil, siyasal iktidarınızın devamı için hukuku sopa olarak kullanmanın bir başka versiyonu olacaktır, bu amaçlanmaktadır; yaratılan korku düzeninin iklimine katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Bu maddeyle, belki yapamadığınız tutuklamaları, susturmak isteyip de susturamadıklarınızı bazı insanları susturmak için yasal dayanak oluşturmak amaçlandığı anlaşılmaktadır. Soyut suçlar üzerinden, toplumun tümünü potansiyel suçlu olarak ilan etmek ve sindirmek isteminizin bir ürünü olduğunu fark ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, neresinden bakarsanız bakın, hukukun temel ilkelerine ve Anayasa'ya aykırı bir kanun teklifiyle karşı karşıyayız. Bu teklif ne yasa yapma tekniğine ne de Anayasa'mıza uygunluk taşımamaktadır. Hukuk güvenliği ve belirlilik ilkeleri alenen ihlal edilmektedir hem de bir Adalet Komisyonunda. Hukuk kurallarının kesin ve net olması zorunluluğu orta zekâdaki bir kişi tarafından okunup anlaşılması ve ona uygun davranış sergilenmesi için ortaya konulmaktadır. Eğer biz hukukçuların bile anlamakta zorlandığı ve bunu açıklama ihtiyacını bizzat yasa teklifini hazırlayan arkadaşlarımızın bize aktarmalarını istemek kadar bir zorunluluk hissediyor isek bu yasa teklifini okuyan herhangi bir yurttaşımızın kendi davranışlarını bu yasa teklifinde çizilen sınırlar tahtında yönetmesini nasıl bekleyebiliriz? Bizim amacımız, koymuş olduğumuz yasaya toplumun uyum göstermesi değil mi? Eğer anlayamıyorsa nasıl uyum gösterecek? Biz, bu yasa düzenlemesinden nasıl bir menfaat bekleyeceğiz? Buna, siyasetçi olarak değil, bir hukukçu olarak itiraz etmezsek başta bizi bu anlamda yetiştiren hocalarımıza büyük haksızlık etmiş oluruz, kaldı ki devamında ülkemize bir hukukçu olarak yapmamız gereken katkıları da eksik bırakarak yurttaş olarak eksiklik yapmış oluruz.

Sadece kanunla düzenleme yapmak yeterli değil. Birçok yasa düzenlemesi Anayasa Mahkemesinden dönüyor ve karşımıza bu konularla ilgili yeni yeni düzenleme yapma mecburiyetleri geliyor. O yüzden, yapacağımız yasaların Anayasa'ya uygunluğunu burada enine boyuna tartıp ondan sonra Anayasa'mıza uygun yasalar çıkarıp Anayasa Mahkemesinden -sadece gidilse bile- uygunluğuna ilişkin onay kararlarının geldiğini görmeyi arzu ediyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyona:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :23

Kanunlar yapılırken niteliksel gerekliliklerini karşılayan ve mahkeme içtihatları ve yürütmenin düzenleyici işlemleriyle hukuki belirlilik sağlayan ve öngörülebilirliği olan kanunlar yapmak zorundayız. Bu yasa teklifinde son derece muğlak, ucu açık ve suçun ne olduğundan, kimin suçlu olacağına kadar her şeyin belirsiz olduğu bir kanunu yapmayalım, geri çekelim. Bu, bu unsurları barındırmadığımız takdirde ne insani ne vicdani ne de hukuki bir düzenleme olacaktır. Hiçbir açıklık yok. Hiçbir netlik yok. Dolayısıyla yurttaşın davranışını buna göre belirlemesine de imkân yok.

İktidarın her gün değişen siyasal yararlarının yandaş medyaya dâhil takip etmekte zorlandığı günlerden geçiyoruz; bakın, dün neydi, bugün ne, evvelsi gün neydi? Hepimiz içindeyiz, bu Meclis çatısında olup gidiyorlar ve ne, nasıl değişebiliyor, ne kadar hızlı değişebiliyor? Değişen konjonktüre göre değerlendirilen, değerlendirmeye olanak veren yasalar yapıldığında bunlara ilişkin o günün değerlerine göre farklı, yarının değerlerine göre farklı sonuçlara varılır ki hukuk bu belirsizliği ya da bu değerlendirmeleri asla kabul etmez. Bu maddede bizce kesin olan tek şey var, o da suçlulara kovuşturacak savcının kim olduğu? Bakın, suçları kovuşturmakla ilgili savcılar ödevli ama burada bu savcının adı da belli. Bu suçu kovuşturmakla ödevli savcı Fahrettin Altun'dur. Verdiğiniz bina, ayırdığınız ödenek, aldığı yetkiler yetmemiş olacak ki işi muhalif avcılığından başka bir şey olmayan bu kişi başında olduğu kurumun yaptığı siyasal casusluk için yeni dayanaklar hazırlıyor. Burada yapılan, kimse kusura bakmasın, "etki ajanlığı" adı altında, aynı zamanda yetki ajanlığıdır ve o yetki mahkemelerde değil, maalesef, bu yasalaştığı takdirde Fahrettin Altun'da olacaktır; bunu yaşayıp hepimiz görmek mecburiyetinde kalırız. Bu mecburiyette kalmayalım, buna müsaade etmeyelim. Dezenformasyon yasasıyla yapılmak istenen şey yapılamadığı ya da sınırlarının yetmediği değerlendiriliyor olmalı ki bu sınırın genişletilmesinin peşinde, bu yasa teklifi buna hizmet edecektir. Bununla yapılmak istenen şey o kadar gün yüzüne çıktı ki bu etkileşim sonucu çıkan durum artık mızrağın çuvala sığmadığının açık bir göstergesi oldu. Sizin yapmanız gereken mızrağı küçültmek, çuvalı büyütme olmamalı. O nedenle, zaten tartışmalı olan dezenformasyon yasasıyla ilgili aksaklıkları gidermek yerine, onun sınırlarını genişletecek şekilde etki ajanlığı gibi bir kurum ihdas ederek mızrağı büyüttüğünüz çuvalın içine sığdırmaya çalışıyorsunuz.

Anayasa'ya aykırı, hukukun ilkelerine aykırı, içtihatlara aykırı bir kanun teklifiyle karşılaştığımızı bir kez daha belirtmek istiyorum. Bu maddenin Komisyondan geçmemesi en büyük dileğimiz. Anayasa Mahkemesinden dönecek, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde ve uluslararası arenada ülkemizin adına yeni bir kara sayfa oluşturacak. Bakın, altını çizerek söylüyorum, yeni bir kara sayfa oluşturacak. Bu tekliften yol yakinken dönmemizi ve maddenin tekliften çıkarılmasını önemle sizlerden talep ediyorum.

Bir şey daha belirtmek istiyorum. Sayın Ünver benden önceki konuşmacı olması hasebiyle biraz önce değindi. Bu suçun ihdas edildiğini, yasalaştığını kabul edelim. Savcılık bununla ilgili bir duyuru aldı, ihbar aldı ve bir makul şüpheye ulaştığını iddia ederek bir soruşturma açtı, inceledi ve soruşturmanın içinde de "Makul şüphelerim var, kovuşturmaya geçmek yani iddianame düzenlemek istiyorum." dedi. Karşınızda Yedinci Bölüme ilişkin Ceza Kanunu'muzda oldukça ağır ceza yaptırımlarının düzenlendiği -ki olması gerektiği- devlet sınırlarına karşı suçlar ve casusluk suçlarıyla ilgili hiçbir maddesinde Adalet Bakanının iznine ihtiyaç duyulmadığı hâlde, sadece bu yeni ihdas edilecek maddeyle ilgili Adalet Bakanının iznine ihtiyaç duyulacak. Bir ülke, kendi Ceza Kanunu'nda, kendisine karşı bu ülkede yapılabilecek en ağır suçların

düzenlendiği yedinci bölümde, casusluk bölümünde bu suçun işlendiğine dair kovuşturmaya geçecek kadar bir durum tespit edecek, sonra da Adalet Bakanlığına soracak. Niye 326'da sormuyoruz, niye 327, 328'de sormuyoruz? Olur mu? Burada başka bir şey var, burada bu soruşturmanın içine Adalet Bakanının izni yani siyasi bir aktörün, hatta siyasi atanmış bir aktörün izni alma ihtiyacı var, neden? Niye ihtiyaç duyuyorsunuz? Türk Ceza Kanunu'nun hemen bütün maddelerinde güvendiğiniz cumhuriyet savcısına neden iddianame düzenlerken bu noktada Adalet Bakanı izni ihtiyacı hissediyorsunuz? Tam da anlattıklarımız sebebiyle çünkü bu devletin güvenliği aleyhine bir suç ihdası değil. Bu, iktidarın ve devriktidarın devamına yönelik oluşabilecek haklı eleştirilerin önünü almak için yapılan bir düzenleme. Bunun içinde kovuşturma aşamasına geçerken süzgece ihtiyacınız var. Bizim aleyhimize mi, lehimize mi? Olmaz, hukukta bu olmaz. İktidarlar değişir, hukuk baki, hukuk herkes için mutlaka bir gün gerekli.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Sayın Uzun.

Şimdi, Sayın Bülbül, soru mu soracaksınız?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Yok, toparlayacağım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkan, önümde 2 metin var, 2 metnin gerekçeleri var. Bu birinci metin, yargı paketi olarak daha önce önümüze getirilen ve 22'nci maddede ortaya konulan etki ajanlığıyla ilgili olarak gerekçeler var. Bir de şu andaki 16'nci maddede getirilen, yine imzacı arkadaşlarımızın sunduğu casusluk suçuyla ilgili gerekçeler var. Şimdi aldım, karşılaştırdım; bundan üç ay önce gelen kanunla 22'nci maddeyle diğeri arasında ne var? Arkadaşlar, paragrafları yer değiştirmemiş, cümleler aynı, aynı. Sadece üç ay önce gelen düzenlemede "diğer faaliyetler" olarak suçun anlamı kurulmuş, burada ise suçun anlamı daha farklı olarak konulmuş; "devletin güvenliği ve siyasal yararları aleyhine suç işleme" kenar başlıklı olarak belirlenmiş. Bir de yazılan gerekçeler de bakıyorum, burada diğer faaliyetler diye yazılan noktalar, burada suç teşkil eden fiiller olarak ortaya konmuş yani başka bir değişiklik yok. Bakıyorum, 22'nci maddede etki ajanlığı düzenlenmesinde -üç ay önce gelende- açıkça şunu söylüyor: "Maddeyle devletin iç ve dış siyasal yararına yönelik olarak gerçekleştirilen bazı faaliyetlerin cezalandırılması kabul edilmektedir." Burada ise "Devletin iç ve dış siyasal yararına yönelik -bugünkü düzenlemede- gerçekleştirilen ve suç teşkil eden fiillerin cezalandırılması." diyor, altında da devam ediyor ve diyor ki: "Bu kapsamda -orada da aynı- iktisadi, mali, askerî, millî savunma, kamu sağlığı, kamu güvenliği, kamu düzeni, teknoloji, kültürel, ulaştırma, haberleşme, siber alan, kritik altyapılar ve enerji gibi diğer yararlar da devletin iç ve dış siyasal yararları kavramı içinde kabul edilecektir." Bakıyorum, şimdi gelen, üç ay önce değil, şimdi gelende de aynı şekilde iktisadi, mali, asgari millî savunma, kamu sağlığı, kritik altyapılar... Aynı, aynı sözcükler aynı şekilde devam ediyor. Ya, arkadaşlar, yeni gelen şimdiki baktığımız casusluk, biraz önce Sayın Karaman Milletvekili İsmail Vekilimin söylediği gibi casusluk maksadıyla suç işlenmesi ve casusluk faaliyetleriyle etkin mücadele edilmesi amaçlanmaktadır. Şimdi burada

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :24

MİT'ten gelen bir kardeşimiz var. Üzüldüğüm bir noktayı söylemek durumundayım. Yasamanın etkin bir şekilde görevini devam ettirebilmesi için Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde yer alan memurların; MİT Başkanı da memurdur, bakanlar da memurdur. Burada Anayasa'nın 106'ncı maddesinin dördüncü... Bakalım, 106'ncı maddesinin 1, 2, 3, 4, 5'inci fıkrasında görüldüğü gibi "Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlar Cumhurbaşkanına karşı sorumludur." diyor. Yani Mecliste bir Adalet Komisyonu toplanmış, "casusluk" denilen bir madde tartışılıyor, üç ay önce "diğer faaliyetler" adı altında etki ajanlığı vardı, şimdi casusluk ve maddenin en önemlisi, kullanılan durumu açık ve net şu ve ne diyor maddede "Devletin güvenliği ve ile iç ve dış siyasal yararlarına ilişkin..." lafının geçtiği ve bu konuda casusluk faaliyetlerinin cezalandırılacağına ilişkin bir gerekçe konulmuş. MİT Müsteşarı denilen İbrahim Kalın Beyefendi AKP'ye gidiyor, MYK toplantısında sunum yapıyor, geliyor burada Adalet Komisyonunda en önemli kanun düzenlemesinde arkadaşımız MİT Hukuk Müşavirini gönderiyor, yok böyle bir şey. İşte, bu ne demektir? Şu andaki sistemde, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde bakanların ve daire başkanlarının, MİT Başkanının yasamaya, Türkiye Büyük Millet Meclisine bakış açısıdır. AKP'nin MYK'sine gidip de bir konuda dün açıkça brifing veren MİT Müsteşarı burada neden yok? Burada neden yok? Bu "casusluk faaliyeti" adı altında düzenlenen bir suçta ve yabancı ülkelerin ve işbirliklerinin Türkiye'de cirit atması ve Sayın Genel Müdürümüzün dün deyişle "Yüzyıl önce casusluk faaliyetleri farklıydı, şimdi artık ülkeler birbirine gidiyor, bilgi, belge toplanması değildir bu, dijital anlamda bir çalışmadır." dediği en önemli madde de neden yok? Galiba MİT Müsteşarımızın şu anda başka işleri vardı, onlarla uğraşıyordu. Bu nedenle, bu çerçevede, MİT'ten gelen arkadaşımıza soruyorum: Bu maddeye niye ihtiyaç duyuldu? Yani bu maddeye niye ihtiyaç duyuldu? Bu konu bizim için önemli. Bari MİT Müsteşarı yani buraya gelmiyor, Adalet Komisyonu, gelinen en önemli yasa yapma yetkisine haiz bir yasama komisyonuna gelmiyor. Bunu sizden duymak istiyorum. Bu birinci sorum.

İkinci sorum: Değerli arkadaşlar, hep kafamda bulanık gidiyor. Şimdi bu casusluk suç ya, gerekçe öyle ya, gerekçe öyle, gerekçe açıkça diyor ki: Casusluk maksadıyla suç kastı, suç işlenmesi ayrı suç olarak düzenlemekte, casusluk faaliyetleriyle daha etkin mücadele edilmeyi amaçlamaktadır ve anlamıyorum ben; casusluk vatan hainidir, dün de sordum, vatan hainliği yapan, yabancı bir ülkeye memleketini satan, faaliyetlerde bulunan kişi üç yıla yedi yıl arasında yargılanır mı? Yargılanır mı yani benim kafam almıyor bu işi. Ondan önceki suç şekillerinde, casuslukta Sayın Uzun'un dediği gibi Bakanın iznine ihtiyaç yok, doğrudan doğruya, doğrudan doğruya resen cumhuriyet savcılarını soruşturma yapıyor. Burada ise Bakanın iznine ihtiyaç var. Bakan kim? Anayasa 106/4'e göre Cumhurbaşkanına sorumlu bir memur; bize karşı sorumlu değil, Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı sorumlu değil. Göremiyoruz, Bakan göremiyoruz, Adalet Komisyonu toplantılarında yasa yapma tekniğinde sayın bakanları göremiyoruz. İşte, Hükümet sisteminin geldiği nokta bu. Neden iznine ihtiyaç var? Çok güzel soru sordu Sayın Uzun, niye iznine ihtiyaç var? Bakacak Sayın Adalet Bakanı, siyasi bir figür yani 106 ve devamı gereğince hakkında yapılacak soruşturmalarda da katbekat beşte 2'ler, beşte 3'ler yani soruşturulması mümkün değil, Cumhurbaşkanına sorumlu yani buradan farklı soruşturmalarda da şeyi bulamayız, yakalayamayız. Ne yapacak? İstediklerine izin verecek, istediklerine izin vermeyecek yani casusluk konusunda istediklerine verip istediklerine vermeyecek. Bakın, şunu söylemek istiyorum: Dün iklim değişti arkadaşlar, dün iklim değişti. Geçen yirmi gün önce de iklim değişmişti. Hatırlar mısın, elli iki gün önce Narin'in vahşice katledilmesinden önce iklim neydi? Devamlı telefonlara geliyordu, infaz indirimi, özel af, genel af, yok ehliyet affı, yok sürücü affı, o affı, bu affı deniliyordu. Sonra ne oldu? Narin cinayetinden sonra, İstanbul'daki kadın cinayetleri, çocuk istismarları gündeme oturdu zaman cezasızlık olgusu girdi. İklim değişti, paniklendi, paniklendi, Adalet Bakanı açıklamalarda bulundu. Ya, cezaevlerini nasıl boşaltıp da infaz indirimine gideceksin, cezasızlık demek cezaevine insan koymak demektir. Şimdi de "ülkenin iç ve dış yararları" kelimesiyle beraber "devletin güvenliği" lafını içeren fiillerle üç yıldan yedi yıla yönelik casusluk suçuyla ilgili olan madde geçen hafta cuma günü Meclise geldi ama bugün çarşamba, dört günde çok şey değişti arkadaşlar. Şimdi, bakıyoruz, Sayın Devlet Bahçeli'nin dün açıklamış olduğu sözler devletin iç ve dış yararları ve devletin güvenliği açısından çarşamba günü edilseydi herhangi bir muhalif, herhangi bir muhalif milletvekili tarafından, herhangi bir muhalif parti organları tarafından, herhangi bir muhalif yazar tarafından edilseydi ne olurdu? Aynı gün evinde basılırdı, aynı gün götürülürdü ve tutuklanırdı. Demek ki devletin iç ve dış yararları, devletin güvenliği kişilerin yapacağı siyasi kararlara göre endekslenerek bir şey değildir; böyle bir şey olmaz. Hukuk vergi kuralları ile yasa, TCK kuralları, CMK kuralları farklıdır. Biz mali müşavir arkadaşlarla oturduğumuz zaman hep konuşuruz, devamlı tebliğ yayınları Maliye Bakanlığından, onlar da sabahtan akşama kadar tebliği okurlar, ona göre düzenleme yaparlar. Yahu, "Siz rahatsızsınız." derlerdi bize. Yok, TCK kaç yılda bir değişecek, CMK kaç yılda bir değişecek, kavramlar kaç yılda bir değişecek? Ama öyle bir hâle geldik ki, memlekette yirmi iki yılda hukuk devletini bitirdiniz. Demokrasi, özgürlükler gitti, anayasal hak ve özgürlükleri kullanma hakkı kalmadı; kullanan cezaevine giriyor, muhalifler oraya giriyor. Ne hâle geldik? Devletin güvenliği, iç ve dış yararlarını dört günde değiştirdiniz, dört günde, dört günde değişti. Şimdi, valla, millet ne diyeceğini şaşırdı. Bir de yazmışsınız gerekçeye, çok hoşuma gitti, "Devletin güvenliği kavramı, devletin varlığının korunmasını ve tehlikeyle karşı karşıya bırakılmamasını ifade etmektedir." Çok güzel, çok güzel. Yahu, aynı şeyi üç ay önce de yazmışsınız, etki ajanlığında aynı şeyi söylüyor. Devletin güvenliği kavramı devletin varlığının korunmasını ve tehlikeyle karşı karşıya bırakılmamasını ifade etmektedir. Aklıma birden kim geldi? Gazi Meclisin, cumhuriyeti kuran Gazi Meclisin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olan 2024'teki başkanı geldi. Hemen açtım, bir baktım, 2'nciye maddeye geldim, -3'üncü madde- "Türkiye devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür." diye 3'üncü maddesine geldim. Şimdi, buradan yola çıkarak diyorum ki yani bu işte bu getirilen maddeyle neyi amaçlamaktasınız? İç ve dış yarar nedir? Devletin güvenliği nedir? 3'üncü maddeyle ilgili geçen gün söylediğim için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'na, Gazi Meclisin Başkanı olan bir kişi, cumhuriyet kuran bir Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı 3'üncü maddede devletin ülkesiyle milletiyle bölünmez bütünlüğünü tartışmaya açtırmamaktadır. Yani bunu açtırmakla açıkça Anayasa suçu işlemiştir; bunu söylemek zorundayım.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Sayın Bülbul, orada 3'üncü madde şeyi yok.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Şimdi, Mehmet Uçum'un söylemesine gerek yoktu.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - 3'üncü madde yok orada Sayın Bülbul.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Mehmet Uçum'un söylemesi... Orada da devlet var. Bakın, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü... Yahu, Abdullah Öcalan'ın gelip de Mecliste DEM grubunda konuşma yapmasını bir muhalif kişi, bir muhalif milletvekili

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyona:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :25

isteseydi siz devletin, milletin bölünmez bütünlüğünden bahsetmeyecek miydiniz? Yapmayın eylemeyin. Demek ki "Devletin, ülkenin iç ve dış yararları konusu farklı karar." diyor.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Sayın Bülbul, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü Anayasa'da 7 yerde geçiyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Alan, ben sonra size söz vereceğim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Buradan yola çıkarak Mehmet Uçum açıkladı. Sayın Alan, Mehmet Uçum açıkladı. Ya, Mehmet Uçum'a kaldı ya. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanının açıkladığı 3'üncü maddedeki açıklamasını düzeltmek Mehmet Uçum'a kaldı. Geldiğimiz noktaya bakın ya, Türkiye Cumhuriyeti Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının açıklamasından nerelere geldik? Arkadaşlar, bu madde açıkça muhalifleri Türkiye'de sizden farklı "devletin iç ve dış yararları" denilen, üç günde dört günde değiştiği belirlenen noktalarda görüşlerini açıklayan, ifade özgürlüğünü ortaya koyan, basın özgürlüğünü ortaya koyan, STK'leri de örgütlenme özgürlüğünü ortaya koyan, tüm farklı düşünenleri hapsedmeye yani korku ikliminde susturmaya yönelik dezenformasyon kanununun devamı niteliğinde bir maddedir. Siz son yıllarda özellikle basına "Sansür Yasası" denilen dezenformasyonla başlayıp arkasından seferberlik ilanına ilişkin 1983 yılında açıklanan ve yeniden düzenlemeyle vatan haini olarak ilan edilip hakkında soruşturma açılan, KHK'leri askere alma dâhil düzenlemelerle kısmi seferberlikler ilan etme yetkisini Cumhurbaşkanına vererek, arkasından etki ajanlığı, arkasından casusluk gibi maddelerle Türkiye'de kendi iktidarınızı devam ettirmek için muhalif kesimi susturma amacıyla bu düzenlemeleri yapıyorsunuz; bu, açık ve net.

Şimdi sormak istiyorum Sayın Genel Müdüre... Sayın Genel Müdürüm, afiyet olsun, afiyet olsun. Size bir şey sormak istiyorum. Bakınız, şimdi, iki üç...

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Milletin yediğine içtiğine de karışıyorsunuz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bizim her şeyimize karışıyorsunuz ya. Bizim karışmadığınız yerimiz kalmadı ki yani her adım attığımızda karışıyorsunuz. Cezaevleri yani bizlerle doluyor, farklı düşüncede olan muhaliflerle doluyor, ifade özgürlüğünü kullananlarla doluyor. Sayın Genel Müdür, ikinci fıkra, üçüncü fıkra, yukarıdaki casusluk suçuyla birlikte işlendiği takdirde, maddelerde, o zaman hangisi uygulanıyor? Yukarıdaki 227/10'lar uygulanıyor ama bunlar dışında bir suç olduğu takdirde, yazmışsınız da yani kişi özgürlüğünü engelleme suçunda, ondan da ceza veriliyor, bundan da ceza veriliyor. Yahu, bu memlekette hangi suçlar... Geldi, bizim Karaman Milletvekili İsmail Bey sordu, net, o suçlar nelerdir, o suçların içerisinde yani iki suç işlendiği zaman, bu suç da işlendiği zaman, bu suçla beraber Cumhurbaşkanına hakaret suçu var mıdır? Suçu övme var mıdır? Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet var mıdır? STK'lerle ilgili birçok suç var mıdır? Basın özgürlüğü çerçevesinde Dezenformasyon Yasası'yla getirilen suçlarla basın Sansür Yasası'yla getirilen suçlar var mıdır? Ne suçlarıdır bunlar? Bir açıklayın da biz de rahatlayalım. "Fiiller." demişsiniz. Fiiller nedir?Yahu, suçta ve cezada hukuki belirlilik vardır arkadaşlar. Fiilin açık ve net olarak açıklanması lazım. Geçen getirdiğiniz yasada, 22'nci maddede orada gene biraz açıklık vardı, orada ne diyordu? Orada şunu söylüyordu: "Türk vatandaşları ve kurum ve kuruluşları ya da Türkiye'de bulunan yabancılar hakkında araştırma yapan ve yaptırımlar, Türkiye'de suç işleyenler..." diyordunuz. Şimdi onu değiştirmişsiniz, dış faaliyetleri değiştirmişsiniz. Diyorsunuz ki: "İç ve dış yararları aleyhine yabancı devlet ve organizasyonun stratejik çıkarları ve talimatı doğrultusunda suç işleyenler..." Fiiller işleyenler... Hangi fiiller bunlar? Bu fiiller belli mi? Değil. Yani burada fiilin açık ve net şekilde kanun düzeyinde tanımlanmaması "yargı" makamı dediğimiz siyasallaşan yargıda, sizin parti üyesi olarak getirip de hâkim savcı yaptığınız yargıda keyfi uygulamalara neden olacak. Çıkacak Cumhuriyet Halk Partisi milletvekiline hakaret eden bir kişi olduğu zaman savcı korkusundan takipsizlik kararı verecek, bunları yaşıyoruz. Gelen şikâyetçinin kimliğine bakacak, mağdurun kimliğine bakacak. E, bu durumda siz sınırsız takdir yetkisi vereceksiniz, ondan sonra çıkacaksınız, bunda yani fiilin açık ve net biçimde kanun düzeyinde tanımlanmadığı şekilde yargı makamları sınırsız takdir yetkisiyle bakan da izin verirse al, iki tane suçtan dolayı ceza olacak. Fiiller, biraz önce dedim, herkes fiiller arkadaş. Muhalif olan herkes fiiller ama burada 3 fail olabilecek kesimi söylemek istiyorum. Gazeteciler, Allah, onlara kolaylık versin arkadaşlar. Yahu, gazeteciler yazarken kendilerine sansür uyguluyorlar, otosansür uyguluyorlar. "Acaba hangi maddeyi girersem başım belaya girer, hangi şeyi yazarsam, hangi cezaevine girerim?" diye. Bari onlara cezaevi seçme hakkı verin de dosdoğru cezaevlerine gitsinler.

Bir öneri daha getireyim. Yap-işlet-devret sistemi var ya, araçlara garanti veriyorsunuz, cezaevlerini de açtığınız cezaevlerini de mahkûm garantili yapın da ona göre vatandaşlar yazacakları şeyi bilsinler. Nereden nereye geldik arkadaşlar ya? Şimdi, yaptırım üç yıl, yedi yıl hapis cezası; orantısızlık var.

Arkasından, bu madde, son olarak söylüyorum, bu madde açık ve net söylüyorum, Anayasa'ya tamamen aykırıdır. Sayın Başkanım, geçen maddeyi getirdiniz, aynı laflar gerekçelerde, aynı 22, aynı laflarla getirdiniz, bir iki kelimeyi değiştirmişsiniz. Çektiniz, çekin, çekin, bu millete fazla yani ceza vermeyin. Bakınız, Anayasa'ya aykırı olduğu açık ve net. Demokratik hukuk devleti ilkesine aykırı. "Demokratik hukuk devleti ilkesi" deyince, Anayasa lafta ya, Anayasa 153 geliyor aklıma, o da lafta. Suç ve cezaların kanuniliği ilkesine aykırı, eşitlik ilkesine aykırı, ölçülülük ilkesine aykırı, suç ve cezada orantılılık ilkesine aykırı, ifade özgürlüğüne aykırı, uluslararası anlaşmaların iç hukuka etkisi olan suç ve cezaların kanuniliği ilkesine ilişkin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 7 ile Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesi'nin 15'inci maddesine, Anayasa'nın 90'ıncı maddesine aykırı; her şeye aykırı, bu maddenin kesinlikle çekilmesi lazım. Bu madde, açıkça siyasi iktidarın muhalefete karşı yargı sopasını kullanacağı bir maddedir. Bu madde, Türkiye'de ifade özgürlüğünü, basın özgürlüğünü ve açıkça muhalif olma özgürlüğünü zedeleyici bir maddedir; bunun çekilmesini talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, çok teşekkür ediyoruz Sayın Bülbul.

Şimdi, ben...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Ben de bir söz istemiştim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir saniye Sayın Hocam.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :26

Sayın Bülbül'ün soruları vardı. Sayın MİT Müsteşarlığı Hukuk Dairesi Başkanımız Sayın Midas burada. 2 tane soru var: Bu yasaya neden ihtiyaç duyuldu? Diğeri de kovuşturma için neden Adalet Bakanlığının iznine ihtiyaç var? Hem siz hem de Genel Müdürlüğümüz de katkıda bulunabilir.

Buyurun.

MİT MÜSTEŞARLIĞI HUKUK DAİRESİ BAŞKANI FUAT MİDAS - Sayın Başkanım, değerli hazirun; şimdi, efendim, uygun görürseniz... Tabii, şimdi 2 soru olarak görünüyor ama eğer yeri ve zamanı olarak uygun görüyorsanız ben konunun hepsini bir izah etmeye çalışayım çünkü bütünlük içerisinde olursa...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, örnekler de verirseniz... Zaten neden ihtiyaç duyulduğu cevabını verince onlara değinmek durumunda kalacaksınız.

Buyurun.

MİT MÜSTEŞARLIĞI HUKUK DAİRESİ BAŞKANI FUAT MİDAS - Anlaşıldı Başkanım.

Efendim, istihbarat dünyasında artık "casusluk" tanımı eskiden görüldüğü gibi devlet güvenliğine veya devletin iç veya dış siyasal yararlarına ilişkin bir belgenin alınıp para veya diğer bir çıkar karşılığı bir kişiye verilmesi olarak işlemiyor, böyle yürümüyor artık istihbarat dünyasında casusluk işi. Casusluk, diğer istihbarat teşkilatları tarafından bizzat kendileriyle değil; özel sektör, sivil şahıslar kullanılmak suretiyle, üçüncü ülkeler hedef alınmak suretiyle, üçüncü ülkelere faaliyetler yöneltilmek suretiyle günümüzde yürütülüyor. Bu neyi doğuruyor? Bu, bir istihbarat teşkilatının diğer ülkelerdeki hukuksal açıkları kullanmak suretiyle kendi hedef aldığı ülke yerine üçüncü bir ülkede faaliyet yürütmesine ve böylece kendisiyle değil, kendi ülkesiyle değil, üçüncü ülke ile faaliyeti yürüttüğü ülke arasında nizamı oluşturmak veya o iki ülke arasındaki anlaşmazlığı kendi lehine kullanmak suretiyle yürütülüyor. Yani, artık casusluk faaliyetleri Soğuk Savaş yıllarında olduğu gibi bir belgenin alınıp bir tarafa verilmesi, burada para karşılığı, bunun bir şahıs tarafından satılması şeklinde kullanılmıyor. Dolayısıyla, biz, yıllar içerisinde... Ben, uzun yıllardır Teşkilat farklı pozisyonlarda görev yapmış bir kişiyim dolayısıyla sahada yaşanan sorunları da bilen bir kişiyim. Ben, size, yargıya da intikal etmiş, bizim artık "ölü operasyon" diyebileceğimiz faaliyet üzerinden örnekler vermek istiyorum.

Örneğin, İsveç'te mukim, bir yabancı şahıs, başka bir ülkenin vatandaşı olan şahıs başka bir saikle ülkemize geliyor. Ülkemizde tatil veya iş, başka bir saikle bulunurken hedef alan, o kişiyi hedef alan diğer ülkenin istihbarat teşkilatı burada taşeron olarak kullandığı bir uyuşturucu şebekesi aracılığıyla bu şahsı kaçırmak istiyor, bunu kaçırmak için de şahsın kişisel ve insani bazı zafiyetlerini kullanmak suretiyle faaliyeti yürütüyor. Biz, bu kişiyi yakalıyoruz. Bu kişinin somut da aldığı ceza bir yıl on iki ay hapis cezasıdır. Niye? Kişiyi hürriyetinden yoksun bırakmadır.

Keza, başka bir örneği vereyim size: Şahıs burada gene bir yabancı ülkenin vatandaşını hedef alıyor; kişiyi korkutmak, kendi istediği yöne faaliyetini sevk edebilmek amacıyla çeşitli yöntemler uyguluyor. Öncelikle kişinin ev adresini bulduruyor, sonra o bulunduğu ev adresi aracılığıyla "emlakçı" kisvesi altında gidiyor, şahsın alışkanlıklarını, oturduğu yerin fiziksel ortamını vesaire özellikleri keşfediyor, buluyor, bunları keşfini yapıyor. Ardından şahısla temas aşamasına geliyor, şahıs adına bir mezar yaptırıyor, mezar taşını da şahsın adını yazıyor, bunun fotoğrafını çekiyor, şahsa gönderiyor. Ardından, bir süre geçiyor, şahıs adına gazeteyle ölüm ilanı veriliyor, şahsa bu gönderiliyor, bu duyuruluyor. Şahsın oturduğu sokakta düzmece bir kavga oluşturuluyor, havaya silah sıkılıyor, şahsın evine de isabet edebilecek, şahıs üzerinde korku yaratabilecek şekilde böyle bir faaliyet planlanıyor. Bunların hepsine baktığımız zaman özette şu görüyoruz: Kişiyi tehdit, iftira, efendime söyleyeyim, özel hayatın gizliliğini ihlal, kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme, kişinin huzur ve sükununu bozma gibi Türk Ceza Kanunumuzda her biri düzenlenen -bunlar biraz suç yalnız- bu suçlara altı ay, bir yıl, iki yıl gibi hapis cezaları öngörülüyor. Biz kamuoyuna da yansıyan, basında da yer bulan faaliyeti yürütüyoruz. İlk başta 40, 50, 60 gibi sayılarla insanlar gözaltına alınıyor. Bu, tabii, görüntüde görünen kısmı işin ancak biz takip ederken faaliyeti en sonunda 2 kişi kalıyor, cezalandırılabilir pozisyonunda kalan. Niye biliyor musunuz? Çünkü şahıs bizim bildiğimiz klasik anlamda bir casusluk faaliyeti yürütmüyor, işte, bu yürüttüğü faaliyetlerin her birinin de cezası bunlar. Biz burada şunu istiyoruz, diyoruz ki: Bu şahıs başka anlamda, bizim Türk Ceza Kanunu 326'ncı ve 339'uncu maddeleri arasında düzenlenen casusluk fiilini işlemiyor çünkü biz bunu sahada defalarca yaşadık; savcılarımızla, mahkemelerimizle bunu hep konuştuk, teati ettik. Zaten, bu, aslında Teşkilatın bir ihtiyacı vesaire, devletin bir ihtiyacı. Yani, bu, adli makamlarımızın da söylediği, dediği; bunlara ancak bu şekilde bir ceza verilmesi mümkün hâle gelir, ekstra bir ceza. Zaten şunu da ben sayın Komisyona arz etmek istiyorum: Burada başka bir suç olmadan bir suç ihdas edilip de cezalandırılması söz konusu değil, kişinin zaten buradan ceza alabilmesi için, kendisinin öncelikle başka bir suçu işliyor olması lazım. Dolayısıyla, bu sadece o suç işlendikten sonra bu saikle, bahsedilen saiklerle işlendiğinin tespiti hâlinde kişiye daha fazla ceza verilmesini sağlamaya çalışan bir madde, sebep de biraz önce arz ettiğim konu. Bunun bizde onlarca örneği var ve bu şu etkiyi yaratmaya çalışıyor bizim ülkemiz açısından, yabancı servisler yönüyle: Ülkenin rahatlıkla operasyon yürütülebilen, tabiri caizse, diğer servislerin çok rahat bir oyun alanı olarak gösterilmeye çalışılıyor. Biz faaliyetlerimizle bunu engelleme yönünde, tespit yönünde, bir kısmı kamuoyuna yansıyan, çoğunluğu yansımayan birçok engellediğimiz, tespit ettiğimiz, açığa çıkardığımız faaliyetlerle bunun önüne geçiyoruz ancak bunun yasal anlamda da caydırıcılığını sağlayabilmek adına böyle bir şeye ihtiyacımız var.

Bir örnek daha vereyim, örneğin, adam üçüncü bir ülkede bir şahsa, yabancı bir ülkenin şahsına gene suikast düzenleyecek; bunun malzemelerini patlayıcı maddelerini benim ülkem üzerinden, Doğu'dan, bir başka ülkeden getiriyor, benim ülkem üzerinden geçirip üçüncü ülkede bu faaliyeti yerine getirecek. Biz, bunu tespit ediyoruz, adamı yakalıyoruz, adamın aldığı ceza, yargılandığı husus 6136 sayılı Kanun'da izinsiz patlayıcı madde nakletmek, bundan yargılanabiliyor sadece. Dolayısıyla, ben tabii, diğer tespitlere, endişelere bir şey söyleyemem ama bizim muradımız, bu maddenin getirilişindeki tek amaç, tek istenen husus budur. Bizim açımızdan bu, ülke güvenliği açısından, bizim için, devlet için fayda sağlayacak diye değerlendirdiğimiz bir maddedir.

Bunun dışında, yabancı örnekler açısından da şöyle bir şey arz edeyim: Özellikle son beş yılda sadece Doğulu ülkeler açısından değil, pek çok Batılı ülkede de "casusluk" tanımı "casusluk" olarak değerlendirilen fiiller açısından çok büyük bir çeşitliliğe gidildi. Çok yakın tarihte bahsedebiliriz ki, mesela, Hollanda'da aynı buna benzer bir düzenleme geçmek üzere, altı yıla kadar hapis cezası öngörülüyor orada da; İngiltere'de benzer bir düzenleme var, Belçika'da getiriliyor. Bunlar niye oluyor? Çünkü özellikle

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :27

le casusluk faaliyetleri Doğulu ülkeler tarafından tarafından Batılı ülkeler üzerinde çok daha yoğun uygulanmaya başladı, bunlar da onu fark ettiği için casusluk faaliyetlerine veya... Şimdi, onu da hemen arz edeyim. "Casusluk faaliyeti" derken bu klasik anlamda bir casusluk faaliyeti değil ancak ülkenin güvenliğine, ülkenin üçüncü ülkeler nezdindeki güvenilirlik ve imajına zarar veren bu tip faaliyetler, yeni anlayışta, yeni jargonda casusluk veya casuslukla bağlantılı faaliyettir yani bunu alelade bir diğer tehdit veya iftira veya kişinin kişisel verilerini hukuka aykırı olarak ele geçirme fiili olarak değerlendirmek mümkün değil. Dolayısıyla biz bunları bu yüzden ayrı bir değerlendirme adı altında...

Ha, şeyi de mesela bir soru olarak zikredilmişti diye hatırlıyorum: Niye üç yıldan yedi yıla? Şimdi, onu da şöyle arz edeyim: Diğerleri zaten casusluk klasik anlamda casusluk fiilleridir yukarıda ve bunlar gerçekleştirildiği takdirde gerekli ağır cezaları öngörmektedir. Bizim burada kastettiğimiz, oradaki klasik anlamdaki casusluk fiilleri değil, üçüncü bir ülkenin ülkemde yürütmek istediği istihbarat faaliyetini engelleyici yönde ve bir konuyu daha arz edeyim. Bu kişiler Türk vatandaşlarını da aparat olarak kullanıyorlar. Yani bir keşif çalışması için, bir yerde bir tespit için memuru da kullanıyorlar gereken hâllerde. İşte, biz Türk vatandaşlarının da bu tür faaliyetlerde yer alma niyeti olduğu takdirde bir kere daha düşüncelerini temin açısından cezaların caydırıcı olması yönünde

böyle bir ihtiyacı dile getirdik. Sayın Bakanlığımız, sayın vekillerimiz de bu doğrultuda böyle bir çalışma yaptılar.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ben bir soru sormak istiyorum da.

MİT MÜSTEŞARLIĞI HUKUK DAİRESİ BAŞKANI FUAT MİDAS - Buyurun Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Geçenlerde bize gelen bir olaydan dolayı, mesela, emlakçılık yapan vatandaşlar böyle bir faaliyet için diyelim ki işte, falanca yerin adresi içinde yaşayanlar ama emlakçılık faaliyeti gibi yani onu yapan aslında emlakçılık yaptığını düşünerek, hatta ücretini de alarak yapıyor ama böyle bir yurt dışından belki yönlendirilen bir operasyonun bir parçası olmuş oluyor. Yani hem size hem Sayın Genel Müdüre sormak istiyorum: Mesela, bu durumda bu kişinin durumu nasıl değerlendiriliyor? Şimdi, burada özel kastı aranacak ama az önce Selman Vekilimiz de taksirle olan bir ifadeden bahsetti yani casusluk maddelerinde var, hatta ben onu Genel Müdüremize de sordum. Ha, buna bir cevap verebilirsiniz.

MİT MÜSTEŞARLIĞI HUKUK DAİRESİ BAŞKANI FUAT MİDAS - Sayın Başkanım, zaten biraz önce arz ettiğim gibi...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ya, bu da çünkü özel yeni nesil bir faaliyet gibi geldi bana.

MİT MÜSTEŞARLIĞI HUKUK DAİRESİ BAŞKANI FUAT MİDAS - Şimdi, efendim, şöyle: Zaten bu teklifteki, maddedeki suçun oluşabilmesi için bir suç olması lazım. Bahsettiğiniz örnekteki şahıs bunu bir suç olarak yapmıyor zaten yani o şahsın bu faaliyetten hiç haberi yok. Bizim burada biraz önce bahsettiğim "aparat" dediğim Türk vatandaşları bunlar değil. Onlar bu faaliyetin yabancı bağlantılı olduğunu bilerek bu faaliyetin içerisinde yer alan şahıslar. O zaten gerek önceki istihbari aşamada gerekse iş adliyeye döndüğünde adli aşamada net olarak ortaya konabiliyor. Dolayısıyla, bu şahıs açısından hiçbir suç yok zaten efendim. Bu şahıs rutin emlakçılık faaliyetini yaptığını inanarak ve o kasıtlı yapıyor, onda herhangi bir şey yok ama bu şahıs bunu yabancı servisle bağlantılı bir faaliyet olduğunu çoğu zaman içerisinde, hatta kendisi de farklı maddi çıkarlar da elde etmek suretiyle yer aldıktan sonra elbette ki o daha farklı değerlendirilecek bir husus, bu da...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ya, bu örneği mesela avukatlar için dahi söyleyebiliriz. Diyelim yurt dışından bir müşterisi olan avukatın bir konu ile ilgili işte araştırma yapıp hukuki bir mütalaa şeklinde ücreti mukabilinde yapması.

MİT MÜSTEŞARLIĞI HUKUK DAİRESİ BAŞKANI FUAT MİDAS - Onların bunlarla bir ilgisi yok efendim, o farklı bir husus. Biz bunu bilerek soruşturma ve kovuşturma aşamasında da ortaya konabilecek şekilde kasıtlı olarak yapan şahıslarla ilgili bu. Yoksa kalan kısım zaten... Arada birçok insan oluyordum, şoför olarak, taksici olarak alıp bir yerden bir yere götürün. Bu insanların bu konuyu da zaten bir ilgisi yok. Onlar sadece rutin faaliyetlerini yerine getirirken yaptıkları bir çalışmadır; bu ayrı. Bizim bahsettiğimiz bu biraz önce arz etmeye çalıştığım konu.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Örnek mi vereceksiniz?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Tamamlamak için bir şey söylemek istiyorum. "Avukat" deyince birden aklıma geldi.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Soruysa Sayın Vekilim?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Soru, soru.

Şimdi, ben Aydın'da avukatken Yunanistan'dan beni aradılar, Türkçe bilen bir avukat aradı, Yunan vatandaşı, Yunanlı, dedi ki: "İncirliova bölgesinde ve Kuşadası tarafında bazı Rumların daha önce Kurtuluş Savaşı'nda kaçarak gittikleri arazilerle ilgili biz işlemler yapmak istiyoruz." Bu konuda tapu dairesinde araştırmalar yapmak, hukuki danışma ve gerekirse avukatlık işimi yapmak konusunda anlaşmak istediler. Şimdi, bu eyleme girdik, eyleme girdiğimiz yerde de yakında da Söke'de girdik, Söke'de de komando birliği var o bölgede. Şimdi, orada yapacağım araştırma benim devletin güvenliği, iç ve dış yararlarıyla birlikte yabancı bir devletin yani talimatı ve birlikteliği bu suçun içine girer mi?

MİT MÜSTEŞARLIĞI HUKUK DAİRESİ BAŞKANI FUAT MİDAS - Efendim, siz bir suç mu işliyorsunuz? Öncelikle sizin bir suç işlemeniz lazım zaten. Yani suç işlemiyorsanız zaten buna girmemiş oluyor.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Oraya geliyorum.

Başkanım, bir şey daha geliyorum, bir fark var.

Şimdi, Sayın Genel Müdüremüz bir şey demişti. birinci hamleyi yaptık, ikinci hamleyi...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Suçun maddi unsuru var, manevi unsuru var...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Halil kardeşim, dinlemek lazım. Biraz önce gelseydin Bahçeli hamlesini yapmıştık ama yoktun yani.

Şimdi, bakın, "Başka bir suç işlenmeden işlenmez." diyorsunuz, değil mi? Yani mutlaka suç başka bir suç işlenmesi gerekiyor. Bu suçun özelliği demek ki birlikte işlenen suçlardan birisi bu, başka bir suç işlenecek, tek başına ağırlaştırılmış hâli. Bir ağırlaştırılmış hâli maddesi getirecektiniz de bu kadar uğraşmanıza gerek var mıydı? Çok açtı, vermiş olduğunuz örnekler neydi? Uyuşturucu 2 tane... Bunlarla uğraşmaya gerek var mıydı?

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :28

MİT MÜSTEŞARLIĞI HUKUK DAİRESİ BAŞKANI FUAT MİDAS - Vallahi, Sayın Vekilim, biz amacımızı ben size arz ettim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Casusluk ne?

MİT MÜSTEŞARLIĞI HUKUK DAİRESİ BAŞKANI FUAT MİDAS - Casusluk bu.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Casuslukla ne alakası var bu için?

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sağ olun.

Buyurun Sayın Uzun.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım, Sayın Müsteşarım size de teşekkür ediyorum. Konunun bizim açımızdan aydınlanması noktasında gerçekten değerli oldu, samimiyetle söylüyorum fakat temel bir durumun da ortaya çıkmasına sebep oldu. O da şu: Bir suç işlenecek, o işlenmiş olan suç içindeki failin işlediği görünür suç konusunda maddi, manevi unsurları yönüyle bir suç sübut bulacak ve fakat fail aynı zamanda bunu bir başka ülke yararına ülkemiz aleyhine saikiyle işleyecek, doğru anladığımı düşünüyorum. Tanımlamada eksiklik var fakat ceza hukuku saikle hareket edemez. Ceza hukuku kendi ilkeleri gereği oluşan kasıtlı hareket etmek durumundadır. Teknik bir şey söylüyorum: Failin saikine göre bir cezalandırma yöntemi dünyanın hiçbir yerinde yoktur, olmaz. O yüzden bunu dikkate almak gerekirdüzenleme sırasında. Eğer buysa amaç ki öyle olduğu üzerinde herhâlde hemfikir olduk, bu, doğru bir düzenleme olmaz. Bizim, sizin murat ettiğiniz türden bir düzenlemeyi burada yapmak istemeyecek hiçbir arkadaşımız olmaz. Dolayısıyla bunu hem ceza hukuku açısından hem ülke menfaatleri açısından olabilecek hâline getirmek gerekir.

Bir hususu daha ifade etmek isterim. Bugün, evet, casusluk teknikleri dünyadaki teknolojik gelişmelere bağlı olarak farklılık arz etmiş, şekillenmiş, çeşitlenmiş olabilir. Ben, şimdi, burada bu ülkenin bir yurttaşı ve bu milletin bir vekili olarak söylüyorum: Eğer bizim Türk Ceza Kanunu'ndadüzenlenmiş olan "devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk" kavramı içinde gelişen ve çeşitlenen casusluk faaliyetlerinin mücadele içinde yetersiz bir madde varsa söyleyin, hemen getirelim, hemen koyalım. Biz bu ülkenin milletvekilleriyiz, hemen koyalım, ne kadar çeşitlenirse çeşitlensin ama bu ülkedeki çeşitliliğe ya da suç işleme biçimlerine uygunluk arz edecek konuyu net olarak yurttaşlarımızın da hukuk güvenliğini tehlikeye atmayacak şekilde, farklı yorumlara sebep olmayacak şekilde yapalım; bizden beklenen de bu olacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bu "saik"le ilgili kısmı cevaplayabilir misiniz Sayın Genel Müdürüm? Ben "saik" lafını, kelimesini göremiyorum da burada, maddede. Özel kast...

CUMHUR UZUN (Muğla) - Sayın Müsteşarımız ifade ederken failin bu işlemiş olduğu görünürdeki suçu arka planında "saik" olarak bir başka...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Özel kast... Kast herhâlde, kast...

MİT BAŞKANLIĞI HUKUK TEMSİLCİSİ FUAT MİDAS - Saik değil, ben "saik" demedim, "saik" olarak bir şey söylemedim, bu kasıtlı işlemesi hâlinde.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - "Saik"i ben görmedim de burada madde.

MİT BAŞKANLIĞI HUKUK TEMSİLCİSİ FUAT MİDAS - Yani şöyle, bakın, Sayın Vekilim, ben burada hani hukuk tekniği açısından "Şu kelimeyi, bu kelimeyi kullandım." diye bir şeyde iddialı olamayacağım ama Sayın Genel Müdürüm açıklasın o işin hukuk tekniği şeyini.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Yok, yok, eğer "saik"le ilgili kısmı düzeltiyorsanız elbette.

MİT BAŞKANLIĞI HUKUK TEMSİLCİSİ FUAT MİDAS - Ya, benim bozduğum bir şey yok Vekilim, düzeltecek bir şeyim de yok.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Hukuk Müşavirliğinden olunca hani "saik"i özel olarak belirttiğinizi düşünerek o eleştiriyi getirdim, eleştiri de değil aslında, açıklama.

MİT BAŞKANLIĞI HUKUK TEMSİLCİSİ FUAT MİDAS - Sayın Vekilim, ben "saik" kelimesini kullanmadım, "saik" olarak bir şey kullanmadım.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Bir tutanağa, kayıt varsa bakalım Başkanım.

MİT BAŞKANLIĞI HUKUK TEMSİLCİSİ FUAT MİDAS - Sayın Vekilim, ben burada hukuk tartışması içinde değilim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Midas, bir dakika.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Ben de tartışmak için söylemiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Midas, şimdi, konuyu açıklığa kavuşturmak için Sayın Vekilimiz "saik" olarak yani o şekilde belki zihninde kaldı siz söylemediğiniz hâlde, onu açıklığa kavuşturmak için özellikle hem tutanaklara da geçiyor çünkü konuştuklarımız.

Şimdi, ben, maddede zaten "saik" kelimesini görmedim, siz de bunu söylemediğinizi söylüyorsunuz.

MİT BAŞKANLIĞI HUKUK TEMSİLCİSİ FUAT MİDAS - Kullandığımı hatırlıyorum ama kullandıysam da bu amaçla kullanmadım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şu an zaten yani bir Sayın Genel Müdürümüz açıklamayı yapсын.

Buyurun.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Başkanım, bir şey rica edebilir miyim? Ben de tamamlayıcı anlamda bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Soru mu?

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Evet. Çünkü beraber, aynı mahiyette.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Başkanım, bence sorusu olanlar sorsun, ondan sonra hep beraber...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - O zaman tamam, soruları alalım.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Ama önce ben istedim.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :29

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Soru muydu Hocam sizin?

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Soruları o zaman alalım. Aynı zamanda Sayın Hocamız Profesör Doktor Ali Kemal Yıldız da beraber, o da belki cevaplamak ister bazı soruları akademik anlamda.

OGUZHAN KAYA (Çorum) - Başkanım, sorulardan sonra da kifayetimüzakere olsun, üç saattir aynı maddeyi konuşuyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - İlk başta ben Sayın Alp'e söz veriyorum.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Hocama söz verelim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Öyle mi? Peki.

Sayın Özbudun, buyurun, ilk önce size vereyim sözünü.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Teşekkür ederim.

Daha sonra başka bir hususa da değineceğim ama şimdi önce şunu belirtmek istiyorum: Kendi adıma ve diğer vekil arkadaşlarımızın adına bir hususun altını çizeyim. Bizler burada hepimiz devletimizin güvenliğini korumaya yönelik düzenlemelere elbette destek veririz ama bir düzenleme devletin güvenliğini korumak maksadıyla yazılırken, eğer Anayasa'nın çeşitli hükümlerini ihlal ediyorsa, hak ve hürriyetler için tehdit oluşturuyorsa tabii ona itiraz edeceğiz.

Şimdi, iktidar partisi milletvekilleri tahammülsüzlük gösteriyorlar, biz görevimizi yerine getiriyoruz. Müsaade buyurun, görevimizi layıkıyla yerine getirelim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Değerli Hocam...

OGUZHAN KAYA (Çorum) - Tahammülsüzlük göstermiyoruz, bir maddeyle ilgili üç saattir görüşüyoruz.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Bunun bir sınırı yok.

OGUZHAN KAYA (Çorum) - Yani üç saatte görüşülmesi gereken her şeyi konuşuyoruz, konuşuldu yani. Niye tahammülsüzlük...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Öyle yapıyorsunuz.

Müsaade edin.

OGUZHAN KAYA (Çorum) - Öyle bir şey yapmıyoruz, öyle bir şey değil.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Sayın Millî İstihbarat Teşkilatı yetkilisine ben birkaç soru sormak istiyorum: Birincisi, bu çok önemli bir madde, siz de zaten buradaki müzakerelerden anlamış bulunuyorsunuz. Elbette Millî İstihbarat Teşkilatının elinde bizim elimizde olmayan veriler vardır ama bu kadar hayati bir madde madem gündemimize geliyor, acaba siz bize bu elinizdeki velilerden oluşan bir rapor sunsanız ve biz o raporların ışığında böyle bir maddeyi müzakere etsek daha faydalı olmaz mıydı? Birinci sorum bu olacak.

İkinci sorum, bir örnek verdiniz, bir kişinin evine yönelik özel hayatına yönelik tacizler, vesaire, mezar taşı ifadelerini içeren ifadelerini içeren şimdi ben orada anlamakta güçlük çektim. Oradaki mağdur, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı; fail, yabancı devlet vatandaşı mıydı? Yani nereden bu maddeyle bağlantı kurduk?

MİT BAŞKANLIĞI HUKUK TEMSİLCİSİ FUAT MİDAS - Hayır, efendim.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Çünkü zaten orada birçok Ceza Kanunu maddesini ihlal eden bir dizi fiil tanımladınız, bununla ilgili bir açıklamanız olursa memnun olurum.

Sonra, emlakçılarla ilgili bir hususa işaret ettiniz. Şimdi, benim seçim bölgem Antalya. Antalya'da gayrimenkul piyasası Rusların eline geçmiş durumda. Bunu siz de istihbarat görevlisi olarak gayet iyi bilirsiniz. Hatta şu kadarını söyleyeyim: Antalya'da öyle bazı siteler var ki sitelerin yönetimi Rusların eline geçmiş durumda. Şimdi, bunu önlemeye matuf bir düzenleme değil bu.

Bakın, Türkiye'de çok kontrolsüz bir göç politikası izleniyor ve o göç politikası çerçevesinde sınırlarımız delik deşik olmuş durumda. Bu sınırlardan göçmen olarak girip çıkanlara hangi şekilde olanak tanınıyor bilmiyoruz ve bunların bir kısmının ajan olduğu konusunda bizim de çok ciddi şüphelerimiz var.

Bir hususa daha işaret edeyim: Türkiye Cumhuriyeti devleti bırakın bu göçmenlere yerleşme hakkını tanımayı, 400 bin dolarlık mülk edinene vatandaşlık verdi ve bunlar bizim millî güvenliğimizi, devletin güvenliğini çok ciddi olarak tehdit ediyor.

Şimdi, bu formülasyon, bu bahsettiğim fiiller dizisini önlemeye matuf mu Sayın Yetkili? Ben sizin cevabınızı merak ediyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Ben teşekkür ediyorum.

Değerli Hocam, bir şeyi de açıklığa kavuşturalım. İktidar partisi milletvekillerinin tahammülsüzlük gösterdiği yok, gayet demokratik bir ortamda -siz de her zaman ifade ediyorsunuz- tartışma yapıyoruz, görüşme yapıyoruz, müzakere ediyoruz.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Tabii ki.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - O yüzden bütün milletvekillerimizin sabrına da teşekkür ediyorum.

Şimdi soru değil mi? Yani soruları alalım.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Soru, çok kısa soru.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, olur, olur.

Buyurun Sayın Ünver.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Şimdi, Sayın MİT Başkanlığı Hukuk Müşaviri Sayın Midas, "Failin, suç işleyen failin yabancı ülkenin faaliyeti kapsamında yapıldığını, suçun o kapsamda işlendiğini bilecek." ifadesini kullandı. Önce bir suç, sonra o suç işlenirse yabancı ülke faaliyeti kapsamında bu suçtan da cezalandırılacağını ifade etti. Ama maddenin yazılışı yani bundan daha geniş bir alanı kapsıyor, bizim esas itiraz noktamız orası.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :30

Şimdi, yabancı bir devlet ve organizasyonun talimatı doğrultusunda bir suçun işlenmesinde bir problem yok, zaten o konuda hemfikiriz ama "stratejik çıkarları" da buraya eklendiği zaman kapsam o kadar genişliyor ki, sizin tarif ettiğiniz noktanın dışına çıkıyor bu ihdas edilen suç.

Hangi ülkelerin hangi stratejik veya hangi organizasyonu, hangi stratejik çıkarları olduğunu ve bunların Türkiye veya devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları aleyhine olacağını sade vatandaş nereden bilecek? Bunu bilme şansı var mı? Mesela, örneklendirelim: Türk Ceza Kanunu'nun 309'uncu maddesindeki, işte, "Cebir, şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın öngördüğü düzeni ortadan kaldırmaya veya tarif edilen suç..."

Şimdi, Türkiye'de, ülkemizde bu tarif edilen suç kapsamında haklı, haksız bir sürü kişiye, bir sokak eylemine, bir gösteriye, protesto eylemine yönelik dava açıldı, davalar açıldı. Şimdi, böyle bir eylemin içerisinde bulunan bir şahıs, bir fail veya şahıslar, failer bu madde kapsamına girer mi? Girer. Stratejik, yabancı bir devlet ve organizasyonları, stratejik çıkarları doğrultusunda eğer Türkiye'de, işte iktidarı değiştirmek, şu, bu gibi çeşitli stratejik çıkarı olan ülkeler ve organizasyonlar varsa bu suç da buraya girer. Dolayısıyla talimatın dışında burada çok geniş bir alan düzenleniyor yani kırırdadığınız zaman -amiyane tabiriyle söyleyeyim- sizi bu maddeden ikinci bir suçtan cezalandırılma riski doğar. O yüzden, bu genişlikte buranın düzenlenmesi bence az önce ifade ettiğimiz gibi suçta kanunilik ilkesini karşılıyor. Bununla ilgili yani bu "stratejik çıkar" nasıl tarif edilecek, ne olacak? Bununla ilgili de bir değerlendirme veya açıklığa kavuşması açısından bir şey söylerseniz memnun olurum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Alp.

İNAN AĞÜN ALP (Kars) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın milletvekilleri, bu çerçeve kanun teklifinin 16'ncı maddesinde çok sorunlu alanlar var, dünden beri tartışıyoruz. Bir tanesi de şu: Kişilerin bir ceza yargılaması sonucunda yani beraat bile etseler yargısal bir sürece maruz kalmaları bile Türkiye'de başlı başına bir cezaya dönüşebiliyor yıllar süren davaları göz önüne alırsak. Şimdi, bu yasa teklifinin 4'üncü maddesinde suçtan kovuşturma yapılmasını Adalet Bakanının iznine bağlamışsınız ve bu demek oluyor ki soruşturma yapılabilir, savcılar bu suçla ilgili soruşturma başlatabilirler. Yüzlerce savcı binlerce fiilden dolayı bu suçla ilgili soruşturma başlatabilirler, bunun kovuşturma aşamasına geçebilmesi de Adalet Bakanının iznine tabi kılınmış. Şimdi, bundan dolayı kişiler ifadeye çağrılabilir mi? Çağrılabilir. Birçok insan casusluk suçlamasıyla yıllar süren bir soruşturma altında kalabilir. O dosyalarda gizlilik kararı alınabilir. Casus suçundan önce tutuklanabilir. Dava açılmadan, tutuksuz, tutuklu olarak aylar süren bir cezaya maruz kalabilir. Bu, çok büyük bir sorun değil mi sizin için yani? Hem Türk Ceza Kanunu'nun yedinci bölümünde düzenlenen suçlar dışında işlenebilecek tüm suçları bir araç suç kabul ediyorsunuz ki bu, yüzlerce suç demektir hem de bu suçları araç suç olarak işleyenbelki milyonlarca insanı da soruşturma tehdidi altında bırakıyorsunuz. O zaman, eğer gerçekten doğru bir şey yapmak istiyorsanız, mesela sadece 4'üncü maddede "kovuşturma" kelimesi yerine "soruşturma" yazın, soruşturmayı Adalet Bakanının iznine bağlayın. Böylelikle önce deliller toplanır, kuvvetli bir suç şüphesi oluşur. Ve de casusluk gibi böylesine teknik bir suçlamadan dolayı bir inceleme yapılmış olur Bakanın önüne gelinceye kadar. Ve dava açılması için yeterli bir sebep varsa açılır ama yoksa da en azından insanlar yıllar süren bir eziyete maruz kalmazlar. Bunu niye soruşturma yazmadınız da kovuşturma yazdınız? Birinci olarak bunu sormak istiyorum.

İkinci de arkadaşlarımız söylediklerine ek olarak, ben MİT'ten gelen kıymetli bürokratımızın sunumunu dinledim. Eğer doğru anladiysam casusluk fiillerinde artık zamanın ruhuna, çok çeşitli eylemlerle karşılaştıklarını, Türk Ceza Kanunu'nun 326 ile 339'uncu maddesi arasında düzenlenen suçların kapsamına girmeyen fiillerle işlenen casusluk faaliyetleriyle karşılaştıklarını ve bu nedenle bir başka suçu özel bir kasıtlı işleyen failerin de casusluk suçu işleyebildiklerini ve bu nedenle yeni bir madde ihdasına ihtiyaç duyduklarını söylüyor. Doğru değil mi, tam olarak böyle. E, tamam. Tamam da bizim itirazımız sizin tanımlarınıza, muğlak ifadelerinize, gri bıraktığınız alanlara, suçun unsurlarına yönelik itirazlarımız var dünden beri. Siz soruların hiçbirini bu cihetten değerlendirmediniz. Neden ihtiyaç duyduğunuzu söylediniz ama mesela "siyasal yarar" kavramı sizin için de sorunlu değil mi arkadaşlar? Yani dünden beri aynı şeyleri tartışıyoruz. Siyasal yarar üzerinden bir suç tanımı yaptığınız zaman milyonlarca insanın hukuki güvenliği ortadan kalkmış oluyor. Bu alanlara ilişkin bizim itirazlarımız var. Bu, çok muğlak düzenlemedir. Devletin "iç ve dış siyasal yararları" ifadesine bir yığın şey sokulabilir. Yabancı bir devlet ve organizasyonun stratejik çıkarları ve talimatı doğrultusunda yani talimat almasa bile yabancı bir devletin stratejik çıkarı yönünde istemeden de vatandaşların hareket ettiği durumlar içine girebilirler. Az önce Sayın Bülbul'ün söylediği örnek üzerinden... Siz dediniz ya "Süleyman Bülbul'ün örneğine suç işlememiz lazım." diye. Diyelim ki o askerî alanda bir araştırma yaptığı sırada bir müessirfil işlemiş olsun çünkü herhangi bir suçta bu işlenebiliyor. Bir görevli oradan çıksın ve bir itiraz etsin, bir müessir fil işlenmiş olsun. "O müessir fil de özel kasıtlı işlendi." diyebilir mi bir savcı. Diyebilir. Bu kadar geniş bir dünyada dünden beri örnekler veriliyor. Bütün bir ceza kanununu araç suç hâline getiriyorsunuz arkadaşlar. Savcılar da bu işin içinden çıkamaz yani failin hiç niyeti olmasa bile bir yığın düzenlemeyle bu suç kapsamına alınabilir. Bu nedenle sakıncalar görüyoruz. Bu 2 cihette açıklama rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Başka sorusu olan var mıydı?

Buyurun Sayın Uçar.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Aslında ben genel bir değerlendirme yapacaktım ama buna önergemizdeki gerekçemizin okunmasıyla yeterli olacağını düşünüyorum. Ama ben de sadece bir soru soracağım tam da tartışılan, yöneltilen sorular paralelinde.

Şimdi, biz bu kanuni düzenleme yapılırken yedinci bölüm dışında kalan hatta tam olarak şöyle okuyayım: "Bu Bölümde - yedinci bölümde- düzenlenen suçları oluşturmamak kaydıyla, Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları aleyhine yabancı bir devlet veya organizasyonun stratejik çıkarları veya talimatı doğrultusunda suç işleyenler hakkında..." Bu yedinci bölüm neden oluşuyor, tek tek yedinci bölümdeki suçlara bakmak lazım.

"Yedinci Bölüm 326'ncı madde devletin güvenliğine ilişkin belgeler; 327'nci madde devletin güvenliğine ilişkin bilgileri temin etme, 328'inci madde siyasal veya askerî casusluk, 329'uncu madde devletin güvenliğine veya siyasal yararlarına ilişkin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyona:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :31

bilgileri açıklama, 330'uncu madde gizli kalması gereken bilgileri açıklama, 331'inci madde uluslararası casusluk, 332'nci madde askerî yasak bölgelere girme, 333'üncü madde devlet sırlarından yararlanma, devlet hizmetlerinde sadakatsizlik, 334'üncü madde yasaklanan bilgileri temin, 335'inci madde yasaklanan bilgilerin casusluk maksadıyla temini, 336'ncı madde yasaklanan bilgileri açıklama, 337'nci madde yasaklanan bilgileri siyasal veya askerî casusluk maksadıyla açıklama, 338'inci madde taksir sonucu casusluk fiillerinin işlenmesi ve 339'uncu madde devlet güvenliğiyle ilgili belgeleri elinde bulundurma" diye somut mevcut Türk Ceza Kanunu'nda bulunan maddeler var. 339'a ek yapılıyor. Hakikaten merak ediyorum; bu, yedinci bölümde sayılan bütün bu maddelerin dışında kalan ve bu teklifle getirilmek istenen daha muğlak bir tanımlama yerine daha somutlaştırma imkânı yok muydu ya da sizler buradan bunu daha somutlaştırabilir misiniz? Bu yedinci bölümde kaç tane suç tipi saydım; açık açık yazılıyor ki maddelerin tamamını okumadan, sadece başlıklarıyla geçtim. Bu yüzden, 339'a ek olarak getirilmiş olan düzenlemenin içeriğini daha somutlaştırıp, daha belirli bir hâle getirip yedinci bölümde tek tek saydığım maddelerin dışında kalabilecek olan nedir, lütfen açıklar mısınız? Bekliyoruz, merak ediyoruz çünkü her şey var zaten yedinci bölümde.

SELMAN OĞUZHAN ESER (Karaman) - Eylem ve fiiller üzerinden bir düzenleme yapıyoruz.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Yedinci bölümde hepsi var ama sizin...

SELMAN OĞUZHAN ESER (Karaman) - Bilgi ve belge üzerinden...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Tamam, o zaman somutlaştıralım.

SELMAN OĞUZHAN ESER (Karaman) - Belgeleri konuşabiliriz, 339'un tamamını.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Bu yedinci bölümün dışında kalan her şeyi, uluslararası alanda yapılacak bütün çalışmaları...

Yani bazen gidip konferanslara katılıyoruz, bir şey oluyor ya da işte başka şeyler, durum söz konusu oluyor. Şimdi, o zaman, biz uluslararası alanla ilişkili olan herkesi bir şekilde 339'a ek olarak getirilen maddenin içine koyacağız. Bunu somutlaştırma imkânını yok muydu ya da bu somutlaştırmayla yedinci bölümün dışında kalan nedir? Lütfen açıklayın.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Sayın Başkanım, Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

Efendim, öncelikle arz etmem gereken husus şudur: Maddenin, önerilen 339/a maddesinin metnin de "Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları lehine yabancı bir devlet veya organizasyonun stratejik çıkarları veya talimatı doğrultusunda suç işleyenler" demek kaydıyla bu ibarenin belirsiz olduğu söylendi, eleştirildi efendim. Bunu, bu ibareleri, bu bölümde biraz önce sayın vekilimin ifade ettiği gibi, hem 326'da... Girişi şöyledir 326'nın: "Devletin güvenliğine veya iç veya dış siyasal yararlarına ilişkin belge veya vesikaları kısmen veya tamamen yok eden, tahrip eden..." Burada yok etme, tahrip etme, sahtecilik yapma, belgenin yani devlet sırrı niteliğindeki bir belgenin elde edilmesi, yok edilmesi. 327 de yine aynı mahiyette, aynı terminolojiyi kullanıyor "Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından niteliği itibarıyla gizli kalması gereken bilgileri temin eden kişiye üç yıldan sekiz yıla..." 328'de aynı şekilde siyasal veya askerî casusluk kastıyla yaparsa aynı 326 veya 327'deki bakın özel kast. Dediniz ki: "Saik nerede, Kast nerede?" Kast burada işte, 328'de. Saik ile kast -biraz sonra belki hocam daha detaylı açıklama yapacaktır, ben onun yanında çok o konuya girmek istemiyorum ama- özel suçun unsurlarından biri de kastır malumunuz olduğu üzere. Kastı da hocalarımız genelde ikiye ayırırdı; genel kast, mahsus kast, özel kast. 328 özel kastın tipik örneği, devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından, niteliği itibarıyla gizli kalması gereken bilgileri, siyasal veya askerî casusluk maksadıyla temin eden kimseye on beş yıldan yirmi yıla kadar hapis cezası. Devam eden maddeler de var. Biraz önce sayın vekilimin buyurduğu üzere 331'inci madde var, uluslararası casusluk. Bakın efendim, yabancı bir devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından, niteliği itibarıyla gizli kalması gereken bilgileri diğer bir yabancı devlet lehine, siyasal veya askerî casusluk maksadıyla başka bir ülkenin lehine olacak şekilde, başka bir ülkenin aleyhine olacak şekilde siyasal, askerî yararlarına aykırı olacak şekilde bir suç işlemeyi, bilgileri temin etmeyi cezalandırıyor 331'inci madde. Burada neyi ifade etmeye çalışıyorum? Maddenin içindeki terimler tamamen şu an Türk Ceza Kanunu'nun, Ceza Hukuku'nun içinde var olan, geçmişten günümüze kadar içtihatlarla şekillenmiş olan, uygulamacıların da bu konuları bildiğini düşündüğümüz terimler; farklı bir terminoloji, farklı bir jargon ya da farklı bir yeni unsur getirmiyoruz efendim. Bu bölümdeki terimleri arz ediyorum. birincisi, bu.

İkincisi, efendim, bu düzenleme başka ülkelerde var mı? Başka ülkelerde de benzer düzenlemeler var. Özellikle sayın vekillerimiz, etki ajanlığı üzerinden maddedeki suçu ve unsurları eleştirdiler. 339/a maddesinde etki ajanlığı suçu yoktur efendim. Etki ajanlığı nedir? Birtakım yanıltıcı ya da yalan ibarelerle ya da başka şekilde kamuoyunu yanıltmak, manipüle etmek. Kendi ülkemiz aleyhine olabilir ya da başka ülkelerin lehine, başka ülkelerin aleyhine şeklinde bir kamuoyu oluşturmak, olmayan bir şeyi kamuoyuna inandırmak şeklinde kısaca arz ediyorum. Tabii ki bunun daha teknik tabirleri var. Bu maddede etki ajanlığı diyebileceğimiz bir unsur yok. Suçun öncelikle unsuru bir suç işlenmesidir. Tabii ki burada bir suç ayrımı yok. Denildi ki: "Suç ayrımı var mı?" Sayın Süleyman Bülbül Vekilimiz "Ya, hangi suçlar?" Bir suç ayrımı yok açıkçası burada, bir katalog yok, bir şey yok, olmaması da gerekir. Çünkü hangi suçun, hangi saikle, ne zaman, nerede, kimin tarafından işleneceğini bilemezsiniz. Hangi suçlar sorunun altına yazılabilir mi? Yazılabilir ama herhâlde bir 50 maddenin altına aynı şeyi, bunun devletin aleyhine, siyasal, askerî yararları aleyhine işlenmesi hâlinde verilecek ceza, yarı oranında artırılır, verilecek ceza bir kat artırılır diye her maddenin altına tek tek girip yazmamız icap edecek. Bu, takdir edersiniz ki yasama faaliyeti bakımından daha zor bir durum olur, hukuk tekniği bakımından da eleştirilebilir. İkincisi, herhangi bir araştırma yapmak, herhangi bir konuyu ister hani yabancı müvekkiller adına olsun, yabancı müşteriler adına olsun, ülkemizde herhangi bir araştırma yapmak ya da açıklama yapmak ya da bilgi sunmak bu maddenin kapsamına girmiyor. Etki ajanlığı durumu hâli bu düzenleme için geçerli değil. Eğer bir avukat, müvekkil adına bir araştırma yapıyorsa, bu araştırmayı da hukukun içinde yapıyorsa, bu araştırma kimsenin kişisel verilerini ihlal etmiyorsa, açıklamıyorsa, haksız ya da hukuksuz yere temin etmiyorsa suç değildir; yabancıyla paylaşılsa bile. Antalya'daki gayrimenkullerin değerini, nerede ucuz, nerede pahalı var, nerede boş, nerede dolu var; bunları söylemek yabancı adına da olsa bir suç unsuru içermektedir, bu suçun kapsamında da değildir. Etki ajanlığı nerede var? Bakın, ben mukayeseli hukuk üzerinden size arz edeyim. Fransa "Fransa'ya karşı düşmanlık veya saldırı eylemlerini kıskırtma ve ülke çıkarlarına zarar verme amacıyla yabancı kişi ve kurumlarla

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih: Saat : Stenograf: Kayıt: Bütçe Uzman: Sayfa :32

istihbari ilişki kurmak, ülke çıkarlarına zarar verme ihtimali olan bilgi ve belgelerin yabancılarla paylaşımı, bu bilgi ve belgelerin toplanması ve depolanması, aynı şekilde, yabancı çıkarlarına hizmet etmek amacıyla askerî ve sivil kuruluşlarla bilgi paylaşılması..." hem 326'nın içinde, bizim Türk Ceza Kanunu'muz içinde olan suçları yazmış, hem de aynı zamanda etki ajanlığını buraya aslında Fransa, Ceza Kanunu'na yedirmiş. Bakın, Belçika'da 8 Nisan 2026 tarihinde yürürlüğe girecek yeni ceza hükümlerinde şu vardır: "Belçika Hükümeti'nin bilgisi olmadan, ulusal çıkarlara zarar vermek amacıyla -bakın, Belçika ulusal çıkarlarına zarar vermek amacıyla- aktif veya gizli olarak demokratik karar alma süreçlerini etkilemeye çalışan kişiler hakkında da dava açılacaktır." ceza davası. Etki ajanlığı işte budur efendim. Belçika'nın 8 Nisan 2026 tarihinde yürürlüğe koyacağı şey, etki ajanlığının bire bir örneğini burada görmüş oluyoruz. Bu var mı bu maddede? Efendim, bu maddede bu yok. Bu maddenin ön koşulu, bir suç işlemek. Diyeceksiniz ki ifade özgürlüğüyle ilgili suçlar da buraya girebilir. Girebilir ama kasta bakacaksınız, bağlamına bakacaksınız. En baştan zaten eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz, oradan başlamak lazım. Siyasi birtakım açıklamalar bu kapsamda değildir, eleştiriler bu kapsamda değildir. Öncelikli şartı bir suç olmalıdır. Suç olmadan zaten buraya, bu maddeye gelinmez. Deniliyor ki: O zaman kovuşturma şartı ne ifade ediyor? Kovuşturma şartı da sayın vekilimiz dedi ki: "İzni tehdit unsuru olarak görüyoruz." Asıl tehdit unsuru değildir efendim, buradaki izin aslında bir güvencedir. Savcılarımızın ola ki bir yanlış uygulaması olursa, dava açmadan önce en azından bir izin alınsın ki, bunun, hakikaten kastın doğru değerlendirilmediği, bunun, yabancı bir ülkenin lehinde ya da organizasyon lehinde yapılıp yapılmadığı, işlenen suçun... İşlenen bir suç olmalı ortada ve bu suçun da özel kastla, yabancı bir ülkenin lehine işlendiğinin ortaya konulması lazım. Bu anlamda izin müessesesi bir güvencedir, teminattır vatandaşlarımız için. O anlamda izin müessesesi önerilmiştir maddede efendim. Suç bakımından bir ayırım da yoktur maddede, onu da arz etmek istiyorum efendim.

Diğer yönden efendim...

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir saniye, daha bitmedi herhâlde. Bu konuyla mı ilgili mi? Yani spesifik...

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Bu konu evet ama...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Soru mu o?

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

Bir dakika Sayın Genel Müdüremiz, soru...

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Sayın milletvekilleri, ben Sayın Genel Müdürün sunumundan çok etkilendim ve bence bu tartışmayı da burada bitiriyor çünkü bu kanunun bir etki ajanlığı kanunu olmadığını söylediniz; doğru mu efendim?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Doğrudur efendim.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Eleştirilerin ve siyasi açıklamaların da etki ajanlığı kapsamına girmeyeceğini söylediniz.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Tabii ki efendim.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Efendim, ben şimdi size Gezi davasının 19/02/2019 tarihli 2019/1811 numaralı iddianamesinin 23'üncü sayfasının birinci bölümü girişindeki etki ajanlığı tarifini anlatıyorum: "2011 yılında ülkemizde temelleri atılan ve 2013 yılı Mayıs ayı itibarıyla sahneye konulmaya çalışılan, kamuoyunda 'Gezi Davası' 'Gezi Parkı eylemleri' olarak anılan ancak aslında bir kalkışma hareketi olan, iddianameye konu eylemlerin vahametini anlatması açısından iki kişi sanıklar arasındaki telefon konuşmasında provokatif paylaşımlar yaparak etki ajanlığı yaptıkları, olayların ülkemiz açısından son derece vahamet arz ettiği dikkate alınarak iddianamenin ilk bölümünde olayların ne şekilde gelişerek kurgulandığı ve ülkemizde yaşanan kalkışmanın kronolojisinden bahsedilecektir." demek suretiyle zamanında, bu kanun hiç düzenlenmeden ve yürürlükte dahi yokken bir iddianameye konu olmuş, bu iddianame Yargıtay tarafından onaylanmış ve -şu anda bunun siyasal sonuçlarını da biliyorsunuz- o zaman dahi iki kişi arasında geçen telefon konuşması provokatif paylaşım kabul edilerek fiili etki ajanlığı olarak tanımlanmıştır.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN -

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Bir dakika bitireceğim.

Devam ediyorum Sayın Genel Müdürem öyle değil yani biz etki ajanı nedir, ne değildir; o zaman size kendi kararlarınızla ispat edelim.

Yine, Gezi iddianamesinin 404'üncü sayfasından anlatıyorum: "Bu çalışma kapsamında Türkiye'ye döndükten sonra Hükümete karşı ayaklanma çağrısı yapan 'Mi Minör' isimli tiyatro oyunu sergilenmeye başlanmıştır; tiyatro oyunu. Gezi kalkışmasında diğer oyuncu, sanatçı ve halkı eyleme davet ederek 'Mesele sadece Gezi Parkı değil arkadaş, sen hâlâ anlamadın.' şeklinde 'tweet'le ayaklanma çağrısı yaptığı ve bu suretle etki ajanlığı yaptığı anlaşılmıştır." İddianame efendim bu bakın; "tweet" atarak etki ajanlığı yaptığını kabul etmişsiniz siz zamanında. Ne suretle? Sanatçılar eyleme davet etmek suretiyle.

Yine, Gezi iddianamesinin 406'ncı sayfasından okuyorum: "Tiyatro ve sinema oyuncularını etki ajanlığı yaparak sokak eylemine çekmeye çalıştığı tespit edilmiştir sanığın." diyor. Bakın, etki ajanlığı tariflerinize bakın.

Yine, iddianamenin 426'ncı sayfasında "İnsanları galeyana getirmeye ve yönlendirmeye çalıştığı, olayları engellemeye çalışan emniyet mensuplarına yönelik, olay yerinde bulunan terör mensuplarınca direnci artırmaya çalıştığı, organizasyon içinde kendisine verilen etki ajanlığı faaliyetini yürüttüğü..." diye sanık suçlamışsınız. Daha çok var bakın; şimdi Gezi davasının 94'üncü sayfasından yine okuyorum: "Sosyal medya üzerinden halkı Hükümet ve devlet güçlerine karşı tavır almaya davet eden, kışkırtıcı çağrılar yapan 'Taksim dayanışması' olarak bilinen grubun faaliyetlerini" anlatıyor. "Bu sesi büyüteceğiz." 'Hükümet istifa!' 'Gücümüzü gördünüz.' 'Sokakta kazanacağız.' şeklinde açıklamaları ve çağrılar yaparak olayın büyümesinde aktif rol alan ve bu suretle etki ajanlığı yaptıkları tespit edilen..." diye suçlamalar yapılıyor.

Ya, hepinizin durup düşünmesi lazım arkadaşlar ya. Can Atalay, Osman Kavala bu kanunlar yürürlükte değilken etki ajanlığından ceza yediler arkadaşlar ya, olmayan suçtan ceza yediler ya. Siz neyi savunuyorsunuz! Savunulacak bir dayanak yok burada. Bu kadar muğlak ifadeyle yeni bir suç ihdas edemezsiniz. Çekin bunu, çekin, yeniden bir değerlendirme yapalım arkadaşlar. Yani Sayın Profesör, Sayın Hocam, düzenlemeye muhtaç bu. Bunda ısrarın, 2 günlük şeyin bir alemi yok. Delil ortada. Bu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyona:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :33

zaten Anayasa Mahkemesinden de geçmez zaten dünya bize güler. Bir de "Etki ajanlığı değil bu suç." diyorsunuz ya. Nedir peki kardeşim?

Bu cihetlerden bu değerlendirmeye alınsın. Delil ortada; bunlar tebliğname, kararda var, karardan okuyorum. Lütfen yani Sayın Başkan. Yeterince de anlaşıldı bence 16'ncı madde.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Başkanım, bu madde üzerinde bence yeterince kifayeti müzakere oldu, oylayalım, Genel Kurula kadar çalışırsa da çalışsın.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, sorum var.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Başkanım, karşılıklı sorular bitmiyor ki ya.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Soru mu Sayın Uçar?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Başkanım, bu maddeyi oylayalım artık.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Oylayacağız.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Hayır, bence devam edelim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun, Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Şimdi, az önce Serap Hocam "Tahammülsüz davranıyorsunuz." dedi; haksız değil yani.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Tahammülsüz falan davranmıyoruz.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Onu söylerken yine sizi kastederek söyledi, siz hâlâ aynı kasıtlarla devam ediyorsunuz.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Bu maddeyle ilgili 10 defa söz aldınız, 10 defa söyleyeceklerinizi söylediniz.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Yapmayın, konuşacağız, tartışacağız, müzakere edeceğiz. Ha, müzakere etmek istemiyorsanız buyurun, oylayın, geçirin.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Ya, siz tartışmıyorsunuz. Siz Genel Müdürü ikna etmeye çalışıyorsunuz, Genel Müdür sizi ikna etmeye çalışıyor. Kimse kimseyi ikna edemez ki.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Konuşacağız tabii ki bunları.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkari) - Geri çekilecek işte belki.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Çekilecek mi sence bu kanun?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sizin içinizden itiraz eden de yok, siz niye sürekli itiraz ediyorsunuz?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Daha önce geri çektiniz, çekmediniz mi? Üç ay önce geri çektiniz. Ben mi çektim?

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Genel Kurula kadar tartışalım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Karşılıklı konuşmatalım.

Buyurun Sayın Uçar, soru varsa alalım.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Şimdi, ben Genel Müdüremüz ifade ederken soruma net bir cevap alamadım. İfade ederken gelişen içtihatlarla göre yapılan bir düzenlemeden bahsettiniz. Bu yabancı devlet organizasyonlarının stratejik çıkarlarını ve talimatını bu içtihatlar nasıl tanımlıyor? Biraz açar mısınız, daha somutlaştırabilir misiniz? Çünkü çok böyle genel geçer ifadeler kullandınız.

İkincisi, "Kasta bakacaksınız." diye bir tabir kullandınız. Tabii, bu siyasallaşan yargı sistemi içerisinde hele hele bu hâkim ve savcıların bu denli siyasallaşması kapsamında bu kadar geniş yetkili, bu kadar muğlak, bu kadar belirsiz bir tanımlama karşısında hâkim ve savcılarının nasıl bir soruşturma yürüteceklerini ya da kovuşturma yürüteceklerini düşünüyorsunuz?

Üçüncüsü, Sayın İnan sordu; evet, Adalet Bakanının iznine yönelik cevap verdiniz ama neden soruşturma aşamasında değil de kovuşturma aşamasında olmasına dair bir cevap vermediniz? O sorunun cevabını ben de merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyoruz.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkari) - Sayın Başkan, benim de çok kısa bir sorum var, birlikte değerlendirilebilir büyük ihtimalle.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun, sorun.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkari) - Ben de tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben çok basit bir şeyi merak ediyorum: Bu kanun maddesini muhalefet bloku olarak hepimiz farklı algılıyoruzken bunun uygulayıcısı hâkim, savcılarının böyle algılamayacağını düşünüp bir muğlak madde yapmak yerine niye net, belirli, etkin sonuç doğurucu bir düzenlemeye çevirip önümüze getirip öyle oylamayı doğru bulmadınız? Biz iş ve işlemlerin ne şekilde yürüdüğünü, yargı camiasında ya da hukukçular arasındaki o kanuni yorumun belki bir nebze birbirleriyle örtüşebileceğini biliyoruz ama bundan ceza yiyecek kişiler; vatandaşlar. Bu vatandaşlar hangi cezaya ilişkin kendilerini ne şekilde bir oto sansüre, otokontrolle yönelik bir eylemsellik içerisinde sokacak; bunu çok merak ediyorum. Bu konuda neden daha belirli, daha tutarlı, net bir kanun yapım tekniğine başvurulmadı?

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hocam soru mu vardı sizin?

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Hem bir soru hem bir değerlendirmek istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun hocam siz.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Şimdi, siz gayet iyi biliyorsunuz; akademik dünyada görev yapan kişiler, akademik çalışmalarını için çeşitli burslar vasıtasıyla yurt dışına gidiyorlar. Bütün hükümetler burs veriyor; Alman Hükümeti, İngiliz Hükümeti, Amerikan Hükümeti vesaire. Farz edin ki bir akademisyen, bir genç doktora için burs aldı, Amerika'ya, İngiltere'ye, Fransa'ya bir yere gitti ve orada da Türkiye'de izlenen tarım politikaları üzerine bir tez yazdı. Bu tezin içeriğinde izlenmekte olan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :34

tarım politikalarının yanlışlıkları var. Bilimin amacı bu zaten; yanlışın altını çizmek, doğruyu göstermek ve bu politikaların sonucunda da Türkiye'deki gıda enflasyonunun çok yükseldiğini, açlık ve yoksulluğun arttığını yazdı tezinde. Şimdi, bu getirilen maddeyle biz bu genci koruyabilecek miyiz? Anayasa'da yazan bilim hürriyetini kullanmak suretiyle bu genç gayet masum bir biçimde bilime katkıda bulunmak, ülkesine hizmet etmek için gitti, doktora tezini yazdı ama şimdi bakıyoruz, "ülkesinin siyasal yararları" ifadesi pekâlâ bu kavramın içine dâhil edilebilir, güvenlik meselesi hâline getirilebilir. E, bursun kaynağı yurt dışı olduğuna göre diğer unsur da ortaya çıkmış oluyor. Biz, böyle bir genci nasıl koruyacağız? İlk sorum bu.

İkinci eklemek istediğim husus ise şu: Sayın Adalet Bakanlığı görevlisi bize dedi ki biraz önce: "Adalet Bakanının iznine tabi olma koşulu bu madde bakımından bir teminatır yani hakkı koruyan bir unsurdur, hakka herhangi bir zarar getirmez." Ben de tam aksine olan fikrimi ifade etmek istiyorum: Adalet Bakanı dediğimiz kişi kimdir? Bir yüksek bürokrattır. Anayasa'nın 106'ncı maddesine göre Cumhurbaşkanı tarafından atanır, Cumhurbaşkanı tarafından da azledilir. Yani nereye bağlıdır bu Adalet Bakanı dediğimiz kişi? Ben şahıslar dışında konuşuyorum, genel ve soyut konuşuyorum. Cumhurbaşkanıya bağlıdır. Şu anki Cumhurbaşkanı da kastetmiyorum, alınganlık yapmayın. Demek ki Cumhurbaşkanı'nın iradesine tabi bir kişiden bahsediyoruz. Peki, Cumhurbaşkanı bu Anayasa düzeninde kimdir? Siyasal bir figürdür. Dolayısıyla, Sayın Cumhurbaşkanı'na bu Adalet Bakanı danışıp onun görüşünü almadan buradaki izin yetkisini kullanabilir mi? Benim görüşüme göre hayır. Dolayısıyla, bakın, ceza yargılaması sürecini yürütme organının iradesine tabi kılan bir düzenleme; bu düzenlemeden doğan sonuç bizim saatlerdir ifade ettiğimiz sonuçtur. Bu hüküm devletin ülkesi ve milleti yararını korumak için değil yani kamu yararını korumak için değil siyasal muhalefeti, sosyal muhalefeti bastırmak için getirilecektir. Dolayısıyla, burada bir kamu yararı yoktur. Eğer amacımız gerçekten ülkemizin güvenliğini korumaksa, biz buna varız. Hepimiz aynı şeyi söylüyoruz ama masum vatandaşların hürriyetleri için yeni bir tehdit yaratmayalım, hürriyet-güvenlik dengesini koruyacak, Anayasa'ya uygun bir düzenleme yaratalım. Çekin bu teklif metnini, 16'ncı maddeyi çekin buradan, daha iyi, daha sağlıklı bir düzenlemeyi kaleme alın, burada biz de onunla tatmin olalım, mutlu olalım, "Amacımız ülkemizin güvenliğini korumaktır. Ha, gerçekten kamu yararına hizmet ediyor bu madde." diyelim ve burada oybirliğiyle geçirelim, göğsümüzü gere gere dışarıda da savunalım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Değerli Hocam.

Şimdi Barolar Birliğinden gelen temsilcimize söz veriyorum.

Buyurun.

Yalnız dediğim gibi, kısa tutalım lütfen.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ (AV.) SERAY ŞENFER - Teşekkür ederim Başkanım.

İki üç dakikanızı alacağım.

Şöyle ki Anayasa Mahkemesi kararlarında suçta ve cezada kanunilik, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleri hukuk devletinin kurucu unsurları olarak ifade edilmiştir. Sayın Komisyonun bu ilkelerin tanımları tabii ki elbette ki bilgisi dâhilinde ancak ifade ettiğimiz husus, özellikle belirlilik ilkesinin hukuki güvenlik ilkesiyle birlikte oldu ve bireyin hangi eylem, somut şekilde açıklanan hangi olgu ve eyleminin hangi yaptırıma tabi olduğunu kanunundan anlamasına olanak veren bir düzenlemenin söz konusu olması gerektiğidir. Ki birey o hâlde zaten eylem ve davranışını düzenleyecek ve sorumluluğuna ona göre alacaktır. Teklif maddesi incelendiğinde tarafımızdan... Özellikle kısa tutmak için iki örnek istiyorum: İlki, madde metninde geçen "yabancı bir devlet veya organizasyonun stratejik çıkarları veya talimatı doğrultusunda suç işleyenler" ibaresinde yer alan stratejik çıkar doğrultusunda suç işleme eyleminin ne olduğunun açık, anlaşılır şekilde ifade edilmediğinden keyfiyet yaratacağı ve bu da ceza hukukunun yine temel ilkelerinden suç ve cezaların kanuniliği yanında yorum ve kıyas yasağına neden olacağını ifade etmek istiyoruz.

Bir diğer husus da ne yazık ki madde gerekçesi yeterli olmamış. Üçüncü fıkrada tarafımızca anlaşılmadı bu. "Millî güvenlik açısından stratejik önemi haiz birim, proje, tesis ve hizmet yerine getiren kurum ve kuruluşlar" ibaresinde bu kurum ve kuruluşlarda çalışan personelin yargılanacağına ilişkin olan fıkrada bu birimlerin, projenin, kurum ve kuruluşların ne olduğu yine açıklanmamış. Biz de bununla ilgili yorum bekleriz Sayın Başkanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, çok teşekkür ediyorum.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Başkanım, sorularımıza cevap alacak mıyız?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Alacağız.

Yani orada bekleyen Gazeteciler Cemiyetinden...

Kendinizi de tanıtırınız...

Buyurun.

GAZETECİLER CEMİYETİ BAŞKAN YARDIMCISI YUSUF KANLI - Hem Cemiyetim adına hem de 13 örgütten oluşan Medya Dayanışma Grubu adına konuşuyorum.

Sayın Adalet Komisyonu Başkanı. sayın üyeler, özgürlükleri sivil toplumu baskılamaya açısından Türkiye'nin Rusya yolunda olduğunu kimse düşünmemeli. Basın özgürlüğü demokrasinin kalbidir. İfade özgürlüğünün kısıtlanması hukukun üstünlüğüne, şeffaflığa ve güçler ayrılığına atılan büyük bir darbedir. Bu, sadece gazetecilere değil doğrudan halkın bilgiye ulaşma hakkına yönelmiş bir tehdittir. Dünden beri gerek Anayasa'ya aykırılık gerekse paketin tümü üzerinde yapılan sunumlarda birçok konuşmacı hatırlattı: Ayın 22'sinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Rusya'yı neredeyse içerik olarak aynı olan yasalar nedeniyle mahkûm ettiğini hatırlatmak isterim.

Sayın Komisyon üyeleri, Türkiye buna layık değil. Basın ve ifade özgürlüğü sadece anayasal haklar değil, aynı zamanda bir demokrasinin işleyişini sağlayan temel mekanizmalardır. Halkın doğru bilgiye ulaşması, iktidarın denetlenmesi ve bireylerin eleştirel düşünce geliştirmesi özgür bir medyanın varlığına bağlıdır. Basını susturduğunuzda yalnızca bireylerin, gazetecilerin değil doğrudan halkın sesi kesilir. Türkiye bu yolda ilerlememeli. Bugün Rusya kendi halkını bilgilendiren gazetecilere casus de-

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :35

mekle yetinmedi, onları hapsederek cezalandırdı. Şimdi Türkiye'de de aynı şey mi olacak? Dezenformasyon Yasası adıyla uygulanan sansür Türkiye'de ifade özgürlüğü iklimini maalesef çok ciddi darbeye uğrattı. Bu yasayla çok daha ciddi sıkıntı oluşacaktır. Basın özgürlüğüne yönelik kısıtlamaların bu noktaya gelmesi demokrasimizin altına yerleştirilmiş dinamitten farksızdır. AKP iktidarının yeniden gündeme getirdiği etki casusluğu düzenlemesi gazetecilere birer suçlu muamelesi yaparak onların eleştirel görevlerini engellemeyi hedefliyor. Türkiye böyle bir adaletsizliği hak etmiyor. Mayıs ayında geniş bir kamuoyu tepkisiyle geri çekilen etki ajanlığı düzenlemesi şimdi torba yasayla tekrar gündemde. Bu sefer gazetecilik faaliyetleri hukuki belirsizliklerle suç unsuru hâline getirme çabası içinde. Soyut ve muğlak ifadelerle şekillenen bu yasa gazetecileri her an devlet karşıtı bir ajan gibi damgalanabilecekleri bir pozisyona sokuyor. Bu ortam yalnızca basın özgürlüğünün değil halkın doğru bilgiye ulaşma hakkını da tehdit ettiler.

Sayın Komisyon üyeleri, Türkiye'yi Rusya ile aynı mahkeme salonuna düşürecek bu maddeyle yürünecek bir yolun sonu karanlık olacaktır. Rusya'yla benzer otoriter yönetimler bugün etki casusluğu benzer suçlamalarıyla gazetecileri baskı altına almaya çalışıyor. Hatırlatırım, bu hafta da AİHM'in kararı da ortada. O hâlde Türkiye neden aynı hatayı tekrarlasın, neden Türkiye gazetecilere, sivil toplum örgütü temsilcilerine ajan muamelesi yapsın?

Hatırlatıyoruz: Gazetecilik sadece haber yapmaktan ibaret değildir, aynı zamanda demokrasinin sağlıklı işleyişini garanti altına alan bir kamu hizmetidir. Gazetecileri, toplumu bilgilendirme ve halkın doğru bilgiye ulaşmasını, doğru tercih yapmasını sağlama görevi ile hareket ederler. İktidarların, gazetecileri baskı altına alarak eleştirel sesleri susturmaya çalışması sadece basına değil, doğrudan demokrasinin kalbine yöneltilmiş bir saldırdır. Bu noktada tekrar soruyorum: Türkiye Rusya'nın sansür yolunu mu izleyecek? Özgür medya hakkının garantisidir ancak Türkiye'deki medya üzerindeki baskılar bu hakkın giderek daha fazla zedelenmesine yol açmaktadır. Gazetecilerin etki casusluğu suçlamalarıyla karşı karşıya kalması riski otosansüre yol açacak, gerçeği araştırma ve eleştirel haber yapma cesaretini kıracaktır. Bu durum, demokrasinin temel unsurlardan biri olan şeffaflık ve hesap verilebilirliğin zayıflaması anlamına gelecektir. Otosansüre itilmiş bir medya demokrasinin sağlıklı işlenmesini engeller. Hükümeti eleştiren her gazetecinin casus olarak damgalanması ihtimali basının asli görevini yapmasını imkânsız hâle getirir. Türkiye'nin ihtiyacı olan şey, daha fazla baskı değil, daha fazla özgürlüktür. Bu zorlu süreçte Türkiye'deki medya örgütleri basın ve ifade özgürlüğü için direnmeye devam etmektedirler. Gazeteler Cemiyeti ve paydaşları, Medya Dayanışma Grubu üyesi basın örgütleri bu baskıcı düzenlemelere karşı çıkmakta ve gazetecilerin mesleki haklarını savunmak için mücadele etmektedirler ancak bu mücadele sadece gazetecilerin değil, tüm toplumun özgürlüklerinin korunması için verilmektedir. Lütfen unutmayalım, basın özgürlüğü yalnızca bizim ihtiyacımız değildir, halkın bilgiye ulaşma hakkının teminatıdır. Bu anayasal hakkı savunmak sadece gazetecilerin değil, tüm toplumun görevidir. Demokrasinin sürdürülebilirliği ancak özgür bir basınla mümkündür. Türkiye'de basına yönelik artan baskılar demokratik değerlerin zayıflamasına ve toplumun eleştirel düşünme yetisinin baltalanmasına neden olmaktadır. Medyanın susturulması halkın da susturulması demektir. O hâlde, medya üzerindeki baskılara karşı durmak, halkın doğru bilgiye ulaşma hakkını savunmak ve demokratik değerleri korumak tüm sivil toplumun birincil görevi olmalıdır.

Ülkemizin saygın anayasa hukuku profesörlerinden Komisyonunuz üyesi Serap Yazıcı Özbudun Hocamızın maddeyle ilgili konuşmalarının hepsine, diğer konuşmacıların konuşmalarının büyük çoğunluğuna katılıyoruz ancak özellikle belirtmek istiyorum ki Sayın MİT Hukuk Müşavirinin ve diğer yetkililerin verdikleri izahatlar ve aktardıkları ihtiyaçlar münferit ve belirsiz olup, AİHM'in Rusya kararında da öngördüğü acil sosyal ihtiyaç kavramını maalesef karşılamıyor. Ceza hukuku son çaredir ilkesi uyarınca münferit ve muğlak olaylardan yola çıkarak basın özgürlüğünü sorumsuz düşüncelerle düzenlemeyi kabul etmek mümkün olmayacaktır. Bu maddenin Anayasa'ya, hukuk devleti ilkesine, ifade özgürlüğü normlarına, cezada belirlilik ilkesine aykırılığı açıktır. Bu teklifle sadece ifade ve basın özgürlüğü değil, bizatihi düşünmenin kendisi suç hâlde gelmektedir ve bu bir rejim değişikliği teklifi olup Anayasa'nın ilk 3 maddesini Ceza Kanunu'yla delmek ve onları dolanmaktır. Bu madde geri çekilmesini Cemiyetim ve Medya Dayanışma Grubu adına talep ediyor, Komisyonunuza saygılarımızı sunuyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyoruz.

Buyurun, kendinizi tanıttın.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ANKARA YÖNETİCİSİ HİLAL DÖNER - Tabii.

Sayın Başkanım, Sayın Komisyon üyeleri ve kıymetli diğer katılımcılar; Hilal Döner ismim, Uluslararası Af Örgütü Ankara Ofis yöneticisiyim, aynı zamanda insan hakları eğitim programı yöneticisiyim. Şu anda hemen hemen herkesin, salonda bulunan herkesin çok yorulduğunu gözlemliyorum ben ancak sadece kurum adına değil...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yorulmadık Hilal Hanım.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ANKARA YÖNETİCİSİ HİLAL DÖNER - Tamam, çok iyi o zaman.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gayet dikkatli bir şekilde çalışmalara devam ediyoruz ama siz yorulduysanız o farklı.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ANKARA YÖNETİCİSİ HİLAL DÖNER - Yok, hayır, yorulmadım ben.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ANKARA YÖNETİCİSİ HİLAL DÖNER - Bunu söyleme sebebim de şuydu: 20 ayrı sivil toplum örgütü adıyla sözlerimi aktaracağım ben o yüzden canıgönülden dinlemenizi rica ederim.

Sözün kısası, bizler de 20 ayrı insan hakları savunucusu sivil toplum örgütü olarak 16'ncı maddenin derhâl reddedilmesi çağrısında bulunuyoruz. Bu teklif, Türk Ceza Kanunu'na eklenirse yani öngörülen TCK 309-a maddesiyle sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerinin hedef alınabileceği, aşırı geniş ve belirsiz suç tanımları getirmektedir. Bu düzenleme, özellikle casusluk suçlamalarını içeren ayrı bir suç oluşturarak içeriği belirlemeksizin devletin güvenliği ya da iç ve dış siyasi çıkarlarına aykırı eylemlere yabancı bir devletin veya kuruluşun stratejik çıkarları doğrultusunda gerçekleştirildiği iddia edilen bireyleri cezalandırmayı amaçlamaktadır. Teklif hangi belirli eylemlerin suç teşkil ettiğine dair net kriterler ortaya koymamaktadır. Teklif metninde kullanılan stratejik çıkarlar, talimatlar, örgüt ve devletin iç veya dış siyasi çıkarları gibi kavramları aşırı geniş, yoruma açık ve muğlaktır. İyi tanımlanmamış veya aşırı geniş kapsamlı kanunlar keyfî uygulamalara ve suistimallere ne yazık ki açık olabilir.

Önerilen teklifin kabul edilmesi hâlinde sivil toplum örgütleri, gazeteciler, insan hakları savunucuları dâhil olmak üzere herkesin bilgi arama, alma hakkı ve ifade özgürlüğü hakkı ihlal edilme riskiyle karşı karşıya kalacaktır. İnsan hakları ihlalleri ve

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyona:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :36

diğer toplumsal sorunlar üzerine çalışan sivil toplum örgütleri keyfî biçimde devletin iç veya dış çıkarlarına aykırı olarak değerlendirilecek faaliyetleri nedeniyle cezai yaptırımlarla karşı karşıya kalabilir. Bu durum, sivil alanın daralması, insan hakları çalışmalarının baskı altına alınması ve caydırıcı etki yaratması riskini doğurmaktadır.

Ceza hukuku kurallarının suçları tanımlarken ve ceza miktarını belirlerken anlaşılır ve öngörülebilir olması gerekmektedir. Yasa teklifi, kişilerin hangi fiillerinin suç teşkil ettiğini ön göremeyeceği bir belirsizlik yaratmaktadır ve bu durum, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerine, özellikle Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'yle güvence altına alınan belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırıdır.

Adalet Komisyonunu bu yasa teklifini derhâl reddetmeye çağırıyoruz. İzninizle kayda geçmesi açısından kurumları da belirtmek isterim: 17 Mayıs Derneği, Eşit Haklar için İzleme Derneği, Göç İzleme Derneği, Hak İnisyatifi, Hakikat Adalet Hafıza Merkezi, İnsan Hakları Gündemi Derneği, İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi, Kaos GL, Kültür Sanat ve Edebiyat Derneği, Lambdaistanbul LGBTİ+ Dayanışma Derneği, Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği, Özgürlük için Hukukçular Derneği, P24 Bağımsız Gazetecilik Derneği, Rosa Kadın Derneği, Sosyal Politika, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği, Şiddetsizlik Eğitim ve Araştırma Derneği, Türkiye İnsan Hakları Davalarına Destek Projesi, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi, Üniversiteli Queer Araştırmaları ve LGBTİ+ Dayanışma Derneği, Yaşam Bellek Özgürlük İnisyatifi.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, son olarak Sayın Hocama da söz veriyorum.

Türk-Alman Üniversitesi Öğretim Üyesi Profesör Doktor Ali Kemal Yıldız, buyurun.

TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri ve sayın hazırım; hepimizi saygıyla selamlayarak başlayayım sözlerime.

Şimdi, kısa konuşmak adına özet özet söyleyeyim, sonra sorunuz olursa cevaplarım.

Malumunuz, her suç bir özgürlüğü kısıtlıyor. İşte, iki gündür eleştirileri dinliyorum, çok da yararlandım ama bu bakış açısıyla kanunu ele alırsak pek çok suçu da kanundan çıkarmamız gerekir; hepsinde benzer eleştiriler, yapılacak düzenlemeler var zaten bunları sürekli yapıyoruz, orada bir dert yok. Özellikle uygulamaya ilişkin eleştirilerinizi yerinde buluyorum. Sanırım endişelerin önemli bir kısmı orayla ilgili yani uygulama bu düzenlemeleri iyi uygulayabilse belki bu endişelerin önemli bir kısmını taşımayacağız ki hani malum laf hep tekrar edilir ya, iyi kanun, kötü uygulamacı elinde; kötü kanun, iyi uygulamacının elinde diye devam eden cümle herkesin malumudur. Ancak bugün dünya da bir realite var, o da terörizm ve uluslararası terörizm ve bunun paralel parçası da uluslararası casusluk ve bu da maalesef devletler ve organizasyonlar elleriyle yürütülüyor. Devletler ne yapıyor bu tür problemlerle baş etmek için? İşte, buradakine benzer düzenlemeler getiriliyor. Yani naçizane, işte, Rusya örneği verildi ama o kadar basite indirgemeyelim. Almanya, İsviçre, Fransa gibi ülkelerde çok daha ağır düzenlemeler...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Demokraside daha gelişkin o ülkeler, Almanya'da olsun...

TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - Doğru. İşte, zaten endişe o, ben demin de onu arz ettim.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Hâkim ve savcıların bakış açısı, tarafsız adil yargılamalar...

TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - Doğru, zaten endişemiz o. Haklısınız yani ben de onu söylüyorum. Zaten o endişeyi taşımasak belki bu tartışmayı yapmayız yani ona katılıyorum, hiç şüphe yok. Ama yani şimdi biraz hani bu bakış açısı "Rusya yapıyor, siz..." bana göre şu değil: Daha ağır düzenlemeler var. Mesela, Almanya örneğinde bırakın, böyle bir faaliyeti, faaliyete hazır olduğunu açıklamayı cezalandıran düzenleme var. Burayla doğrudan ilgili değil, başka bir örnek vereyim: Almanya'dan terörist bir organizasyona katılmak için, başka bir ülkeye gitmek üzere uçak bileti aldığınızda, bunu saptadıklarında cezalandıran düzenlemeler var. Benzer düzenlemeler, dediğim gibi, diğer ülkelerde de var. Bu noktada özgürlük ve güvenlik tartışması, malumunuz, geçtiğimiz on yıldır, yirmi yıldır sürekli yapılıyor ve ülkeler burada güvenlik lehine -bizde çok eleştiriyoruz bunu ama- bazı tercihlerde bulunmak zorunda kalıyorlar, kendilerini izahları bu şekilde, "Biz güvenliği tesis için bunu yapmak zorundayız." diye düşünüyorlar.

Şimdi, bu düzenlemede, kişinin zaten başka bir suç işlemesi gerekiyor yani sanki doğrudan, soyut eylemler şeklinde anlaşıldı, öyle değil. İşlediği ve cezalandırılan bir suç var, öncelikle bunun saptanması ve mahkeme tarafından cezalandırılması gerekiyor. "Bu eylemin, buradaki özelliklerle işlenmesi hâlinde ayrıca da buradan cezalandırılalım." Aslında söylenen maddeden anlaşılan şey şu... Bu arada tasarımı hazırlayan falan ben değilim, ben sadece şu an sizler gibi yorumluyorum. Burada söylenen şey şu: Aslında bir suç işleniyor, bir cezası var ama buradaki eylem özelliğiyle işlenirse -saik değil, biraz sonra onu da arz edeyim izin verirsiniz- ayrıca cezalandırılmasını isteniyor, diğeri gibi basit kalmasını isteniyor; buradaki düzenlemenin getiriliş düşüncesi anladığım kadarıyla o. Dolayısıyla burada zaten o eylem saptanmadığında sadece işte... Bir şeyi daha gene unutturum diye söyleyeyim, bizde zaten eleştiri, hakkın icrası türünden bir hukuka uygunluk sebebi. Dolayısıyla eleştiri amacıyla yazılan, söylenen şeylerin ya da bilimsel çalışmalar, hepsi hakkın icrası türünden hukuka uygunluk sebebi, bunların cezalandırılması mümkün değildir.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Ama bu uygulamada sorun yaratıyor işte.

TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - Sayın Vekilim, onu söyledim yani işte bunu söyleyeceğinizi bildiğim için. Ben bunu anlıyorum, zaten bütün problem gelip oraya dayanıyor, haklısınız. Ama şunu yapamayız ki: Yani uygulama kötü, o zaman... Kasten öldürmeyi de kötü uyguluyor bizim uygulamamız eğer onu soracaksanız, taksirle... Kesinlikle şüpheleniz olmasın, ben avukatlık da yapan bir akademisyenim, size isterseniz onlarca örnek getireyim. Meşru savunmayı da yanlış uyguluyor bana göre. Bir sürü düzenlemeyi yanlış uyguluyor. Diğer maddeleri doğru uyguluyor mu? Size de sorsak şimdi. Başka maddeyi tartışalım, emin olun, hepsinde aynı eleştiriyi getireceğiz, hiç sıkıntı yok.

Devam edeyim, şimdi, bu kararları okudum zaten, ben onlarla ilgili görüş bile açıkladım ama buradaki bir etki ajanlığı düzenlemesi değil, oradaki yanlış yorumu buraya aktarmayın. Buradaki şey o karardadır, söylediklerimiz şey...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :37

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Hocam, onu özellikle söylediğiniz için teşekkür ediyorum. Çünkü defalarca “etki ajanlığı” söyleniyor, yanlış tanımlanıyor, kamuoyunda da sanki bu etki ajanlığıymış gibi. Ben de dünden beri AİHM kararına da baktım, Kobaliya ve diğer kararlar yani çok örtüşüğünü söyleyemem.

TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - Yok, yok. Yani dediğim gibi, eğer şimdi, hani Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına baktığımız zaman, Almanya'daki düzenleme filan baktığımızda cezalandırma çok öne çekiliyor, onlara ilişkin bir şey demesi lazım, tam öyle değil bence. Dolayısıyla burada savcı yanlış kullanmış, hâkim ifadeyi yanlış kullanılmış, bu düzenleme o düzenleme değil kesinlikle, onu arz etmeme izin verin.

Şimdi, bakın, burada dünden beri gene hani söylendiği için, devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararlar bölümündeki bütün maddeler de var. Hani demin dedim ya “muğlak, belirsiz” dersek hepsini kaldırmanız lazım yani bu ifadelerden. Aynı şekilde, yabancı devlet veya organizasyon, stratejik çıkarları veya talimatı, elbette tabii ki burada ciddi bir denetim yapılması gerekiyor, işte gene uygulamaya dönüp geliyor. Ama oradaki “stratejik çıkarlar” düzenlemesi belki kafa karıştırıcı, onun üzerinde bir çalışma yapılabilir. Bu anlamda tartışılan düzenleme olarak başka bir örnek daha vereyim: Kamu yararı, millî güvenlik, bunların hepsi bizim kanunumuzda açık açık yer alan düzenlemeler ve hepsinin üzerinde tartışma var. 3 tane yoruma bakarsanız 3'ü de bunları farklı yorumlayabilir, eleştirebilir, o yüzden de bunlar zaten var olan düzenlemeler.

Şimdi, çifte cezalandırma ile ilgili bir problem var ama benzeri düzenleme 220'de var. Bu bir tercih, biraz sonra, sonuçta ne yapılması gerektiğine ilişkin fikrimi söyleyeceğim. Adalet Bakanının izni eleştirildi ama hani biz yani kanunda -getirilirken başka maddelerde de var biliyorsunuz- o filtrasyon yapsın. Aslında tam tersine korusun çünkü bazı hâllerde, özel bazı bilgiler söz konusu... Mesela, karşılıklılık ilkesi diye bir ilkemiz var yani bunlar kanunda yer alan düzenlemelerdir. Diyelim ki iadede falan çok kullandığımız, işte kanunun 8'den 18'e kadar giden maddelerinde, bazı birçok düzenlemede Adalet Bakanının iznine bağlı soruşturma ve kovuşturma yapılıyor. Burada da mantık, suç olduğu hâlde, yerine göre karşılıklılık ilkesini falan dikkate alıp orada bir engelleme fonksiyonu yani tersi şeklinde yorumlandı eğer öyle karşımıza çıkarsa tabii ki o kabul edilebilir değil ama tam tersine, özgürlüğü korumak için getirilmesi gereken bir düzenleme olduğunu biz hep düşünürüz onların.

Bir de şunu söyleyeyim, sonra da vaktinizi almadan sonuca geleyim. Burada saikle işlenebilen suç değil. Saik kanunumuzda var, töre saiki, kan gütmeye saiki kanun tanımlarsa var ama buradaki tanım, bizim “bağlı hareketli suç” dediğimiz hareketin teknik olarak bir işleyiş modeli. Yani eleştirileriniz haklı, haksız anlamında söylemiyorum, o ayrı bir konu. Yani burada kasten işlenebilen bir suç düzenlemesi var. Yani kişi bir suçu işlediğini bilecek ve isteyecek ama bu suçu da işte burada, o ilk cümlede yazılan hareket modeliyle gerçekleşecek. Yani saikin o olup olmadığı önemli değil burada, bilerek ve isteyerek bunları yapması gerekli ama yeterli; onu da söyleyeyim.

Sonuç olarak şunu söyleyebilirim ben: Ben bir akademisyenim ve kendimi hep özgürlükçü bir ceza hukukçusu olarak tanımlarım ama biraz önce arz ettiğim üzere, devletler bir noktaya gelince bir tercih yapmak zorunda kalıyorlar. Bunu da yapan kanun koyucuları ve o noktada sizin kararınız. İhtiyaç da belirtildi, onunla benimle bir ilgisi yok. Ha, siz o ihtiyaçla bizim neyi getirip neyi getirmeyeceğimizi sizler burada ve daha sonra da sayın milletvekilleri Genel Kurulda karar verecek, benim söyleyebileceğim şey bu.

Beni dinlediğiniz için, sabrınız için çok teşekkür ederim. Sorunuz varsa teknik kısmıyla ama yani siyasal şeylerle ilgili ben bir şey diyemem, buyurun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Kifayetimizakere yapalım. Hocamız gayet açıklayıcı, teferruatlı, aydınlatıcı bilgiler verdi kanaatimce.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Sayın Başkan, kısa bir konuşma...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, Sayın Ünver, buyurun.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Hocamıza bu değerlendirmelerinden dolayı teşekkür ediyorum. Hem MİT Başkanlığı Hukuk Müşavirimize hem Genel Müdürlüme yönelttiğiniz, burada asıl kafa karışıklığı yaratan ifadenin “stratejik çıkarlar” ifadesi olduğunu ifade ettik ama buna ilişkin ne Genel Müdürlüğünüz ne Hukuk Müşavirimiz bir açıklama yapmadı. Hocamın bu konuda asıl kafa karışıklığı yaratan ibarenin bu olduğunu ve bununla ilgili bir düzenleme yapılmasının olabileceği yönündeki değerlendirmesi gerçekten kıymetli olduğunu ifade etmek için söz aldım.

Bu şunu devam ettiriyor: Mesela, toplantı ve gösteri yürüyüş hakkı ve 2911'e muhalefet suçu da bu anlamda bu düzenlemenin kapsamı içerisine giriyor, bunu ayrı tutmuyoruz. Yani Türkiye'de yola çıkan, sokağa çıkan herkes bugüne kadar bu suçu da aşan şekilde suçlandığını, davaya muhatap olduğunu gördük. O nedenle, bu “stratejik çıkarlar” mevzusu, ibaresi bu metinden çıkmalı diyorum.

Hocama da teşekkür ediyorum bu tespitinden dolayı.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz.

Önergeler var.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hocam, buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Şimdi, Sayın Hocamız ifade ettiler, benzer hükümlerin yerleşik demokrasilerde olduğuna dair; doğrudur ama biz Türkiye Cumhuriyeti devleti sınırları içinde bu hükmü ele alıyoruz. Hâliyle kendi ülkemizin özgül, spesifik yargılama sorunları ekseninde değerlendirmemiz çok doğal.

Ben hocama bir soru sormak istiyorum: Uzun bir süreden beri Türkiye'de ceza yargılamasında ispat külfeti tersine dönmüş durumda yani normal koşullarda biliyorsunuz, iddianameyi yazan suçun işlendiğini ispat ile mükelleftir ama Türkiye'de kendisine suç isnat edilen, adı sanık olan, masumiyet karinesinden yararlanan kişiler suçu işlemediklerini kanıtlamaya mecbur kalıyorlar yani bir imkânsız isteniyor onlardan. Bizim endişemiz burada da tam bu yönde. Dolayısıyla hocamız burada da ispat külfetinin uygulamada tersine dönmeyeceğinden emin midir? Bunu öğrenmek istiyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :38

Teşekkür ederim.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) - Hayır Hocam, siz, Türkiye'nin yargı istatüğünü siz belirlemiyorsunuz ki.

TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - Tamam, ben onu diyecektim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Hocam, akademik olarak cevaplayın siz.

TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - Yani bu buraya özel bir problem değil, genel bir yargısal problem. Söyledim aslında, tekrar etmek gerekirse bu yargının genel bir problemi. Biraz önce arz ettim yani dolayısıyla ama buradan bu bakış açısıyla tekrar söylüyorum kanundaki bütün suçlar ya da pek çok suçu çıkarmanız gerekiyor, sorun orası. Yani o yüzden, hani bu sizin tercihiniz diyorum, ben ona kesinlikle katılıyorum o eleştirilere ve üstelik de ben sahada avukatlık yapan bir akademisyenim yani bununla her gün yüz yüze gelen bir akademisyenim ve bunu sadece ben eleştirmiyorum, ülkemizde siyasi olsun, işte, hukukçu olsun, hukukçu olmasın herkes eleştiriyor ama tekrar söylüyorum, düzenleme genel teknik bir ihtiyaçla ilgili konu.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyorum Hocam, tekrar açıklamalarınız için.

Milletvekili arkadaşlarımıza da çok teşekkür ediyorum. Sordukları soru...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, genel müdüründen hâlâ cevap alamadım. Neden Bakan tarafından izin kovuşturma aşamasında...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Onu söyledi, açıkladı.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Hayır, izne cevap verdi. Sadece soruşturma ve kovuşturma arasındaki farklara cevap vermedi.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Soruşturma ve kovuşturma arasındaki farkı mı istiyorsunuz?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Adalet Bakanı izni ile ilgili açıklama yaptı ama neden soruşturma aşamasında değil de kovuşturma aşamasında...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Vekilim, şimdi...

Sayın Uçar, bende şimdi getirttim, mesela, 299'uncu madde Cumhurbaşkanına hakaret kovuşturmaya tabi; 301'inci madde Türk milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, devletin kurum ve organlarını aşağılama soruşturma Adalet Bakanlığının izni-ne tabi. Burada soruşturma yani bazı yerlerde, az önceki maddede kovuşturma, burada soruşturma. 305'inci maddede temel millî yararlar karşı faaliyette bulunmak için yarar sağlama kovuşturma, Adalet Bakanlığının iznine tabi; 306'ncı madde yabancı devlet aleyhine asker toplama yine kovuşturma, Adalet Bakanlığı iznine tabi.

İsterseniz kısaca sayın vekillerimize cevap olarak söyleyin.

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Soruşturmayı alırsak delilleri toplayamaz çünkü izin gelme, muhakeme şartı gelmeden delilleri toplayamaz. Onun için kovuşturma şartı olarak öngörülüyor efendim.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Önce sanığı alalım, şüpheliyi alalım, sonra delilleri toplarız, öyle mi diyorsunuz? Yani bu 2005 öncesindeki ceza muhakemesine dönüş demek.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Delil topluyor efendim yani hayır, şüpheliyi tespit edersin... Hayır efendim, delil toplama için ihtiyaç var.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Adamı casusluk suçundan ne kadar yatıracaksınız?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, Hocam, buyurun.

TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ -

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Basın özgürlüğü var.

TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - Şimdi, bu konuyla ilgili yine siyasi bir şey değil, teknik bir cevap olarak ben şunu söyleyebilirim. Şimdi, çok istisna olarak soruşturmanın da izne tabi olduğu hâller var ama aslında, bakanın ya da bakanlığın bir karar verebilmesi için elinde bir şeylerin olması gerekiyor yani dolayısıyla o da bir tercih, o da yapılabilir ama soruşturma bizde gizli, temel mantığı, tabii Türkiye'de maalesef işte o da aşıyor, her şeyi basından öğrenebiliyoruz ama o aşamada...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Basın özgürlüğü var.

TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - Evet, hocam. Dolayısıyla ama işte, gizlilik orada aşıyor biraz. Dolayısıyla o gizlilik çerçevesinde, o aşamaya kadar izne tabi olmamasında çok büyük bir mahzur yok. Deliller toplandıktan sonra değerlendirme yapılması, kovuşturma aşamasını geçilip geçilmemesi, biraz önce arz ettiğim üzere burada bir filtrasyon görevi yapıyor ama 2 tane fonksiyonu var. Bir, özgürlükler, bir de ülkenin gene menfaatleri bakımından çünkü burada karşımıza çıkacak suçun o işleniş şekli, o devletin yararı, vesaire bu bakımdan önemli olacak. Yani o açıdan, bence doğru bir düzenleme, teknik olarak söylüyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum bütün herkese.

Artık kifayetimizakere yapacağız.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir de ayrıca tabii, üzücü bir haber aldık. Türk Havacılık ve Uzay Sanayi yani TUSAŞ'a yönelik bir terör saldırısı gerçekleşti. Burada şehit ve yaralılarımız var. Şehitlerimize Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum. Bunu da burada belirtmek istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Şimdi, izin verirsiniz önergelere geçeceğiz ama bütün bu tabii konuşulanların çünkü aşığı yukarı dört saattir bunu müzakere ettik. Genel Kurula kadar tüm bu konuşmalar çerçevesinde, tekrar, biz Adalet Bakanlıği-

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih: Saat : Stenograf: Kayıt: Bütçe Uzman: Sayfa :39

mızla, MİT'le beraber, diğer kurumlarımızla bir değerlendirme yapıp Genel Kurulda varsa yani teknik ama gerekliliği hususunda herhâlde bir şey yok sizler tarafından da gerek muhalefet gerek iktidar vekilleri olsun yani bir ihtiyaç olduğu ortada ama belki teknik birkaç husus noktasında tekrar bir değerlendirme yapılabilecek diye düşünüyorum.

Şimdi, önereleri okutuyorum.

Madde üzerinde aynı mahiyette 4 adet önerge vardır, önereleri okutup birlikte işleme alacağım, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2616) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Onur Düşünmez

Hakkâri

Zülkûf Uçar

Van

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

Diğer önergenin imza sahipleri:

Süleyman Bülbül
Aydın

İsmail Atakan Ünver
Karaman

Turan Taşkın Özer
İstanbul

Gizem Özcan
Muğla

Cumhur Uzun
Muğla

İnan Akgün Alp
Kars

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahibi:

Serap Yazıcı Özbudun

Antalya

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Gerekçenin okunmasını istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Söz konusu teklif metni içerdiği birçok belirsiz kavramla her şeyden önce ceza hukukunun temel ilkeleriyle çatışmaktadır. Ceza hukuku alanında yapılacak olan yasaların tipiklik unsuruna uygun olması ön şarttır. Buna göre kanun metninde yer alan suç tipi, işlenen suç fiili ile birebir örtüşecek şekilde açık, anlaşılır ve sınırları belirli bir yapıda olmalıdır ancak metin bu ilkeyle tamamen zıtlık teşkil etmektedir. Metinde yer alan "bu bölümde düzenlenen suçları oluşturmamak kaydıyla" ibaresi suç isnadına uğramış, her türlü fiili eldeki madde kapsamında cezalandırmak gibi bir keyfiliğe yol açma riski taşımaktadır. Zira "Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk" bölümünde düzenlenmiş olan suçlardan herhangi birine uymayan bir fiilin eldeki madde kapsamında cezalandırılması tümüyle yargı erkinin keyfî kararlarına bırakılmış olacak ve sanıklar şüpheliler hakkında ciddi hak kayıplarına yol açacaktır. Aynı riskler "devletin siyasal yararları" kavramı için de geçerlidir. Nitekim alınan kavram belirsiz bir niteliktedir ve kavramla ne kastedildiği, hangi ölçüler kapsamında uygulanacağı açık değildir. Madde metni bu hâliyle kişi özgürlüğü ve güvenliğine karşı ciddi bir tehlike oluşturmaktadır.

Öte yandan, yaşamın çok boyutlu bir şekilde evrenselleştiği çağdaş dünyada insanların birçok uluslararası organizasyon ve devletle çeşitli ilişkiler geliştirdiği bilinen bir gerçektir. Bahse konu ilişkiler ekonomik olduğu gibi kültürel, sosyal ya da siyasal olabilmektedir. Global düzlemde aktüel bir yaşam ilkesine dönüşen bahse konu etkileşim karşısında eldeki teklif neredeyse her türlü iletişim ve ilişkiyi potansiyel bir suç fiiline dönüştürme riski doğurmaktadır. Bu bakımdan da ölçüsüz ve keyfî uygulamaların zemini olma riski taşımaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamam, şimdi, aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler reddedilmiştir.

16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 16'ncı madde kabul edilmiştir.

17'nci maddeyi okutuyorum:

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :40

MADDE 17- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 226 ncı maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(4) Yukarıdaki fıkralarda yazılı bildirimler, sanığa ve varsa müdafie yapılır. Müdafii sanığa tanınan haklardan onun gibi yararlanır. Sanığın dosyada varolan son adresine bildirim yapılamaması veya bildirime rağmen duruşmaya gelmemesi halinde müdafie yapılan bildirimler yeterli kabul edilir."

CUMHUR UZUN (Muğla) - Saikle ilgili konuya açıklık getirmek için söz alabilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Biraz önceki konuşmalar sırasında MİT Müsteşarlığı Hukuk Dairesi Başkanı Sayın Fuat Midas'la saik konusunda sözlerinde geçen tespite yer vererek bir açıklamada bulunmuştum. Fakat kendisi bu sözü söylemediğini kararlı bir şekilde söyledi. Olabilir, yanlışlıkla da söyleyebilir, önemli değil ama hani ben mi yanlış anladım acaba diye tutanakları getirttim. Sayın Fuat Midas'ın tutanakta geçen sözleri şöyle: "Burada başka bir suç olmadan bir suç ihdas edilip de cezalandırılması söz konusu değil. Kişinin zaten buradan ceza alabilmesi için kendisinin öncelikle başka bir suç işliyor olması lazım. Dolayısıyla, sadece o suç işlendikten sonra bu saikle, bahsedilen saiklerle işlendiğinin tespiti hâlinde kişiye daha fazla ceza verilmesinin sağlanmaya çalışan bir madde..." Dolayısıyla, ben misafirimiz Sayın Fuat Midas'ın söylemediği bir söz üzerinden değil; söylediği, ifade ettiği ve fakat burada o açıklamanın bizde yanlış değerlendirmelere sebep olabileceğine ilişkin "saik" kelimesine işaret etmek için söylemiştim. Bunu da Komisyon üyesi arkadaşlarıma bilgisine sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Sayın Uzun.

Zaten o konuyu aslında daha sonra düzeltmişti. Yani "Söylemiş olsam bile..."

CUMHUR UZUN (Muğla) - "Söylemedim." deyince... Ben huzurunda söyleyeyim, arkasından da konuşmuş olmayayım Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tutanaklara geçti.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Kendisi buradayken arkasından söylemiş olmayayım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, tutanaklara geçti.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Ben özet olarak söyledim efendim. Ben kendisine özet geçtim.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Peki, teşekkür ediyorum. Maksat polemik değil, sadece doğrunun bilinmesi.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkanım, 17'nci maddede suçun hukuki niteliğinin değişmesi, cezanın artırılması, ek olarak güvenlik tedbirlerinin uygulanması, ek savunma verilmesini gerektiren hâllerde yazılı bildirimlerin kime yapılacağını düzenlemektedir. AYM kararı burada kısmen karşılanmıştır düzenlemeyle. "Her ne kadar dosyanın makul sürede tamamlanabilmesi amacı bulursa da sanığın dosyada var olan son adresine bildirim yapılamaması veya bildirime rağmen duruşmaya gelmemesi hâlinde müdafie yapılan bildirimler yeterli sayılacaktır." şeklindeki cümle ile sanığın duruşmada hazır bulunması, sanığın son sözü alınmadan ceza verilmesi mantığı çelişmektedir. Örneğin CMK madde 193/2.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, teşekkür ediyoruz.

Başka söz isteyen var mıydı bu konuyla ilgili?

Evet, buyurun Sayın Vekilim.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Şimdi, aslında bu düzenlemeyle yüz yüzelik ilkesi, ceza muhakemesindeki yüz yüzelik ilkesi ihlal ediliyor. En başta bu yüz yüzelik ilkesi uyarınca davanın taraflarının özellikle sanığın yargılama aşamasında yargılama faaliyetinde gerçekleştirildiği zaman da hazır bulunmalarını, savunma ve iddialara dağlardan haberdar olmalarını ve hâkim önünde birlikte dinlenmelerini gerektirmektedir. Dolayısıyla, burada bu yüz yüzelik ilkesi bertaraf edilmeye çalışılıyor bu düzenlemeyle. Sadece sanığın değil, avukatın da avukata bu işin yükletilmesi, müdafie bu işin yükletilmesi beraberinde birçok hak ihlalini getirmektedir. Örneğin, "delillerin tartışılması" ifadesinden ne anlaşılacaktır? Burada sanığın olmadığı bir aşamada deliller tartışılacaksa... Örnek veriyorum, CMK uyarınca zorunlu müdafii olmayan ve özel müdafisi olmayan bir kişi hakkında ne yapılacak? Ne yapılacak? Hem sanık hazır değil, hem müdafii yok. CMK'den bu sefer avukat mı talep edeceğiz? Yasal şartları da var onun, o şartları taşıyorsa demek ki biz kişiyi görmeden direk yargılama yapacağız, hükmü vereceğiz. Temyiz de edilmeyecek, istinaf edilmeme durumu da olur, orada kesinleşmiş olur. Yarın öbür gün hakkında bir güvenlik tedbiri veya ceza uygulanırsa cezaevine girmiş olur.

Şimdi, beraberinde getirdiği birçok sorun var. Bilmiyorum, Anayasa Mahkemesi kararını okuyan var mı içinde? Açığı çok kapsamlı ve detaylı bir karar, hukuk açısından her öğrencinin her avukatın her hukukçunun okuması gerektiği bir karar olduğunu söyleyebiliriz. CMK 225, yine, burada "Hüküm ancak iddianamede düzenlenen fiil ve failer hakkında verilir." Diyelim ki kişi gelmedi, ek savunma hakkı gerektiren bir cezayla hâkim bey düşündü, ek savunma hakkı verecek, avukat yok veya var; bu husus önemli değil. İddianamede düzenlenmeyen bir fiil nedeniyle kişiye ulaşamadık, ceza verdik veya güvenlik tedbiri uyguladık. Burada bir hak ihlali olmaz mı? Elbette ki olur. Mahkeme fiilin nitelendirilmesinde iddia ve savunmaya bağlı değildir. Resen araştırma yetkisi var. "Bu madde gereğince hangi fiil ve fail hakkında dava açılmış ise ancak o fail ve fiil hakkında yargılama yapılarak hüküm verilebilecektir." CMK 225 bunu söylüyor. Yine, bu maddeyle, bu düzenlenen maddeyle davasız yargılama olmaz ve yargılamanın sınırlılığı ilkelerini baypas ediyoruz bu uygulamayla. Ayrıca, savunma hakkı da kısıtlanıyor. Anayasa'nın 36'ncı maddesinde şöyle diyor: -Hakların korunmasıyla ilgili hükümler, hak arama hürriyeti- "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunmaları ile adil yargılanma hakkına sahiptir." Bunu da ihlal ediyoruz. Neden ihlal ediyoruz? Bu düzenleme anayasal güvencede olan savunma hakkını ihlal ediyor dedik. Savunma hakkı ki

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :41

yargılamanın her aşamasında göz önünde bulundurulması gereken bir durum, yargılamanın her aşamasında göz önünde bulundurulması gereken bir durumu biz bu düzenlemeyle baypas ediyoruz. Savunma hakkının sınırlandırılması Anayasa'ya göre mümkün değilken bu düzenlemeyle savunma hakkı aslında kısıtlanıyor. Dolayısıyla, bir Anayasa'ya aykırılık ki Anayasa Mahkemesinin gerekçesinde de bu husus var.

Yine, iddiaya karşı savunma tanınmadığı sürece silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine uygun muhakeme yapılması, maddi gerçeğe ulaşması mümkün olmayacaktır. Yine, bu sakıncaları... Hatta verilecek cezanın artması, daha ağır bir suçtan mahkûmiyet ihtimalinin ortaya çıktığı hâllerde ek savunma kapsamı da ortaya çıkan menfaat daha fazla iken yine bu husus bertaraf ediliyor.

Şimdi, ceza muhakemesinde duruşmalara hâkim olan birkaç ilke var, bir sürü ilke var daha doğrusu. Bu doğrudanlık ilkesi, savunma hakkı ilkesi, sözlülük ve yazılılık ilkesi, duruşmaların kesintisiz olması ilkesi, duruşmaların aleni olması ilkesi, adil yargılanma ilkesi, tarafsız hâkim, yüz yüzelik ilkesi. Şimdi, bu kanuni düzenlemeyle de aslında yüz yüzelik ilkesi de ihlal ediliyor. Dolayısıyla nereden tutarsanız elinizde kalan bir düzenleme. Yüz yüzelik ilkesi, tarafların ve özellikle sanığın yargılamada hazır bulunmalarını, iddia ve savunmadan haberdar olmalarını ve yargıç önünde ve birbirlerinin yanında dinlenmelerini gerektirir. Burada amaç, gerçek anlamda delillerin tartışılması ve maddi gerçeğe ulaşılmasıdır. CMK 216'da "Son söz sanığa..." diyor. Sanığın bulunmadığı hâllerde son sözle ilgili bir düzenleme de var. Yine, savunma hakkı ihlal ediliyor, bu ilke de ihlal ediliyor. Her sanığın derdini anlatabilmesini hiç ya da gereği gibi dinlenmeden mahkûm edilmemesini, öne sürülen iddiaları ve aleyhine olan delilleri çürütebilmesini ve bu sayede muhakemenin gidişine etki edebilmesini ifade eden bir ilkedir. Şimdi, biz ek savunma hakkı... Diyelim ki mahkeme yargılama aşamasında ek savunmayı gerektiren bir husus çıktı yine, nasıl savunma yapacak? Daha ağır bir cezayı gerektiriyor. Nasıl hâkimi veya hâkim heyetini ikna edecek ya da iddia makamını ikna edecek? Belki iddia edilen fiil zamanında, o gün, olay yerinde değildi ya da yurt dışındaydı. Bunu bilebilecek kişi avukat değil, sanığın kendisidir çünkü avukatlar -hocam da avukatlık yaptığını söylüyor- kişinin her şeyi doğru söylemediğini bilir. Onun özel hayatıyla ilgili her şeyi de bilmek zorunda değildir ama diyelim ki bir delil kişinin özel hayatıyla ilgili veya seyahat hürriyetiyle ilgili o zaman nasıl anlaşılacak? Yine -dediğim gibi- bu durumu sakatlayan bir husus.

Yine, davasız yargılama olmaz ilkesine de aykırı. Burada sanık bir muhakeme objesi değil aslında muhakeme kişisidir. Bazı hakları ve yükümlülükleri var. Evet yükümlülükleri var, hakları da var ama siz bu hakların en temelini aslında elinden almış oluyorsunuz. Dolayısıyla bu 17'nci maddeyle düzenlenen CMK 226'ya son fıkrasına eklenmek istenen düzenleme Anayasa Mahkemesinin de içtihadına göre birçok hak ihlalini beraberinde getiriyor. Dolayısıyla bunun da tekliften çıkarılması gerektiğini düşünürüz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Tanhan.

Bu konuda Adalet Bakanlığımızdan bir açıklama, sonra belki hocamız da... Açıklama yapmak ister misiniz, yoksa...

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - Olur.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Vekilimizin gündeme getirdiği hususlar, tabii ki bu maddeyi, huzura getirdiğimiz bu maddeyle bağlantılı şeyler değil. Bence bu madde üzerinden yorum yaparak Ceza Muhakemesi Kanunu'nun diğer maddelerini yok saymamız doğru olmaz diye düşünüyorum açıkçası. Diğer maddelerde Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 150'nci maddesinde zorunlu müdafilik var. Zorunlu müdafilik gelmeden...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Tüm suçlar için değil ama belli kriterleri var.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Doğrudur, tüm suçlar için değil ama gelmeden yargılamaya devam edilmez. Mahkûmiyet kararı hiç verilemez. Son söz sanığındır, o başka bir maddede. Savunma alınmadan mahkûmiyet kararı verilmez, başka bir maddede. Aleni yargılama, çapraz sorgu başka bir maddede. Biz, sadece Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda bu hüküm önerildi bu teklifte, o da nedir? Eğer açılan davada... Davasız yargılama olmaz değildir bu, davasız yargılama şöyle olmaz: Getirilen iddianamede bir fiil yoktur, anlatılır bir şey ama anlatılmayan bir fiilden dolayı da ceza veriliyorsa o davasız yargılama olmazdır, mahkûmiyet olmazdır. Ama iddianamede anlatılan fiil, örneğin basit dolandırıcılıktan ya da hırsızlıktan dava açılmıştır Asliye Cezaya, denmiştir ki: "Bu nitelikli dolandırıcıdır." vasıf değiştiriyor, tersi de olabilir. Nitelikli dolandırıcılıktan açılmıştır, basit dolandırıcıya ya da hırsızlığa dönüşmüştür.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Ama burada ek savunma hakkı tanınmıyor. CMK o konuda ek savunma hakkı tanıyor.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Ek savunma, bakın "Sadece müdafiyeye yapılır." denmiş 2005 düzenlemesinde vasıf değişikliği sonrasındaki ek savunma bakımından. Anayasa Mahkemesi demiş ki: "Sadece müdafiyeye yapılan yeterli olmaz. Bunun sanığın kendisine de yapılması, isterse gelip kendi savunma hakkını kullanabilmesine imkân tanınması gerekir." diye bir iptal kararı vermiş. O iptal kararının da karşılığı.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Anayasa, burada kişinin açıkça feragati olmadığı sürece böyle anlaşılır demezdi bize. Bu, sizin söylediğinizi tam da işaret ediyor.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Sayın vekilim, savunma hakkı güçlendiriliyor burada açıkçası, ben öyle anlıyorum ama bilemiyorum hani savunma hakkı hem müdafiyeye hem sanığa tebligat yapılmak suretiyle savunma hakkı güçlendiriyor. Açıkçası farklı bir yorum nasıl olabilir, anlayamadım.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Şimdi, ben Anayasa Mahkemesinin kararının 54'üncü paragrafını okuyayım...

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Paragraftan mı şey yaptınız? Var zaten.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Yok, yok; demek yok ki Sayın Vekilim...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bir saniye Sayın Tanhan. Yani şu an duyulmuyor zaten sizin söyledikleriniz. Mikrofonunuzu açayım, söz isteyin.

Buyurun.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :42

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Şimdi, 54'üncü paragraf şöyle diyor: "Diğer yandan ceza yargılamasında hakkaniyete uygun bir yargılamanın gerçekleştirilebilmesi için savunma hakkının kişiye bizzat sağlanması gerekmektedir. Dolayısıyla suç isna-
dı altındaki kişinin adil yargılanma hakkı kapsamındaki kendisinin bizzat savunma hakkı bulunmaktadır. Bu hak, hakkaniyete uy-
gun bir yargılamanın da en önemli unsurunu ifade etmektedir."

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Burada da o yapıyor Sayın Vekilim.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Değil ama. Savunma hakkında, ek savunmada kişiyi çağırılmıyorsunuz "Ulaşamadık."
diyorsunuz.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Ek savunmada yapılan şey ana savunmada,
ilk savunmada zaten yapıyor başka maddeye göre Sayın Vekilim.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - "Ulaşamadık." diyorsunuz, örnek vereyim nitelikli hâli olacaksa, iki yıl alacaksa, nitelikli
hâliyle dört yıl alacaksa siz orada ona savunma hakkı vermiyorsunuz.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Sorgusu yapılmadan bir kişiye ceza veremez-
siniz efendim.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Aslında daha önem arz eden bir durum da savunma hakkını elinden almış oluyorsunuz.
Ben bu maddede bu ceza ilkelerinin olduğunu söylemedim. Ceza muhakemesinin belli başlı, cezai yargılamanın belli başlı ilkeleri
var ve bu ilkelerin hangisini ihlal ettiğini söyledim. Dolayısıyla savunma hakkı, adil yargılanma hakkı, davasız yargılama olmaz
hakkı; tamamını ihlal ediyor yani bu ceza hukukunda, yargılamalarında mevcut ilkeler. Bunların tamamı baypas edilemez. Bence
Anayasa Mahkemesi kararını bir kez daha okuyun. Bu düzenleme aslında Anayasa Mahkemesi kararını da baypas ediyor çünkü
iptal edilen bir düzenleme var. Daha önce bu var, Anayasa Mahkemesi iptal ediyor, aynıısını yasaya ekliyorsunuz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hocam açıklama mı yapacaksınız?

Buyurun.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - Evet, istiyorsanız ben küçük, teknik
bir açıklama yapayım.

Şimdi, tabii, eleştirilerin haklı tarafı var ama buradaki problem şu: Birincisi, davasız yargılama olmaz ilkesi, iddianın iddi-
anameye ortaya konulmasıyla ilgili, orada bir problem yok bence.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Hocam, 225'te iddianamenin çerçevesini söylüyor, daha sonra vasfı değişiyor "Farklı bir
suç." diyor.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - İşte o, dolayısıyla burada o değişti-
rilmiyor. Tamam, nitelendirme, işte nitelendirme.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - "Farklı bir suç." diyor.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - Farklı bir suç...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Şimdi, bu aslında eski CMK'deki ek iddianame orada bu...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Tanhan, Sayın Tanhan, gene aynı şeyi yapıyorsunuz bak. Biz, duymuyoruz sizin söy-
lediklerinizi.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - Cevaplayayım ben.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Biz hocamla...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Yok, ben mikrofonu açayım ama karşılıklı olmasın.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - Yok, yok ben anladım, benim uz-
manlık alanım tam da bu. Yani burada iddianamede unsurları gösterilmeyen bir fiili orada tartışması mümkün değil zaten. Burada-
ki problem şöyle de ilgili bir problem yok -Sayın Genel Müdür söyledi- zaten duruşmaya gelmezse sanık bizde, istisnalar dışında
duruşma yapılamaz, buraya kadar gelmiyor iş. İstisna hâller var ceza miktarı itibarıyla. Şimdi, buradaki problem şu: Kişi geldi ey-
lemle, ispatla ilgili de bir problem yok burada. İspata ilişkin de deliller ortaya konulup tartışıldı. Sorun burada çıkıyor: Artık du-
ruşma bitirilecek, hüküm verilecek, iddia makamı son sözünü ve savunma makamı savunmasını yapıyor, orada sanığa da savun-
ma hakkı tanıyor ama tutuklu olmayan yargılamalarda ciddi bir şekilde sanığa ulaşılamadığı hâller var bizde, bu bir realite. Yani 3
celse gelmezse bir yılınız gidiyor ya, bu da ciddi bir muhakeme ekonomisi. Ha, şimdi, şöyle, bir düzenleme vardı... Yani dolayısı-
yla eylemle ilgili savunmasını zaten yapmış oluyor. Neye ilişkin savunma yapması bekleniyor? Burada eylemin, dolandırıcının nite-
liği veyahut da diğer hâli "Buna ilişkin ne diyorsun?" denilecek. Yani teknik bir savunma, bunu avukat yapabilir. Düzenleme de
öyleydi. Anayasa Mahkemesi dedi ki: "Kendisine de haber ver." Burada da deniliyor ki: "Kendisine de haber ver, arzu ediyorsa
gelsin." Bir de şu, bizde naçizane çok abartılıyor, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında şunu söylüyor: "Hakkı kullandı
ama kullanılmadığı durumlarda da denetim mekanizması iyiyseben onu da çok sorun etmem." Yani biz onları önemli görüyoruz,
iyi de uygulamaya çalışıyoruz, doğru da ama hani buradaki düzenleme, tam tersine, sanık için iyi bir düzenleme bir de muhakeme
ekonomisi bakımından biraz zorunluluk. Ya, bu çok büyük problem değil bence naçizane.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Önemli olduğunu düşünmüyorum.

TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. ALİ KEMAL YILDIZ - Yok, şöyle, bizde...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Sanık için önemli olduğunu düşünmüyorum aksine avukatları ve sanığı karşı karşıya
getirecek bir düzenleme de. Örnek veriyorum: Siz avukatsınız, ben avukatım; dosyayı siz takip ettiniz, ek savunma istedi, siz ha-
ber vermeden hüküm verildi, nitelikli hâlden, hırsızlığın nitelikli hâlden hüküm verildi. Ben de bir hukukçu olarak değerlendirdim,
dedim ki: "Aslında burada sana haber verilseydi belki sen savunmanı yapardın, bu cezayı almayabilirdin. Dört yıl değil de iki
yıl alabilirdin." Bu sefer sanık size gelir hocam. Yani avukatla sanığı karşı karşıya getiren bir durum o zaman ortaya çıkar. Yani
bunu da göz önünde bulundurmamız lazım. Tamam, muhakeme ekonomisi açısından olması gerekir ama adil yargılama ilkesi, mu-
hakeme ilkesine mahkûm edilecek veya feda edilecek bir ilke değil. Yani bunu da değerlendirmek lazım. Eğer Türkiye'de yargıla-

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih: Saat : Stenograf: Kayıt: Bütçe Uzman: Sayfa :43

malar uzun sürüyorsa bunun çözümü için farklı yöntemler olabilir. Hâkim Savcılar Kurulu var bunun için, Adalet Bakanlığı var. Yeterli hâkim yoksa yeterli hâkim tahsisi yapılır ya da hâkim, savcı sayısı artırılır, ihtisas mahkemeleri kurulur, ön ödeme, ön yargılama gibi, basit yargılama usulleri gibi yöntemler geliştirilir. "Dur, ben yapayım da şunu şurada avukat ile vatandaş karşı karşıya getireyim ya da kişinin savunma hakkını engelleyeyim." Bize daha çok pahalıya patlar o iş çünkü bu iş, adil yargılanma ilkesi uyarınca Anayasa Mahkemesine gider, Anayasa Mahkemesi ihlal kararı vermezse AİHM verir, AİHM verirse tazminata da hükmeder. Belki Anayasa Mahkemesi hükmün sonuçlarını ortadan kaldıracak bir karar verir ama aslında muhakeme açısından yani süre açısından daha sıkıntılı bir durum çıkıyor, hem ekonomik boyutta ve maliyede, maliyeye bir külfet oluyor hem de normalde 2 celse daha sabretsek ya da ulaşabilirsek ya da kolluğu bu konuda harekete geçirebilirsek, kolluk bu konuda gereken özeni gösterse belki biz o tazminatı ödemeyeceğiz, kişi de cezaevine girmeyecek. Yani dolayısıyla...

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Sanık da gösterebilir gerekli özeni, adresini değiştiriyorsa versin adresini mahkemeye.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Tamam işte, Tebligat Kanunu'nda bu tür düzenlemeler var, getirin onları, kabul edelim.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Versin mahkemeye.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Tebligat Kanunu'nda buna ilişkin düzenleme var, "kişinin son adresi" diyor.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Sanık yargılamadan kaçıyor...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Şimdi, biliyorsunuz hepsini yani aslında astarı yüzünden pahalı bir durum. Sizin bahsettiğiniz yargılamanın ekonomik şekilde olması için, ilkesi ya da o anlayış astarı yüzünden pahalı olabilecek bir durum.

Teşekkür ediyorum Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz.

Önergelere geçeceğiz. Başka söz talebi yok herhâlde.

Madde üzerinde 2 adet önerge vardır, önergeleri ayırılık sırasına göre okutup işleme alacağız.

İlk önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2616) esas no lu Noterlik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 17- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 226 ncı maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(4) Yukarıdaki fıkralarda yazılı bildirimler, sanığa ve varsa müdafie yapılır. Müdafii sanığa tanınan haklardan onun gibi yararlanır."

Süleyman Bülbül
Aydın

İsmail Atakan Ünver
Karaman

Turan Taşkın Özer
İstanbul

Gizem Özcan
Muğla

Cumhur Uzun
Muğla

İnan Akgün Alp
Kars

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçe...

Gerekçe: Söz konusu teklifin 17'nci maddesi Anayasa'nın 36'ncı maddesi hak arama hürriyetine aykırı olduğundan değiştirilmiştir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2616) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesinde yer alan "halinde" ibaresinin "durumunda" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Onur Düşünmez
Hakkâri

Zülküf Uçar
Van

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçe...

Gerekçe: Anlam bütünlüğünün sağlanması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi 17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 17'nci madde kabul edilmiştir.

18'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 18- 5271 sayılı Kanunun 236 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(9) Beşinci ve altıncı fıkrada belirtilen merkezler, devlet üniversiteleri tarafından da kurulabilir."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Söz talebi yok.

Madde üzerinde 1 adet önerge vardır.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2616) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinde yer alan "belirtilen" ibaresinin "ifade edilen" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :44

Onur Düşünmez
Hakkâri

Zülküf Uçar
Van

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçe...

Gerekçe: Anlam bütünlüğünün sağlanması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 18'inci madde kabul edilmiştir.

19'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 19- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 76 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 76- (1) Açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlülerin tüm öğretim türlerinden; diğer ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin ise kurum içinde verilebilen yaygın, dışarıdan ve açık öğretim programlarından yararlanmaları sağlanır.

(2) Kapalı ceza infaz kurumunda bulunan iyi hâlli hükümlüler, kurum içinde açılan örgün öğretim programlarına kurum disiplini, düzen ve güvenliğini tehlikeye düşürmeyecek şekilde, kurumsal kapasite ve imkânların uygunluğu ölçüsünde devam edebilir. Yaş, eğitim düzeyi, engellilik durumu, sosyal ve ekonomik durum ile benzeri ölçütlere göre ihtiyacı olan hükümlülere öncelik verilir.

(3) Kayıtlı olduğu eğitim kurumlarının ilgili mevzuatına göre gerekli şartları taşıyan ve kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin sınavları, kişi ve kurum güvenliği ile kurum disiplini ve düzeninin bozulmasını önleyici tedbirler alınarak aşağıda belirtilen usule göre ceza infaz kurumu içinde yapılır:

a) Kayıtlı oldukları ortaöğretim, ön lisans, lisans ve benzeri öğretim programları kapsamındaki sınavlar ile mesleki yeterlilik gibi yazılı veya sözlü sınavlar, ilgili kurum ile koordinasyon sağlanarak öncelikle çevrim içi, bunun mümkün olmaması halinde ise ilgili eğitim kurumu görevlisinin gözetiminde yüz yüze yapılır.

b) Hükümlüler, merkezi sınavlar ile açık öğretim kurumları sınavlarına, sınav merkezi olarak belirlenen ceza infaz kurumlarında katılır.

(4) Kurum ve kuruluşlar ile üniversiteler, sınavlara ilişkin olarak üçüncü fıkrada belirtilen konularda gerekli düzenlemeleri yapmak ve tedbirleri almakla yükümlüdür.

(5) Açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlülerin öğretimden yararlanması veya sınavlara katılması, hükümlünün; başarısız olması, devamsızlık göstermesi, eğitim ve sınav alanlarında bu Kanunda yazılı disiplin cezasını gerektiren eylemlerden birini gerçekleştirmesi veya öğretim programının ceza infaz kurumunun işleyişine yer ve zaman itibarıyla uygun olmaması halleri dışında engellenemez.

(6) Bu maddenin uygulanmasına ve sınavlara ilişkin usul ve esaslar Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulunun görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir."

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Bu maddeyle ilgili görüş bildirmek isteyen var mıydı?

Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Şimdi, teklifin bu maddesiyle ilgili dün de söz almıştım, hâlâ sorduğum sorunun cevabını da almış değilim, bekliyorum, sizin de cevap vermek için beklediğinizi biliyorum.

Şimdi, bu teklif maddesinin -bütün samimiyetimle söyleyeceğim- eski hâli ile yeni hâli arasındaki farka baktığımız zaman, tek bir kelimeyi çıkarırsak olumlu, hakikaten iyi niyetli bir çalışmadır deriz, onda problem yok. Çünkü eski hâlinde ne vardı? Eski hâli iki paragraflık, okuyayım: "Açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlülerin örgün ve yaygın, kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin yaygın öğretimden yararlanmaları sağlanır. Bu maddenin uygulanmasına ve sınavlara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir." Hiçbir sıkıntı yok, yeni düzenleme çok daha kapsamlı, çok daha olumlu; eğitim hakkını ceza infaz kurumlarında hükümlüler, mahpuslar için daha olumlu hâle getiren bir düzenleme. Dediğim gibi, tek bir kelime eğer içinde olmasaydı bu yorumu rahatlıkla yapardım. Tek kelime ne? Kapalı ceza infaz kurumunda bulunan iyi hâlli hükümlüler.

Şimdi, bu iyi hâlli hükümlülere ilişkin olarak dün de söyledim, yine söylüyorum; bu tanımlamanın burada bulunması iyi niyetli bir tanımlama değil çünkü biz iyi hâlli hükümlüler kısmıyla ilgili sürekli söylüyoruz özellikle siyasi tutsaklar yönünden. Özellikle siyasi tutsaklar yönünden yapılan, yürütülen disiplin soruşturmaları neticesinde, bu idari ve gözlem kurullarının vermiş oldukları kararlar neticesinde birçok mahpus, birçok siyasi tutsak iyi hâlli olmadığı kabul edilerek birçok haktan mahrum bırakılıyor, koşullu salıvermeden mahrum bırakılıyor, denetimli serbestlikten mahrum bırakılıyor, ceza infaz kurumlarındaki birçok haktan mahrum bırakılıyor. Şimdi, bu iyi hâlli olup olmama hâline ilişkin olarak idari ve gözlem kurullarının yapmış oldukları değerlendirmelerin iyi niyetli olmadığını, tamamen siyasi bir şekilde şekillendiğini, hele hele mesele muhalefet ya da Kürt halkı olduğunda nasıl şekillendiğini yıllardır söylüyoruz, yıllardır bunun mücadelesini veriyoruz. Cezaevinde Kürtçe konuştuğu için disiplin cezası alan ya da fazla elektrik kullandığı için ceza alan gibi gibisayabileceğimiz bir sürü örnek varken bu kişiler disiplin cezalarıyla, iyi hâlli olmama gibi durumlarla karşı karşıya kaldıklarında nasıl bir sürecin yürütüldüğünü, nasıl şartlı salıvermeden mahrum bırakıldığını defalarca söyledik, söylemeye devam ediyoruz, bunun mücadelesini veriyoruz. Şimdi, tam da bu tartışmalar, bu mücadele, bu noktada iyi hâlli olup olmama noktasında idare ve gözlem kurullarının yürüttüğü sürecin tamamen siyasi bir şekilde yürütüldüğü noktasındaki yürüttüğümüz mücadele bir tarafa bırakılmış, burada ceza infaz kurumlarında bulunan mahpuslar için iyi bir düzenleme getirilirken yine iyi hâlli olmama kriteri tam da metnin ortasında bırakılarak aslında niyet ortaya konuluyor. Eğer niyet sarih ise, gerçek-

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :45

ten burada amaç bütün mahpusların Anayasa'nın 42'nci maddesinde güvence altına alınan eğitim hakkını tanımak, siyasi tutsaklar yönünden uygulanan o yaklaşımı eğer ortaya koymak değilse, o zaman bu kelimeyi "iyi hâlli olmama" kelimesini buradan çıkaralım. Bizim açımızdan hiçbir sorun kalmaz ve hakikaten biz de deriz ki: Evet, cezaevlerinde, ceza infaz kurumlarında. mahpusların, siyasi tutsakların -genelliyorum yani- herkesin eğitim hakkından -örgün, yaygın fark etmez- yararlanmasının önünü açacak daha da kapsamlı bir düzenleme yapılmış diyelim, destekleyelim ama bu kelimenin çıkması kaydıyla. Bu kelime durduğu sürece biz bunun iyi niyetli olmadığını, tamamen siyasal nedenlerle yapıldığını söylemeye devam edeceğiz. Dün yine söylemiştim, gerçekten, acaba imzacı arkadaşlarımız bu kelimeyi ilk imzaladıklarında ya da hazırladıklarında bu kelimeyi nasıl tanımladılar, nasıl böyle bir değerlendirme içine girdiler, bunun da cevabını merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyorum.

ALİ BOZAN (Mersin) - Sayın Başkan, aynı konuda kısa bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Sayın Bozan.

ALİ BOZAN (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de Zülküf Vekilimize katılıyorum. Aslında, bu maddeyle ilgili söz almamın sebeplerinden bir tanesi, bu meseleyi bizzat yaşamış, bu işin mutfağından gelen bir arkadaşınız olarak söz almak istiyorum. Bizzat cezaevinde kaldım, cezaevinde bulunduğum süre içerisinde ikinci üniversiteyi okumak için girişimde buldum. O tarihte iyi hâlli olmak koşulu yok ama şu an geriye dönüp baktığımda, ben Adana Kürkçüler Cezaevinde kalırken Mersin Üniversitesinde bir bölüme kayıt olmuşum. Aldığım disiplin cezaları vardı ve o tarihte açık söyleyeyim disiplin cezaları fiiliyatta uygulanmıyordu ama bu düzenlemeye göre, mesela, görüşten men cezası almıştım, iyi hâli üç aydı; bu düzenlemeye göre ben okuyamayacaktım ya da başka bir şey söyleyeyim arkadaşlar. Az önce Zülküf vekilimiz söyledi, idare gözlem kurullarının gerçekten iyi hâlle ilgili olarak iyi hâlli ya da değil, süresinde tahliye olması ya da olmamasıyla ilgili gerçekten konuya hâkim olduğunu düşünüyor musunuz? Gerçekten bu anlamda tamamının liyakat sahibi olduğunu düşünüyor musunuz? İdare gözlem kurullarında sadece 1 hukukçu var arkadaşlar. Cezaevinde dahi görev yapmayan, cezaevine sadece idare gözlem kuruluna katılmak için gelen memurlar var ve o kişilerin verdiği kararlarla bir kişinin eğitim öğretim hakkını ya sahip olacak ya da engellenecek. Başka bir şey söyleyeyim, sadece politik tutsaklar arasından değil, adli bir suçtan cezaevine girmiş ve bir günlük bir hücre cezası almış; gitmiş, bir gün hücrede kalmış, cezasını infaz etmiş. O bir günlük hücre cezasının iyi hâlinin ne kadar süre devam ettiğini biliyor musunuz? Bir yıl. Bir gün dahi hücre cezası aldığınızda, siz, sonraki bir yıl içerisinde iyi hâlli sayılmıyorsunuz. Ya, kişi hücre cezası aldı, cezasını infaz etti, bitirdi, gitti, hücrede kaldı ama sonraki bir yıl içerisinde her ne olursa olsun okul okumak istediğinde, üniversite okumak istediğinde bu şans olmayacak. Ben, bu anlamda diyorum ki: Zülküf Vekilimize katılıyorum, iyi hâl ibaresini çıkaralım, bu anlamda cezaevine girmiş -hangi suçtan olursa olsun- cezaevinde okumak isteyen, üniversite okumak isteyen, okul okumak isteyen kişilere, mahkûmlara, tutuklulara hükümlülerle ilgili bu inisiyatif idareye vermeyelim diye öneriyorum çünkü bu hâliyle, biz yaptığımızda inisiyatif tamamıyla idareye geçmiş olacak ve ben, bunun birçok örneğini şey yapabiliyim. Takip ediyorsunuz, bazen az kitap okudu diye bir cezaevi idare gözlem kurulu bir kişiyle ilgili "iyi hâlli değil." diyebiliyor, başka bir yerde kararları geliyor bize. Çok fazla sayıda kitap bulundurdu diye idare gözlem kurulu kişiyle ilgili disiplin cezası veriyor. "iyi hâl" ibaresini biz buradan çıkarırsak bu konuda idareye bir inisiyatif tanımamış oluruz, onun ötesinde bizim olumlu bulduğumuz bir yasal düzenlemedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, Sayın Alan, buyurun.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, burada, sayın vekillerimizin Anayasa'nın 42'nci maddesinde "Kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz." hükmü çerçevesinde talepleri elbette ki yalnız maddenin devamında "...öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir." diye devam ediyor o madde.

Yine, bizim önceki maddede, açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlülerin örgün ve yaygın, kapalı ceza infaz kurumlarında bulunanların yaygın eğitimden, hiçbir şekilde örgün eğitimden yararlanamayacağı... Hani mefhum muhalifinden düşündüğümüz takdirde sadece yaygın eğitim öğretiminden yararlanacağı ifade ediliyor. Yeni düzenlemeyle, sayın vekillerimizin de ifade ettiği gibi, gerçekten bu alanda geniş bir alan oluşturuluyor. Şeyle ilgili, dün bana özellikle Sayın Vekil Zülküf Bey'in "Okumamıştır." diye niyet okuduğu... "İmza atarken ne düşünmüştü?" dediniz, en azından bu taraf bir dönüşümüş oldu.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - İkisini de...

NURETTİN ALAN (İstanbul) - İkisini de mi söylüyorsunuz? Okudum o zaman, onu söyleyeyim. İmza atarken de gayet düşündüm, o şeylerine de bakarak imza attım.

Şimdi, Anayasa Mahkemesinin bunla ilgili 19/11/2014 tarihli bir kararı var. Kararda şöyle diyor: "Hükümlü veya tutuklular Anayasa'nın 19'uncu maddesi kapsamında hukuka uygun olarak bir mahkûmiyet kararına bağlı olarak tutma olarak değerlendirilebilecek kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı dışında -2014/1071, 2023/70 bilmem ne- Anayasa'nın ve sözleşmenin ortak alanı kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerinin tamamına genel olarak sahiptirler. Bununla birlikte, cezaevinde tutulmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması -özellikle o ifadeye de dikkat çekmek istiyorum- gibi cezaevinde güvenliğinin sağlanmasına yönelik kabul edilebilir makul gerekliliklerin olması durumunda sahip oldukları haklar sınırlandırılabilir." Yani, burada, tam da sizin ifade ettiğiniz gibi. Şimdi, cezaevleri, elbette ki bir disiplinin de... Burada idare ve gözlem kurullarının nasıl oluştuğu, nasıl karar verildiği, iyi hâlliliğin nasıl yapıldığı yapılmadığı ayrı; elbette ki bir tartışma konusu olabilir. O ayrı bir yasa maddesiydi veya ayrı bir uygulamayla alakalı bir şey ama bir şekilde eğer burada disiplinin sağlanması gerekiyorsa, Anayasa'mızın bu belirttiğim kararında da bu nihayetinde mahkemenin kararında sınırlandırabileceğini açıkça ifade ediyor. Öte yandan, şimdi, örgün eğitimin tamamından yararlanabilmesi zaten hem eğitimin bilimsel tarafıyla da... Bazı eğitimler var ki üç gün gitmezseniz işte bir laboratuvar ortamında çalışacağınız, yapacağınız... Bütün örgün eğitimlerden zaten yararlanma imkânı da olmayacak, o da sınırlandırılacak. Hâlihazırda hükümlülük bazı hakların sınırlandırıldığı ancak olabildiği kadar da bu sınırlı hakların genişletilmesi ge-

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :46

rektiği üzerinden, burada Anayasa'nın asıl şeyi genel olarak genişletilmesi ama belli şartlar dâhilinde, özellikle de disiplin tarafıyla sınırlanabileceğinin, bunun da Anayasa'ya hiçbir şekilde aykırı olmadığı, bunların da kanunla düzenlenebileceğini hüküm altına almıştır. Bu yönden baktığımızda, yasamız önceki yasaya göre, hapis hanesindeki mahkûmların eğitim alma haklarını olabildiği kadar genişletmektedir. İyi hâlle ilgili olarak da elbette ki Anayasa Mahkemesinin önceki kararları doğrultusunda Anayasa'ya da uygun olarak teklif edilen bir yasadır.

ALİ BOZAN (Mersin) - Başkan, karşılıklı şeye girmeden...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

ALİ BOZAN (Mersin) - Şimdi, Anayasa Mahkemesi şunu demiyor: İlle de "sınırla" demiyor.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - "Sınırlanabilir" diyor.

ALİ BOZAN (Mersin) - "Yapılabilir." diyor. Yani, bu konuda takdir bu Komisyonun, elbette sonrasında Meclis Genel Kurulunun. Ben de diyorum ki: Cezaevinde bulunan bir kişi hangi suçtan cezaevinde olursa olsun eğer öğrenim görmek istiyorsa, bakın iyi hâlli olmasa dahi, iyi hâlle ilgili az önce söylediğim şerhleri bir kenara koyuyorum bu şansı verelim. Biz, bu şansı İdare Gözlem Kurulu doğru bir karar almış olsa dahi diyorum, bakın İdare Gözlem Kurulu doğru bir karar almış olsa dahi bir günlük hücre cezasının iyi hâli bir yıl arkadaşlar. Yani hücre cezası aldı karar doğru, doğru karar verildi ve sonrasında bir yıl boyunca iyi hâlli sayılmıyor. Şimdi, üç ay sonra, beş ay sonra bu kişi öğrenim görmek istediğinde o kişiye biz bu şansı verelim, bu şansı tanıyalım. Şey kısmına girmiyorum, İdare Gözlem Kurullarının aldığı kararlar oluşum meselesine girmiyorum. Tamamıyla bu konuda, cezaevi idarelerine bir şey vermeyelim. Kişinin kendi isteğinde olsun, kişi okumak istiyorsa, öğrenim görmek istiyorsa bu şansı verelim diğer hâlliyle inisiyatifli idarelere bırakmış oluruz ve yasanın yani bu getirilmek istenen düzenlemenin amacını tam anlamıyla karşılayamayacağı kaygısını taşıyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Bozan.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Soru mu, açıklama mı nasıl?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Alan'ın söylediklerine...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Cezaevleri Genel Müdürü...

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Uygulama tarafıyla cezaevlerinde de bu şimdi özellikle disiplinin... Belki bu eğitim aslında bir hak, bir de disiplinin sağlanması yönünden de teşvik edici bir şey olabilir. Belki o uygulama tarafıyla ilgili Sayın Genel Müdür Yardımcımız...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, şöyle söyleyeyim: Getirdiğiniz düzenlemeyi yine aynen okuyorum, okundu ama "Kapalı ceza infaz kurumunda bulunan iyi hâlli hükümlüler kurum içinde açılan örgün eğitim programına." Bakın, kurum içerisinde açılan örgün eğitim programlarından bahsediyoruz. Dolayısıyla, kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlüler diye geçseniz kurum içinde açılan örgün eğitim programlarına kurum disiplin, düzen ve güvenliğini tehlikeye düşürüyor. Zaten devamında sizin söylediklerinizi karşılıyor ama iyi hâlli tanımlamasını tamamen koyduğunuz zaman, tam da Ali Vekilin söylediği gibi tek bir gün hücrede kalan bir kişinin bir yıl boyunca bu örgün eğitimde, kurum içinde yapılacak olan örgün eğitimden yararlanmasının önüne geçmiş olacaksınız. Dolayısıyla, bu kelimeyi çıkardığımız zaman hiçbir şekilde en ufak düzenleme eksiye düşmüyor.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Uygulama tarafı...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Kurum içerisindeki örgün eğitimden yararlanmak için.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Zaten kurumun içerisine alıyor burada, eskiden dışarıya götürüyordu şimdi kurumun içerisine veya uzaktan eğitim sistemi kullanılmak suretiyle veya hocanın oraya gelmesi suretiyle imkânlar ölçüsünde ama bu uygulamayla ilgili. Şimdi, burada, özellikle bizim ceza hukukumuzda mahkûmların belli şekilde orada ıslah olması, belli kurallara uyması, riayet etmesi bunlar da hedefleniyor. Nihayetinde, burada da belli hakların Anayasa Mahkemesinin kararları doğrultusunda belli şekilde hareket eden kişilerle etmeyen kişiler arasında farklı şekilde kullanılmasını Anayasa Mahkemesi Anayasa'ya uygun buluyor.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Peki, eğitim bir ıslah değil midir? Kişinin kendini eğitmesi.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Tamam, onda bir sıkıntı yok ama bu bir haktır aynı zamanda hem aynı zamanda da Anayasa Mahkemesinin kararları doğrultusunda bir imkândır, bu imkânı bu şekilde kullanırmak istiyor.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Karşılıklı müzakare...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Ya, çözüm üretmeye çalışıyoruz, olumlu bir düzenlemeyi nasıl daha iyi olumlu bir hâle getirebiliriz onu tartışıyoruz ama sizin amacınız olumlu bir düzenlemenin daha iyi hâle gelmesi için bir müzakere yürütmek değilse bunu tartışmayalım, baştan oylamaya geçelim.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) - Aynı şey 3 tur konuşuldu ya.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Aynı şey 3 tur konuşulmuyor, çözüm üretmeye çalışıyoruz. Ha, size göre gerek yok konuşmaya diyorsanız konuşmayalım, oylayalım, geçelim; bitirelim zeten.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Başkanım, çok kısa.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Peki.

Buyurun Sayın Tanhan.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Sayın Alan'ı dinledim, açıkçası evet, Anayasa Mahkemesinin öyle bir kararı var ama Anayasa 17'nci maddesi de Kişi hakları ve ödevleri, kişi dokunulmazlığı maddi ve manevi varlığı başlığında düzenlenmiş 17'ye (1) şöyle diyor: "Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir." Aslında okuma da bu hakkı tamamiyle barındırıyor yani eğitim öğretim hakkı bunu barındırıyor.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :47

İkincisi, yani hemen hemen çoğumuz Müslümanız, ilk emir bize "oku"dur. Yani dolayısıyla, o günkü şartlarda ilk emir "oku" olmasına rağmen, biz bugün eğer bir kişinin herhangi bir suçtan ne olursa olsun okumasına engel oluyorsak bu bence üzerinde konuşulması gereken bir hak ve talep olması gerekir o kadar doğal bir şeydir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL -

Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, okuduğunuz ikinci fıkrada bahsedilen örgün eğitim. Örgün eğitim, basamakları olan, sınavlara girilerek basamak atılan, birinci sınıf, ikinci sınıf, üçüncü sınıf gibi basamakları olan, eğitim öğretimin yüz yüze yapıldığı, derslik ortamında yapıldığı bir eğitim türü. Bu söylediğim Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yazıyor. Burada bahsedilen şu: Zaten sivil hayatta bile olsanız böyle bir eğitime yani ortaokul ya da liseye gidebilmeniz için 18-21 yaş arasında olmanız gerekiyor. Yani sivil hayatta bile 21 yaşını dolduran biri liseden mezun olamamışsa, liseden açık liseye geçişi sağlanıyor.

İkinci bir husus: Burada, cezaevi içine bir lisenin açılması, bir ortaöğretim kurumunun ceza infaz kurumunun içine kurulmasından bahsediyoruz. Esasen biz bunu çocuk cezaevleri için düşündük ve yaptık. Şu anda 6 tane çocuk kapalı ceza infaz kurumunun içinde çok programlı lise faaliyete geçti. Yani biz istedik ki bir çocuk tutuklandığında, cezaevine girdiğinde dışarıda eğer lise öğrencisi ise ya da ortaokul öğrencisi ise ikinci gün, üçüncü gün cezaevinin içindeki naklini alalım, sınıfa otursun, bunu yapmış durumdayız zaten. Bu yaptığımızın yasal dayanağı yoktu bunu getirmek istiyoruz. Dolayısıyla, dışarıdaki lise için geçerli olan millî eğitimin kaide ve kuralları buradaki lise için de geçerli, buradaki lise de yine Millî Eğitim Bakanlığının lisesi yani yaş tutmayan zaten örgün bir lisede okuyuyor.

Kastettiğiniz grupla ilgili şu soru gündeme gelebilir: İkinci bir örgün ortaöğretim kurumu var, bu da MESEM'ler, Meslek Eğitim Merkezleri. Yine, bu da Millî Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ortaöğretim kurumudur. Burada da dört gün atölyede, bir gün teorik ders görülür, burada yaş sınırı yoktur ama ceza infaz kurumlarının içinde atölyeden bir meslek eğitimi, atölyede uygulamalı bir meslek eğitiminin alaylılıktan okulluluğa dönmesi söz konusu bunu yapıyoruz bundan da 46 tane açtık. Burada, yaş sınırı yoktur ama başka bir sorun var, bir atölye lazım yani bir iş yerinde çalışıyor olması gerekiyor hükümlünün. Çünkü işveren, hükümlü ve Millî Eğitim Bakanlığı arasında 3'lü bir sözleşmeyle başlıyor, eski adı çıraklık okulu bunun. Burada da yaş sınırı yok ama bir atölyede çalışması ve bir işveren olması gerekiyor, bizim sistemde bu işveren İşyurtları Kurumu. Her ceza infaz kurumunda işyurdu müdürlükleri ve buna bağlı atölyeler var. Burada çalışmak için, bu atölyede çalışan hükümlüleri biz alaylı yani görerek yaptıkları eğitimi Millî Eğitim Bakanlığına bağlı meslek eğitim merkezleriyle entegre ederek üçüncü yılın sonunda kalfa, dört yıllık eğitimin sonunda usta belgesini, usta diplomasını almasını, eşzamanlı olarak da açık lise fark derslerini vererek lise diploması almasını istiyoruz. İşte, bu atölyede çalışabilmek için bizim kanunun diğer maddelerinde yine "İyi hâlli olmak gerektiği." yazıyor. Yani buradan bu "İyi hâlli." kelimesini kaldırırsanız bile o iş yerinde çalışmak için iyi hâlli olma şartı devam ettiğinden bir anlamı yok, çok programlı liseler için de zaten çocuk cezaevleri için düşünülmüş bir şeydir, iyi hâlli olmak gerekiyor.

Diğer bir konu, iyi hâl kavramı bizim mevzuatımızda 60 küsur yerde geçer, temel infaz kavramlarından biridir. Birinci infaz paketinde 89'uncu maddeyle yasalaştı, 1 Ocak 2021'de yönetmeliğiyle birlikte yürürlüğe girdi. "Daha önce kaldırılmamış disiplin cezası bulunanlar iyi hâlli değildir." deniliyordu ama bu değişti, bundan sonra Cumhuriyet savcısı başkanlığıdaki geniş bir kurul bu değerlendirmeleri yapıyor.

Diğer bir husus, kendi durumunuzu örnek vermiştiniz. Buradaki iyi hâllilik cezaevinin içindeki bir örgün programa kayıtlı ilgili bir şart. Dışarıda bir üniversite kazanmak, üniversite sınavına girmek, üniversiteye kayıt olmak, onun sınavına girmek, eksternten ya da açıköğretim fakültelerinde okumak bunlarda bu iyi hâl şartı yok zaten. Bu, cezanın içindeki MESEM'ler ve çok programlı liseyi ifade eden bir fıkra.

Onun dışında, Anayasa Mahkemesi kararlarını, yeni tarihli de birçok kararı var. Temel olarak hükümlü ve tutuklular temel hak ve hürriyetlere sahiptirler ama Ceza İnfaz Kurumunda olmanın gerektirdiği bazı zorunluluklar da vardır. Yani dışarıdaki bireyler kadar bütün haklardan tam olarak yararlanmalarının söz konusu olmayacağını Anayasa Mahkemesi istikrarlı bir şekilde ifade etmektedir. Yani biz burada bir açılım yapmak, bir genişleme yapmak istiyoruz ama cezaevlerinde bu imkânlarımız sınırlı. Yani örgünbirlişeye biz binlerce insanı birden aynı anda kaydedemeyiz. Şu anda bir kurumsal kapasite problemimiz var, iyi niyetle izah ediyorum size bunu. Zamanla bu, genişleyecek inşallah.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Peki, çok teşekkür ediyoruz.

Gayet geniş yani açıklayıcı, keşkesorulardan önce verseydik sözü ama sorular sorulunca işte cevap olarak da... Bence yani madde olarak da üzerinde çok çalışılan bir madde olduğunu biliyorum, eğitim hakkı açısından da genişletildiğini de biliyorum.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi, madde üzerinde 2 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2616) esas no.lu Noterlik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 19'uncu maddesi ile 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 76'ncı maddesini değiştirmeyi öngören düzenlemenin (1)'inci ve (2)'nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini, çerçeve teklifle ilgili kanuna eklenmesi öngörülen (5)'inci fıkranın aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"(1) Açık ceza infaz kurumları, kadın kapalı ceza infaz kurumları, çocuk kapalı ceza infaz kurumları, gençlik kapalı ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlülerin tüm öğretim türlerinden; diğer ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin ise kurum içinde verilebilen yaygın, dışarıdan ve açıköğretim programlarından yararlanmaları sağlanır."

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih: Saat : Stenograf: Kayıt: Bütçe Uzman: Sayfa :48

"(2) Diğer kapalı ceza infaz kurumunda bulunan iyi hâlli hükümlüler, kurum içinde açılan örgün öğretim programlarına kurum disiplin, düzen ve güvenliğini tehlikeye düşürmeyecek şekilde, kurumsal kapasite ve imkânların uygunluğu ölçüsünde devam edebilir. Yaş, eğitim düzeyi, engellilik durumu, sosyal ve ekonomik durum ile benzeri ölçütlere göre ihtiyacı olan hükümlülere öncelik verilir."

"(5) Açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitim evlerinde bulunan hükümlülerin öğretimden yararlanmaları veya sınavlara katılması, hükümlülünün; başarısız olması, devamsızlık gösterilmesi, eğitim ve sınav alanlarında bu Kanunda yazılı disiplin cezasını gerektiren eylemlerden birini gerçekleştirmediği dışında engellenemez."

Süleyman Bülbul
Aydın

İsmail Atakan Ünver
Karaman

Turan Taşkın Özer
İstanbul

Gizem Özcan
Muğla

Cumhur Uzun
Muğla

İnan Akgün Alp
Kars

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Gerekçe...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Söz konusu teklifin 19'uncu maddesi ceza infaz kurumlarında bulunanların eğitim hakkı bakımından eşitlenmesi amacıyla değiştirilmiştir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına.

Görüşülmekte olan (2/2616) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 19'uncu maddesinin (2)'nci fıkrasının (1)'inci cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"Kurum, kapalı ceza infaz kurumunda bulunan hükümlülerin kurum içinde açılan örgün öğretim programlarına devam edebilmesinin koşullarını sağlamakla yükümlüdür."

Onur Düşünmez
Hakkâri

Zülküf Uçar
Van

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Gerekçe...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Teklif maddesinin (2)'nci fıkrasında yer alan "iyi halli olma" şartı öğrenim hakkını ölçüsüz bir müdahale riski taşımaktadır. Nitekim cezaevi idaresinin keyfî yorumlarına dayanabilecek kararlarla iyi halli olmadığına hükmedilen birçok mahpusun öğrenim hakkından yoksun kalma ihtimali söz konusu olacaktır. Bu sebeple maddenin ikinci fıkrasında yer alan "iyi halli" ibaresinin çıkarılması gerekmektedir.

Yine maddenin (2)'nci fıkrasında eğitim hakkından faydalanma, kurumsal kapasite ve imkânlarının uygunluğu şartına bağlanmıştır. Bu ifade mahpusların öğrenim hakkını cezaevi idaresinin takdirde mahkûm edecek niteliktedir. Nitekim cezaevi idareleri anılı ifadeye dayanarak kurumun yeterli kapasiteye sahip olmadığını ve imkânlarının elverişsiz olduğunu belirterek mahpusların öğretim hakkını askıya alma yetkisine sahip olabileceklerdir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 19'uncu madde kabul edilmiştir.

20'nci maddeyi okuyorum:

MADDE 20- 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununun 44 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine "üyelerinin" ibaresinden sonra gelmek üzere "dörtte birinin" ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Evet, madde üzerinde ilk ikisi aynı mahiyette olmak üzere 3 adet önerge vardır. Aynı mahiyetteki önergeleri okutup birlikte işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına.

Görüşülmekte olan Noterlik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 20'nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "dörtte birinin" ibaresinin "onda birinin" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hakan Şeref Olgun
Afyonkarahisar

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :49

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Süleyman Bülbül
Aydın

İsmail Atakan Ünver
Karaman

Turan Taşkın Özer
İstanbul

Gizem Özcan
Muğla

Cumhur Uzun
Muğla

İnan Akgün Alp
Kars

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Gerekçe...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Aynı mahiyetteki önerelerin gerekçesi okutuyorum:

Gerekçe:

Söz konusu teklifin 20'nci maddesi örgütlenme özgürlüğünü kısıtladığından değiştirilmiştir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Aynı mahiyetteki önereleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul Etmeyenler.

Önerge kabul edememiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına.

Görüşülmekte olan (2/2616) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 20'nci maddesinde yer alan "gelmek üzere" ibaresinin "gelecek şekilde" değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Onur Düşünmez
Hakkâri

Zülküf Uçar
Van

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Gerekçe...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Anlam bütünlüğünün sağlanması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edil-

memiştir.

20'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 20'nci madde kabul edilmiştir.

21'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 21- 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 1- (1) Sayıştay meslek mensupları ile Başsavcı, savcı ve iç denetçilerine ait kadroları ekli (I) sayılı Kadro Cetvelinde düzenlenmiştir. Bu kadrolardan boş olanlardan ünvan değişikliği Sayıştay Genel Kurulu kararıyla yapılır.

(I) SAYILI KADRO CETVELİ

KURUMU : SAYIŞTAY

TEŞKİLATI : MERKEZ

ÜNVANI	DERECESİ	ADEDİ
Başkan	1	1
Daire Başkanı	1	8
Üye	1	50
Uzman Denetçi	1	594
Başdenetçi	2-4	302
Denetçi	5-7	269
Denetçi Yardımcısı	9	183
Başsavcı	1	1
Savcı	1	12
İç Denetçi	1-5	3
Toplam		1.423

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Hocam, sizin konuşma talebiniz mi var?

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Gerekçeyi okutun, icap ederse konuşurum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :50

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Madde üzerinde 2 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2616) esas numaralı Noterlik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 21'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Serap Yazıcı Özbudun

Antalya

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Hocam gerekçeyi mi okutalım yoksa söz talebiniz mi var?

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Gerekçeyi okutun, icap ederse konuşurum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Torba kanun yapma yöntemi hukuk devleti ilkesinin belirlilik unsurunu ihlal etmektedir. Komisyonumuza sunulan teklifin 21'inci maddesi de torba kanunun bir parçası olup hukuk devletini ihlal etmektedir.

Maddenin gerekçesi anlaşılabilir bir biçimde kaleme alınmamıştır. Gerekçede Anayasa Mahkemesinin 4 Mayıs 2023, 28 Eylül 2023 ve 8 Kasım 2023 tarihli kararlarına referans verilmiştir. Bu kararlara konu oluşturan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ekli listelerinde Sayıştaya ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır. Gerekçede bu tür AYM kararlarına referans verilirken kararlara teklifin ilgili hükmü arasında hukuki bağın kolayca kurulabilmesi için kararlara paragraf numaralarının verilmesi gerekirdi. Bu yönüyle madde hukuk devletini ihlal etmektedir. Maddeyle yeni kadrolar mı yaratıldığı, yoksa hâlen mevcut olan mesnetsiz kadrolara hukuki dayanak yaratıldığı anlaşılammaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - 9, 10, 11'inci maddelerine ilişkin olan itirazım aynen burada da geçerli. Adalet Bakanlığında gelen sayın temsilci şu açıklamayı yapmıştı: "Henüz ortada buna ilişkin verilmiş bir Anayasa Mahkemesi kararı yoktur. İleride verilmesi muhtemel bir Anayasa Mahkemesi kararı vardır dolayısıyla o muhtemel kararın muhtemel gerekçelerine binaen formüle edilmiş bir maddedir." Buradaki itirazım da aynı şekilde, Anayasa Mahkemesinin hâlihazırda verilmiş kararların gereği olan yasama tasarrufları yapılmazken, 153'üncü maddesi Anayasa'nın ihlal edilirken, verilmemiş bir mahkeme kararına yönelik tahminlerle yasama tasarrufu yapılmasını doğru bulmuyorum. O nedenle buna itirazım var, çekilmesi gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Sayın Hocam.

Buyurun Zülküf Bey.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Aslında söyleyeceğimi Serap Hoca da söyledi yani 11'inci maddedeki itirazımızı "Cumhurbaşkanı tarafından" ünvan değişikliğiyle, burada "Sayıştay Genel Kurulu tarafından" olarak yazılmış. İroni yapayım, burada neden Sayın Cumhurbaşkanı tarafından yazılmamış? Hakikaten 11'inci maddeye dönmek istiyorum. 11'inci maddede "Cumhurbaşkanı" yerine yine aynı şekilde benzer bir yöntem düşünülebilirdi diye belirtiyorum. Fazla uzutmuyacağım.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Alan, buyurun.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; buradaki mesele aslında şu: Bütün bu kadrolar daha önceden 190 sayılı KHK'yle düzenlenmiş yani bu Başbakanlık sisteminin olduğu dönemde 190 sayılı KHK'yle düzenlenmiş; hâkimlerin, savcılarının, yüksek yargının kadrolarını ihdas eden şey. Daha sonra, Cumhurbaşkanlığı sistemine geçilince bütün kamu kurum ve kuruluşlarının kadrolarının tamamı Cumhurbaşkanlığı'nın 2 sayılı Kararnamesinde düzenlenmiş yani nasıl ki o zaman Bakanlar Kurulu ve Başbakanlık sistemi vardı, oradan direkt Başkanlık sistemine geçişince 2 sayılı kararnameye geçmiş. Orada da bu geçişle beraber Anayasa Mahkemesi daha sonraki kurulanlar da aynı cetvelle devam ettirildiği için yargıya ilişkin düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemeyeceğini, yargı başlığının Anayasa'da ayrı bir yerde olduğunu, idari bir yerde olmadığını değerlendirerek bunlara ilişkin iptal hükümleri vermişti. Şimdi, biz elbette ki Anayasa Mahkemesinde beklenebilirdi yani illa sonuç beklenip de o da yapılabilir ama buradaki temel şey, daha önceden de 1983 yılında çıkarılan KHK'yle yani yürütmenin bir işlemiyle bu kadrolar tahsis edilmiş, şimdi biz bunu kanunla tahsis ediyoruz yani yargıyı kanunla belli bir yerde kanuni bir güvenceye taşımış oluyoruz. Burada kadrolarda da eksik var yani eksilterek çünkü azaltılarak giden bir şey söz konusu, öncekinden 15 tane daha aşağıda bir kadro tahsisiyle ilgili bir düzenleme.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oyluyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2616) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesinde yer alan "ait" ibaresinin "ilişkin" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Onur Düşünmez

Zülküf Uçar

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :51

Hakkari

Van

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçe...

Gerekçe:

Anlam bütünlüğünün sağlanması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

21'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 21'inci madde kabul edilmiştir.

22'nci maddeyi okutuyorum:

Madde 22- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Madde üzerinde 1 adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2616) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 22'nci maddesinde yer alan "yayımlı tarihinde" ibareleri "yayımlandığı tarihte" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Onur Düşünmez

Zülküf Uçar

Hakkari

Van

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Gerekçe...

Gerekçe:

Anlam bütünlüğünün sağlanması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

22'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 22'nci madde kabul edilmiştir.

23'üncü maddeyi okutuyorum:

Madde 23- Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önerge yok.

Maddeyi oylatıyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 23'üncü madde kabul edilmiştir.

Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkanım, dününden itibaren Adalet Komisyonunda 23 maddelik bir paketi, torba yasayı değerlendirdik. Yani şundan dolayı tebrik ediyorum sizi: Dedik ya Parlamento konuşulan yer, parlamenter de konuşan kişi bu nedenle Adalet Komisyonu diğer komisyonlara örnek olmasını diliyorum. Buraya gelen tüm arkadaşlar, STK'lar olsun, Gazeteciler Cemiyeti olsun kendilerini ifade ettiler, hepimiz kendimizi ifade ettik. Sürenin olmaması ve bu çerçevede her konuya değinmemiz Parlamentonun nitelikli yasama faaliyeti açısından önemli, değerli; o bakımdan, takdire değer bir husus.

Bugün, arkadaşlar, Ankara Kahramankazan'da TUSAŞ tesislerine yönelik bir terör saldırısı oldu. CHP Adalet Komisyonu Grubu olarak bu saldırıyı lanetliyoruz. Saldırıda şehit olan yurttaşlarımıza Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar, milletimize de başsağlığı diliyoruz. Biz Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak ve net şunu söylüyoruz: Terörü kimden ve nereden gelirse gelsin lanetliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Sayın Bülbül.

Değerli milletvekilleri, teklif üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin tümünün oylanmasından önce 2 hususu oylarınıza sunmak istiyorum.

İlk olarak, kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usuller çerçevesinde teklifin kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması amacıyla Komisyon Başkanlığına redaksiyon yetkisi verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

İkinci olarak, İçtüzük'ün 45'inci maddesi hükmü uyarınca Aydın Milletvekili Ömer Özmen'in, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan'ın, İstanbul, Milletvekili Şengül Karslı'nın, Karaman Milletvekili Selman Oğuzhan Eser'in, Kastamonu Milletvekili Halil Uluay'ın, Tokat Milletvekili Mustafa Aslan'ın, Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul'un, Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt'un teklifin Genel Kurul görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere özel sözcüler olarak seçilmelerini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 30 Ekim Çarşamba günü saat on bire kadar muhalefet şerhlerini Başkanlığımıza iletmelerini istirham ediyorum. Uygun mudur?

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Genel Kurula gelmesini ne zaman için planlıyorsunuz Sayın Başkanım çünkü diğeri de biz aceleyle yazdık, gönderdik.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyona:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :52

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Hocam, çarşamba kadar tam bir haftalık bir süre oluyor, iyi bir zaman. Genel Kurul, tabii, kendi gündemine hâkim olduğu için tabii, Dokuzuncu Yargı paketi görüşülecek Genel Kurulda, bilahare herhâlde bu paket de Genel Kurulda görüşülecek diye düşünüyoruz biz.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerlendirme yapılacak mı, siz değerlendirme mi yapacaksınız?

Buyurun.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkari) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de hepinizi tekraren saygıyla selamlıyorum.

Başta da belirttiğimiz torba yasa yapım tekniğine ilişkin itirazlarımızı son konuşmamızda da yine tekrarlayalım. Anayasa'ya aykırı yapılan bu düzenlemelerin umarım Genel Kurula gelmeden önce bizim de katkı sunabildiğimiz kadar, muhalefetin katkı sunabildiği kadar değiştirilip dönüştürülerek gerçekten hem belirlilik itibarıyla hem de Anayasa'ya uygunluk itibarıyla düzenlenmesini en azından talep etmiş olalım tekraren.

Ben bugün başka bir gündeme de değinmek istiyorum. İstanbul Genç Avukatlar Merkezimiz on beş gündür bir nöbet eylemi başlatmış durumda. Bu nöbet eylemine ilişkin kendilerinin bize göndermiş olduğu "Avukatların sesi ol." çağrısını sizlerin de takdirine sunmak istiyorum. Biliyorsunuz uzun zamandır CMK'de yapılan iş ve işlemlerin angarya olduğu defaten dile getirildi çünkü avukatlık asgari ücret tarifesine eşitlenmedi bu CMK sisteminde. CMK'de ve adli yardımda yapılan iş ve işlemler avukatlığın temel prensiplerinden ve aynı işe farklı ücret tahsis ediliyor. Bir avukat özel olarak girdiği adli yardım ya da CMK kapsamındaki bir ifade işlemi için avukatlık asgari ücret tarifesinden ücret alırken maalesef ki CMK'de bunun çok daha aşağısına bir ücretle yetindirmeye çalışıyoruz. Bunun da giderilmesi gerekmekte. Ben İstanbul Barosu genç avukatlarının çağrısını sizlerle de paylaşmak istiyorum: "2025 CMK tarifesi avukatlık asgari ücret tarifesine işlenmelidir. Bizler Türkiye'de zor koşullar altında mesleki faaliyetlerini sürdürmeye çalışan avukatlar olarak her gün ekonomik baskı ve şiddete uğrama riskiyle karşı karşıyayız. Lakin hiçbir korkuya kapılmadan, hiçbir efendi tanımadan ve köle edinme hevesi olmadan mesleğimizi sürdürmeye, sesimizi duyurmaya devam ediyoruz. Bizler haciz sıralarında meslektaşımızı silahla katleden caniliğe, o silahı tutan elin geri plandaki sahibine, genç avukatları yoksulluğa mahkûm eden anlayışa, mesleki faaliyetimiz nedeniyle tutuklanma tehdidi savuranlara, avukata şiddeti meşrulaştıranlara ve barolarımızı bölerek savunma makamını zayıflatmaya çalışanlara karşı direnenleriz. Türkiye Barolar Birliğinin son verilerine göre Türkiye'deki avukatların çoğunu genç avukatlar oluşturmaktadır. Son on yılda yanlış eğitim politikaları sonucunda açılan hukuk fakülteleri Türkiye'de bir avukat enflasyonu yaratmıştır. Ekonomik enflasyonun dâhil olmasıyla birlikte ülkemizde ve hukuk camiası bizler için cehenneme dönüşmüştür. Bizler işsizlik ve pahalılık cehennemi içerisinde yanacağımız günün sessizce beklemeyi reddedenleriz. Bu doğrultu ve anlayışla muhataplarımızla müzakereye açık olduğumuzu, müzakere kapıları açılana dek mücadele edeceğimizi, meslek örgütümüz İstanbul Barosunu harekete geçirme noktasında inisiyatif aldığımızı ve almaya devam edeceğimizi bildiririz. Bu kapsamda biz İstanbul Barosu genç avukatları 9 Ekim 2024 tarihinden itibaren iş yerimiz olan adliyemizin önünde 2025 yılı CMK ücret tarifesi açıklanmadan önce eylemlilik sürecine girdik. 9 Ekim 2024 tarihinden itibaren her gün İstanbul adliyesi önünde saat 15.00 ve 17.00 arasında CMK ücret tarifesinin avukatlık asgari ücret tarifesine işlenmesi amacıyla nöbet tutuyoruz. Tüm hukukçu milletvekillerimize avukat olduklarını hatırlatıyor ve nöbetimize davet ediyoruz. Hukukçu milletvekillerimizden karar vericilere sesimizi iletmesini ve kendilerini de bu angarya karşısında her türlü eylemlilik sürecine girmesini talep ediyoruz." diye bir çağrılarımız vardı, bunu da tutanaklara geçsin diye sizinle paylaşmak istedim.

Yine belirtiyim: Anayasa'ya aykırı olan bu kanun teklifine muhalefet edeceğimizi, Genel Kurulda da muhalefet edeceğimizi tekraren bildiriyorum.

Sabrınız ve dinlediğiniz için de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum.

Sayın Hocam, size de söz vereyim.

Buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Sayın Başkan, öncelikle sizin demokratik tutumunuz için teşekkür etmek istiyorum. Gerçekten, umarım sizin tutumunuz diğer komisyonlara ve komisyon başkanlarına da ilham kaynağı olur.

Bu bir torba kanun. Torba kanun olması nedeniyle her zaman tekrar ettiğimiz gerekçelerle karşı çıkıyoruz bu torba kanuna da çünkü torba kanun doğası gereği olarak hukuk devleti ilkesiyle çelişmekte. Bir küçük hususa işaret istiyorum bu bağlamda: Kanunun adına baktığımızda Noterlik Kanunu ve bazı kanunlarda değişiklik içeren bir kanun olduğunu anlıyoruz. Konuyu niteliksel ve niteliksel yönden değerlendirdiğimizde bu torba kanunun ağırlık merkezi Noterlik Kanunu'nda yapılan değişiklikler değildir. Bu torba kanunun ağırlık merkezi bizim burada ısrarla karşı çıktığımız Anayasa'ya aykırı hükümlerden oluşmaktadır ama ne yazık ki çok sağlam gerekçelerle burada muhalefet milletvekilleri olarak Anayasa'ya aykırılık gerekçelerimizi sunduğumuz hâlde, bunun doğurması gereken muhtemel sonuçlara işaret ettiğimiz hâlde bunlar dikkate alınmadı evvelce olduğu gibi. Bu, tabii, bizim şu anda ülkemize hâkim olan yasama sürecinin önceki yıllardaki yasama sürecine hiç benzemediğini de gösteren önemli bir durum. Önceki yıllarda yani bunu aşağı yukarı on yıl öncesine götürebiliriz, Türkiye'de yasama organı yasama faaliyetlerini sürdürürken gerçekten bu faaliyetlere hâkim olması gereken iktidar ve muhalefet arasında müzakere, diyalog ve uzlaşmanın gözlemlenebildiği bir süreçti ama artık görüyoruz ki Parlamento'ya hâkim olan çoğunluk tek kale maç yapmak anlayışını hâkim kılıyor yasama sürecinde, oysa maç tek bir takımla yapılmaz, yasama süreci de tek bir düşünce üzerine odaklanan bir Parlamento çoğunluğunun iradesi doğrultusunda cereyan ettiği çeşitli sakinler ortaya çıkar. Ben isterdim ki burada müzakerelerin neticesi olarak bu kanun metninde iyileştirici birtakım düzeltmeler olsun; olmadı, Genel Kurulda da olmayacak, biliyoruz. Bunun kayıtlara geçmesi ve gelecek kuşaklara Türkiye'nin şu an içinden geçtiği dönemin özelliklerini yansıtmaya bakımdan söylüyorum çünkü gelecekte sadece hukukçular değil tarihçiler de siyaset bilimcileri de bu süreci inceleyecekler, araştıracaklar. İşte, bu süreç böyle bir süreçtir, bunu gelecek kuşakların bilmesini istiyorum. Tek bir irade yasama teklifleri hazırlamakta, onlar burada sözüm ona tartışılmakta ama Komisyona ve Genel Kurula geldiği gibi kabul edilip yayınlanmaktadır.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyona:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :53

Teşekkür ederim, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Çok teşekkür ediyoruz Sayın Hocam.

Sayın Eser, buyurun.

SELMAN OĞUZHAN ESER (Karaman) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben de tüm Komisyon üyelerimize, kamu kurumlarımızın temsilcilerine Komisyon çalışmalarına sağladıkları destek için ayrıca teşekkür ediyorum.

Gönül isterdi ki hani torba yasa eleştirisiyle başlayan yorumların kanun maddelerinde daha realist, daha gerçekçi, olumlu veya olumsuz eleştirileri tam yansıtan milletvekillerimiz tarafından yorumlar yapılabilirdi. Birkaçı hariç, tenzih ediyorum yani burada olumlu ve olumsuz eleştiri yapan milletvekili arkadaşlarımız oldu ama genelde üzerinde çalışarak, emek verilen kanun maddelerinin özellikle Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarını yerine getirmek için hazırladığımız kanun maddelerinin yine Anayasa'ya aykırı olduğunun iddia edilmesinin de gerçekten pek anlaşılabilir bir durum olduğunu görmüyorum. Biz burada notlarımızı aldık, birçok konuda Genel Kurulda görüşmeler esnasında detaylı bir şekilde muhalefet milletvekillerimizin ifadelerine karşılık gelen yorumlarımızı yapacağız ve şunu ifade edeyim: Birçok şeye muhalefet etmenin, hatta her şeye muhalefet etmenin en iyi muhalefet yolu olmadığını, bunun da yirmi yılı aşkın süredir hiçbir işe yaramadığını ben burada sizlere hatırlatmak isterim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Muhalefete laf atıyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Tamamlayalım lütfen.

SELMAN OĞUZHAN ESER (Karaman) - Başkanım, tamam, tamamlıyorum.

Şöyle: Biz sonuna kadar gerçekten bekledik, dinledik. Şunu ifade edeyim: Altını çizmek istediğim önemli bir konu var, Başkanım, gerçekten muhalefet vekillerimize de ve çok çok teşekkür ediyorum. Gerçekten ifade ettikleri birçok konu bizleri aydınlattı.

Şunu söylemeden geçemeyeceğim, bir konu var: Hiçbirimizin insan katliamını tasvip etme imkânımız yani öyle bir durumumuz söz konusu değil. Sayın Süleyman Bülbül Vekilimizin tam görüşmelerin en başında Sivas katliamıyla ilgili "Sivas soykırımı" gibi bir cümle kullandı.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - İnsanlık dışı bir suç olarak bir soykırım.

SELMAN OĞUZHAN ESER (Karaman) - "Soykırım" denince insan...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - İnsanlık dışı suçu anlatalım isterseniz.

SELMAN OĞUZHAN ESER (Karaman) - Yok, tanım olarak...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - İnsanlığa karşı suç ya, yapmayın eylemeyin artık ya!

SELMAN OĞUZHAN ESER (Karaman) - Ben o konuda kimin, kime, kimler tarafından yapıldığı noktasında çok anlam veremedim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Arkadaş, ben duruşmalara girdim, duruşmalarda talepte bulunulduğu zaman uygulandı.

SELMAN OĞUZHAN ESER (Karaman) - Yok, ben kınıyorum. Hayır, bu çok önemli bir önemli bir konu tabii ki ama ben hani "soykırım" ifadesi kullanılınca ülke içinde pek anlam veremedim.

Tekrar ben Başkanım, diğer söz hakları mı Genel kurulda kullanmak üzere tüm katılımcılara teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz Sayın Eser.

Sayın Alan, buyurun.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli kamu kurum ve kuruluşlarından gelen arkadaşlarımız; iki günden beri hakikaten çok önemli katkılar sunarak bu teklifimizin Komisyon çalışmalarına katıldık. Her birinize ben katkılarınızdan dolayı ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Elbette ki herkes kendi bulunduğu cepheden en güzelini aramaya çalıştı. Bizler de kendi kanunumuzu, kendi bulduğumuz siyasi görüşlerimiz çerçevesinde veya bulduğumuz yer çerçevesinde kendi görüşlerimizi de ifade etmeye çalıştık.

Bu süreçte katkı sunan, görüş serdeden tüm milletvekillerimize, bürokratlarımıza, Sayın Süleyman Bülbül dâhil hepsine ayrı ayrı... Sayın Süleyman Bey, sizlere de sonsuz teşekkür ediyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bir de "dâhil" diyor.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Bu arada bugün TUSAŞ'ta meydana gelen terör eylemi nedeniyle hayatını kaybeden şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, terör eylemini gerçekleştirenleri de lanetliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Alan, teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de terörü lanetliyorum. Terör saldırısında yitirdiğimiz canlarımıza rahmet, ülkemize başsağlığı ve sabır diliyorum.

Sayın Eser, işin sonunda öyle bir şey söyledi ki bütün yaptıklarımızdaki buradaki çalışmalarda teşekkürünü sonra söyledi ama aslında burada neden bu düzenlemeyi yaptığımız orada yatıyordu. Biz Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği ve sizin düzenleme olarak getirdiğiniz şeylerin Anayasa'ya aykırı olduğunu burada zaten söylemiştik. O gün eğer dikkate alınmış olsaydı bugün bu çalışmanın ya da en azından bu çalışmanın içindeki belirli bölümünün hiç yapılmasına gerek kalmayacaktı. O nedenle Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarına ilişkin düzenlemelerin yeniden Anayasa'ya aykırılığıyla ilgili yaptığımız ifadelerin gerçekten kıymeti var. Biz bu Komisyonunda Anayasa'ya aykırılıklar konusundaki hassasiyetimizi dile getirmeye devam edeceğiz. Sizden de Anayasa'ya aykırılıklar konusunda sonuç itibarıyla Anayasa Mahkemesine gitme yetisi olan bir birimiz biz. Dolayısıyla, onu dikkate alarak düzenlemeler ya da burada Anayasa'ya aykırılıklarla ilgili söylediklerimizi dikkate alarak hareket etmek konusunda daha gayretkâr olmaya davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon:

Tarih:

Saat :

Stenograf:

Kayıt: Bütçe

Uzman:

Sayfa :54

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Buyurun Sayın Öztürk.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Efendim, iki gündür dinliyoruz, bizler de TUSAŞ'a meskûr terör saldırısı sebebiyle söz aldim.

Ben şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, yaralılarımıza da şifalar diliyorum.

Bu kanunun yapımında emeği geçen hem Komisyon üyesi arkadaşlara hem de bürokratlara teşekkür ediyorum, hayırlı akşamlar diliyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyoruz, Sayın Öztürk.

Evet, kıymetli Komisyon üyeleri ve milletvekilleri, değerli bürokratlar ve katılımcılar; ben de sözlerime tekrar Türk Hava-cılık ve Uzay Sanayii (TUSAŞ) Ankara Kahramankazan'daki tesislerine yönelik yapılan terör saldırısını lanetleyerek başlamak istiyorum. Maalesef biliyorsunuz, şehit ve yaralılarımız var. Şehitlerimize Allah'tan rahmet, yaralılarımıza da acil şifalar diliyorum. Ümit ederim ki en kısa zamanda teröristler gereken cezayı bulur ve ülkemizde terör eylemi bir daha hiçbir zaman olmaz.

Bugün gündemimize aldığımız Noterlik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin Komisyon görüşmelerini tamamlamış bulunuyoruz. Verimli bir çalışmanın akabinde çok önemli düzenlemeler ihtiva eden bu kanun teklifi Komisyonumuz tarafından kabul edilmiştir.

Kıymetli görüş ve düşünceleriyle teklif görüşmelerine katkı sunan tüm Komisyon üyelerimize ve milletvekillerimize çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca, teklifin ilk imzacı vekilleri olan Sayın Nurettin Alan Bey ile Sayın Selman Oğuzhan Eser Bey'e Komisyonumuzu aydınlatıcı açıklamaları ve katkıları sebebiyle başta Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürü Sayın Mehmet Ökmen Bey olmak üzere tüm bürokratlara ve diğer katılımcılara yine aynı şekilde açıklamaları ve katkıları sebebiyle teşekkür etmek istiyorum.

Diğer yandan, uzun ve yoğun bir şekilde gerçekleştirdiğimiz bu çalışma sürecinde göstermiş olduğunuz anlayış ve sabır için de tekraren herkese teşekkür etmek istiyorum.

Kıymetli Komisyon üyeleri, bugün sizlerin de destekleriyle Komisyonumuz çok verimli bir çalışma gerçekleştirdi. Kanun teklifinin Komisyonumuzun görüşmeleri çok faydalı ve başarılı bir şekilde gerçekleştirdiğini düşünüyorum. Katılımcı bir anlayışla gerçekleştirdiğimiz bu çalışmanın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. Ayrıca, bundan sonra yapacağımız tüm çalışmaların da aynı şekilde gerçekleşmesini diliyorum.

Değerli milletvekilleri, görüşmeleri tamamlanarak Komisyonumuzda kabul edilen bu kanun teklifi, önümüzdeki hafta veya sonraki hafta Genel Kurulda görüşülecektir. Komisyonumuzda milletvekillerimiz ve diğer katılımcılarımız tarafından ileri sürülen her türlü görüş ve öneri teklif sahibi milletvekili arkadaşlarımız tarafından bu süreçte değerlendirilecek, yapılması gereken bir değişiklik öngörülmesi hâlinde Genel Kurulda bu değişiklikler yapılacaktır. Genel Kurul görüşmeleri sırasında iktidar ve muhalefet partisi milletvekillerinin vereceği destekle bu kanun teklifinin kabul edileceğine inanıyor, şimdiden Genel Kurulda vereceğiniz katkılar sebebiyle sizlere teşekkür ediyorum. Teklifin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygı sevgi ve muhabbetle selamlıyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.58